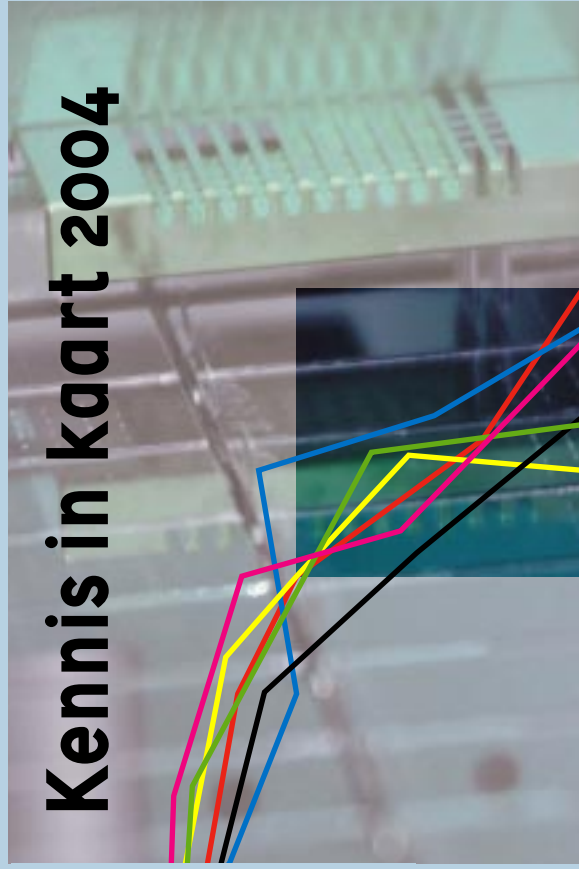
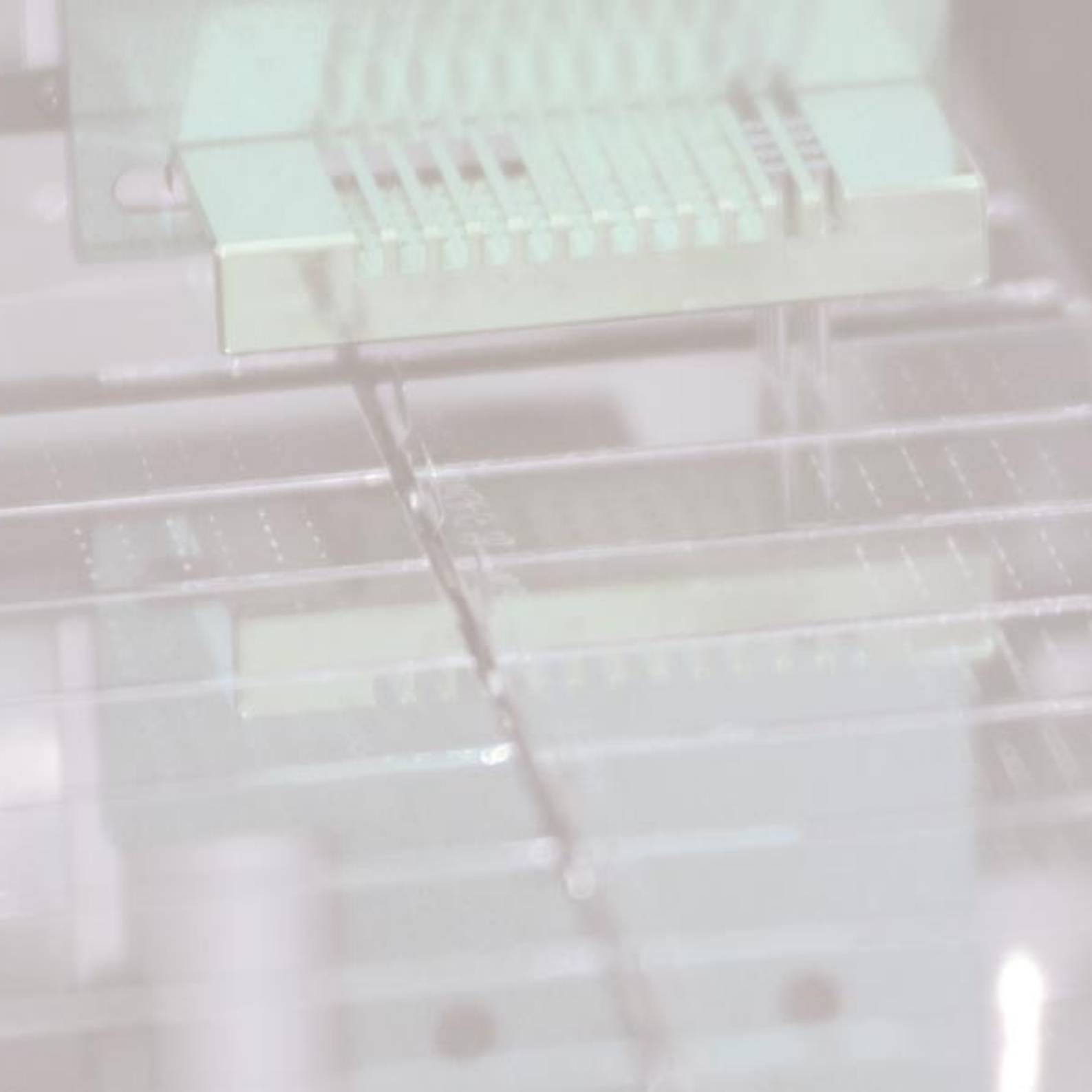

Kennis in kaart 2004

Gegevensbasis HOOP

H O O P

Inhoud

Inleiding 9

Ambities

Transitie naar een kennissamenleving 13

Lectoren en gastdocenten uit het bedrijfsleven 13

Aantal afgestudeerden in bèta-techniek 14

Aantal promoties 15

HRM in het hoger onderwijs 16

Het toenemend belang van Europa en globalisering 19

Aantal buitenlandse studenten 19

Inkomende en uitgaande studentenmobiliteit 21

Aantal joint degree masters met EU-kwaliteitslabel 22

Aantal centres of excellence van onderwijs en onderzoek 22

Complexiteit van de samenleving 23

Deelname aan het hoger onderwijs 23

Rendement 28

Studieduur 33

Doorstroom van mbo naar hbo 35

Waardering onderwijs door studenten 38

Hoger onderwijs als voorbereiding op ondernemerschap 39

Aantal startende bedrijven vanuit het hoger onderwijs 39

Indicatoren

Kwaliteit 43

Intensiteit van het onderwijs 43

Scores onderwijskwaliteit 44

Toegankelijkheid 47

Aantal studenten 47

Voltijd en deeltijdstudenten in het hoger onderwijs 48

Doelmatigheid 51

Grootste procentuele daling en stijging van het aantal studenten per opleiding 51

Omvang rijksbijdrage en collegegeld 53

Macrodoelmatigheid 55

Maatschappelijke rol ho 57

Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt 57

Externe gerichtheid van het hoger onderwijs 66

Relatie tussen hoger onderwijs en bedrijfsleven 67

Leven lang leren 68

Nieuwe zorgopleidingen 69

Aantal afgestudeerden in medische richtingen 69

Invoering BaMa 70

Bijlagen

A Tabellen per instelling 73

Ambities (1): Transitie naar een kennissamenleving 74

Ambities (2): Het toenemend belang van Europa en globalisering 85

Ambities (3): Complexiteit van de samenleving 88

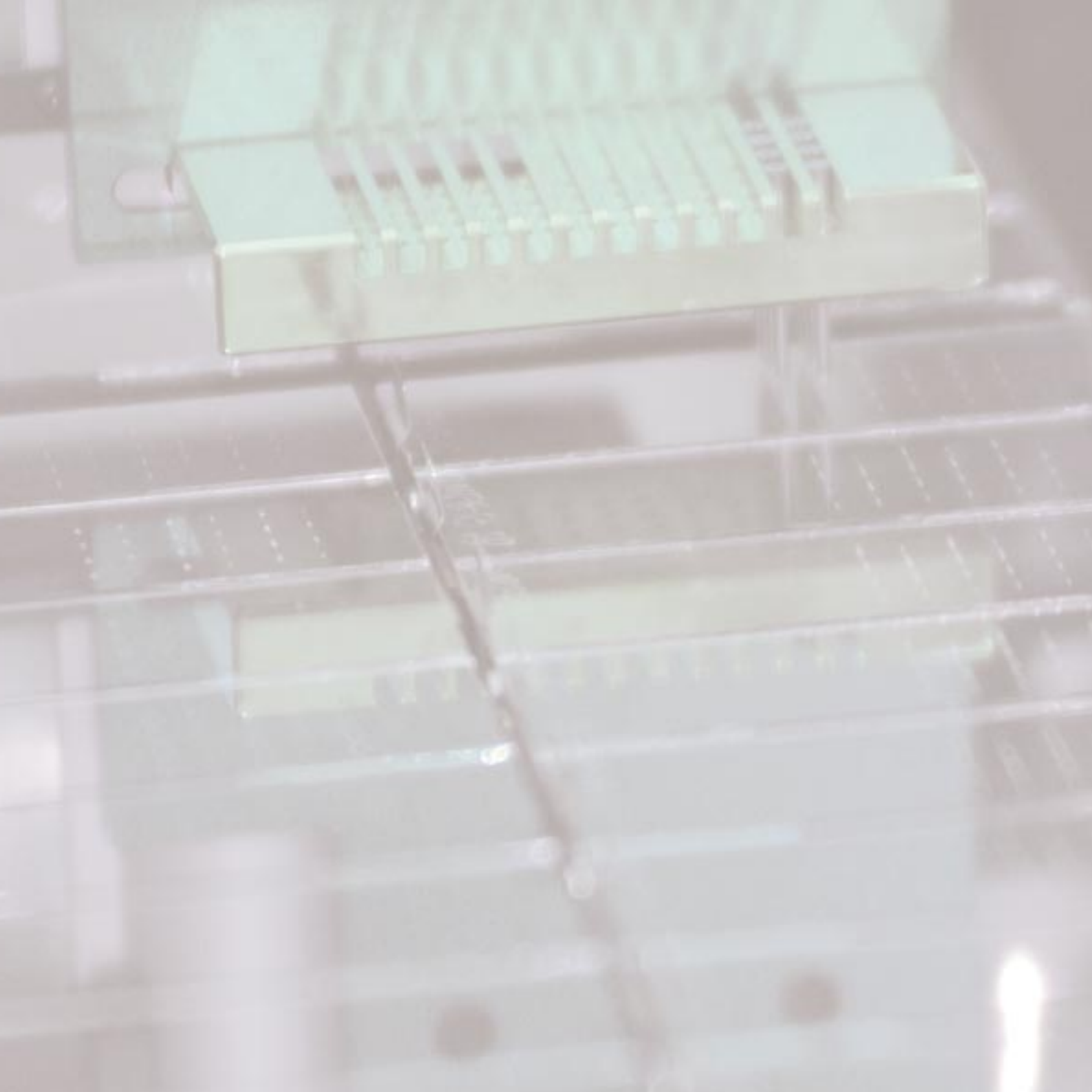
Indicatoren (1): Kwaliteit 94

Indicatoren (4): Maatschappelijke rol HO 97

B Noten bij de figuren en tabellen: nadere specificatie, bronnen en uitgevoerde bewerkingen 99

C Lijst van figuren 105

D Lijst van tabellen 107

Inleiding

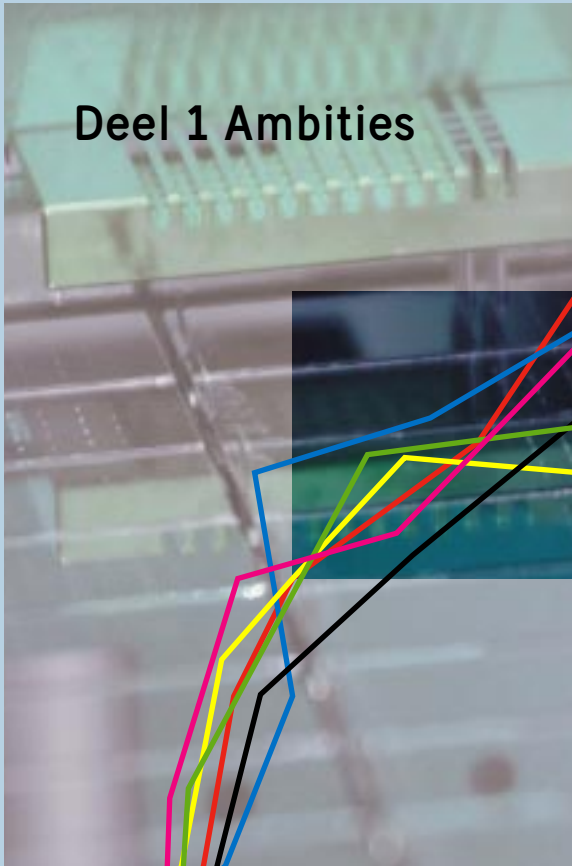
De publicatie 'Kennis in kaart' bevat de gegevensbasis die nodig is om de voortgang te volgen die wordt geboekt met de ambities die zijn uiteengezet in het Hoger Onderwijs en Onderzoekplan 2004. In het eerste deel van deze publicatie worden de beschikbare indicatoren gegeven die het best aansluiten bij deze ambities. Het tweede deel bevat een algemeen overzicht van indicatoren over de toestand en prestaties van het hoger onderwijs. Daarmee wordt inzichtelijk gemaakt wat de in het hoger onderwijs geïnvesteerde middelen opleveren voor de Nederlandse samenleving.

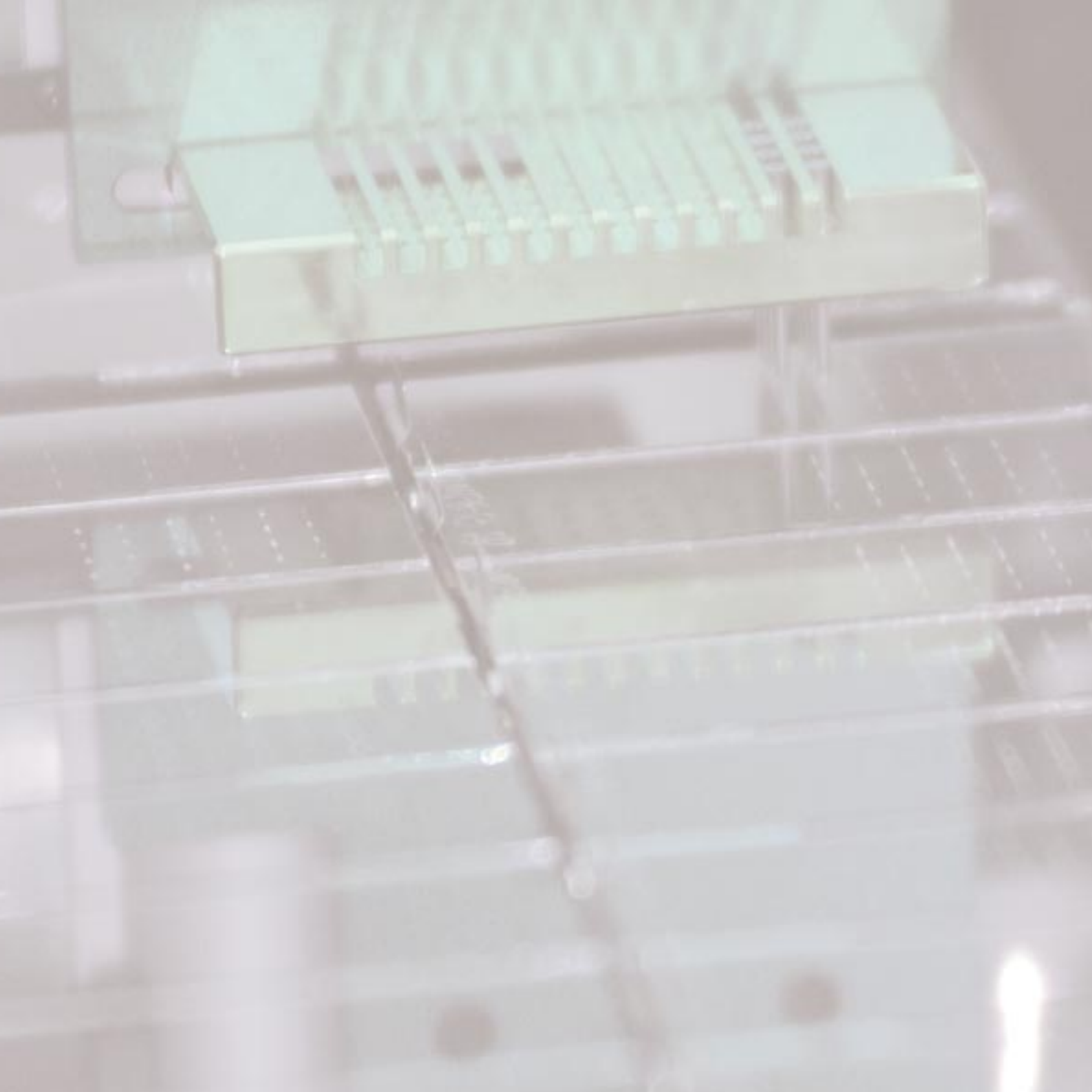
'Kennis in kaart' is een document in ontwikkeling. De eerste versie is in januari 2004 uitgebracht als bijlage bij het concept-HOOP-2004. Deze versie bevatte nog een aantal lacunes. Een deel van deze lacunes is in de huidige versie ingevuld, de meeste cijferreeksen zijn geactualiseerd met meer recente gegevens en een aantal onjuistheden is gecorrigeerd. Voor enkele nog niet beschikbare indicatoren wordt aangegeven op welke manier deze lacunes de komende jaren zullen worden opgevuld. De belangrijkste aanvulling in de huidige versie is een reeks van tabellen per instelling, waarin voor een aantal indicatoren wordt aangegeven hoe de afzonderlijke instellingen daarop scoren. Het is de bedoeling, dat in bestuurlijk overleg met afzonderlijke instellingen mede op grond van deze indicatoren bezien wordt, hoe zij kunnen inspelen op de HOOP-ambities. De instellingen worden uitgenodigd om te formuleren wat zij zelf op deze punten willen bereiken. De HOOP-ambities zijn daarbij niet beperkend bedoeld; het staat instellingen uiteraard vrij om ambities te formuleren met andere indicatoren dan in 'Kennis in kaart' aangegeven.

Het is de bedoeling 'Kennis in kaart' vanaf deze editie jaarlijks in september uit te brengen. In de volgende editie zal ook informatie over het niet bekostigde onderwijs worden opgenomen. Daarover is overleg gestart met de koepelorganisatie Paepon. Verder zal in de volgende editie meer informatie worden opgenomen over de relaties tussen het hoger onderwijs en het bedrijfsleven en de wijze waarop het hoger onderwijs voorbereidt op het ondernemerschap. In overleg met VSNU en HBO-Raad zal bezien worden, welke andere dan de nu gepresenteerde indicatoren zich lenen voor presentatie op instellingsniveau.

De staatssecretaris van onderwijs en wetenschap,
Mark Rutte.

Deel 1 Ambities

1 Transitie naar een kennissamenleving

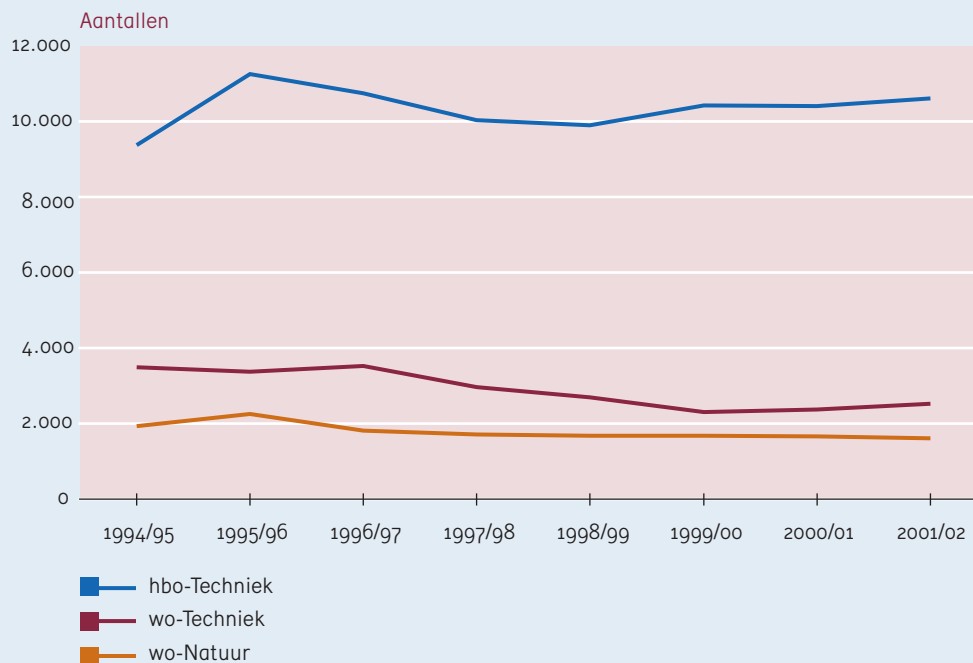
1.1 Lectoren en gastdocenten uit het bedrijfsleven

Er zijn op het ogenblik ongeveer 250 lectoren in het hbo. Lectoren hebben als speciale taak de bevordering van toegepast onderzoek. In Tabel 3 is het aantal lectoren per hogeschool gespecificeerd. De tien hogescholen met de meeste lectoren hebben samen bijna 70% van het totale aantal lectoren. De ontwikkeling van het aantal lectoren zal in de toekomst één van de graadmeters kunnen zijn voor de bijdrage van het hbo aan de kennissamenleving.

Een soortgelijke indicator in het wo kan het aantal deeltijddocenten (hoogleraren en universitair docenten en hoofddocenten) zijn met een hoofdtaak in het bedrijfsleven. Het is de bedoeling, dat dit aantal in de toekomst wordt bijgehouden. Het voornemen is, om te onderzoeken of dit mogelijk is door middel van een analyse van oraties zonder administratieve belasting van instellingen.

1.2 Aantal afgestudeerden in Bèta-Techniek

Figuur 1 Aantal afgestudeerden in Bèta en Techniek wo en hbo

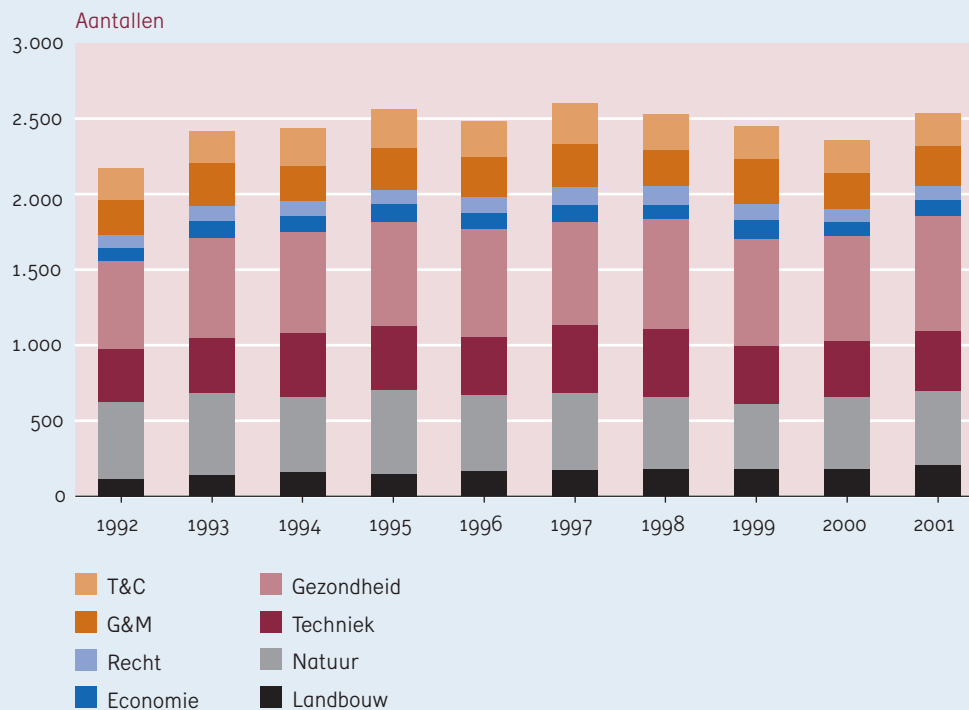

Het aantal afgestudeerden in natuurwetenschappen en technische wetenschappen is in het wo de laatste jaren geleidelijk afgenomen. Bij wo-Techniek is de afname meer dan 30%. In het laatste jaar waarover cijfers bekend zijn, 2001/2002, is het aantal afgestudeerden in de techniek weer wat toegenomen.

In het hbo is het aantal afgestudeerden in de technische richtingen stabiel op iets meer dan 10.000 per jaar. In Tabel 4 en Tabel 5 wordt de bijdrage aan deze indicator per instelling gespecificeerd.

1.3 Aantal promoties

Figuur 2 Aantal promoties per sector van 1992 t/m 2001.

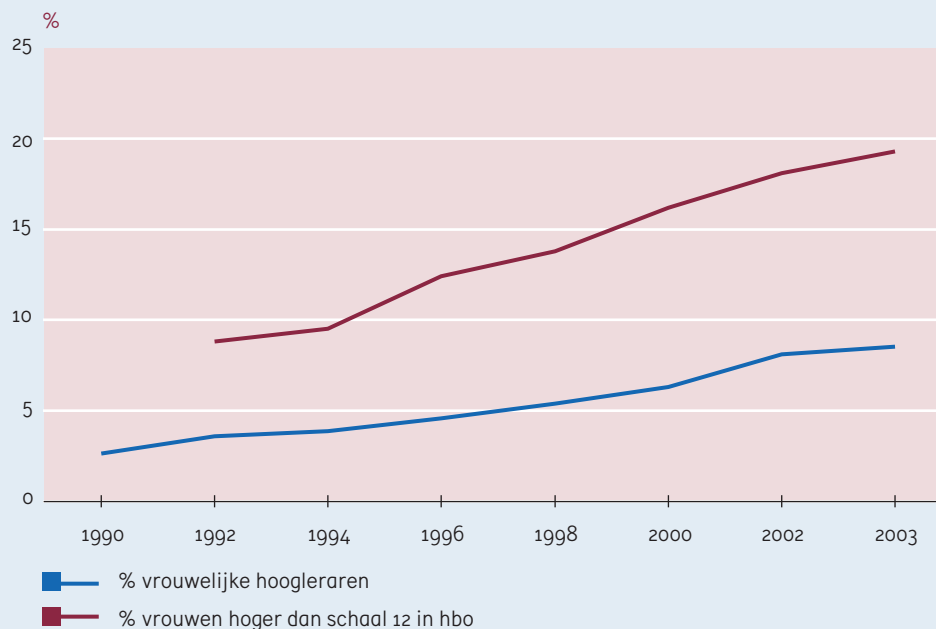

Er vonden in 2001 ruim 2.500 promoties plaats, de meeste in de sector gezondheid, de minste in de sector recht.

In Tabel 6 wordt het aantal promoties uitgesplitst naar instelling. Iets minder dan een zesde van de promoties vond plaats bij de Universiteit Utrecht en een achtste bij de Universiteit van Amsterdam.

1.4 HRM in het hoger onderwijs

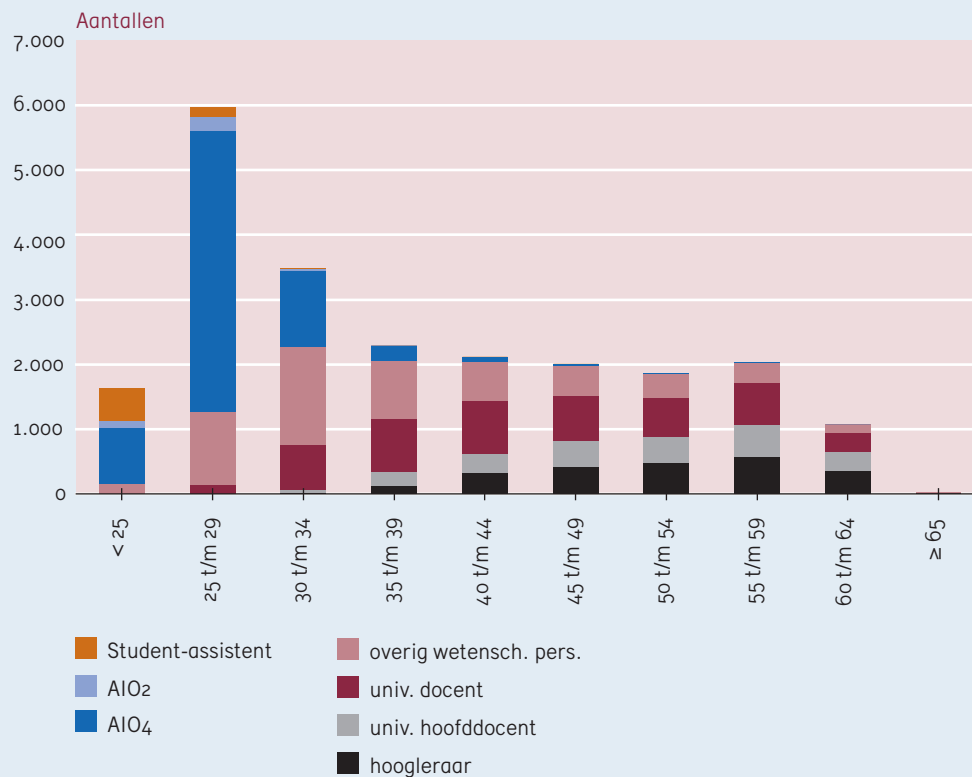
Figuur 3 Vrouwen in leidinggevende functies

Het aantal vrouwelijke hoogleraren is sinds 1994 sterk gestegen, mede dankzij het Aspasiaprogramma. In Tabel 7 wordt het aantal vrouwelijke hoogleraren uitgesplitst naar universiteit. De Universiteit van Amsterdam heeft het grootste aantal vrouwelijke hoogleraren. De Universiteit Leiden heeft met bijna 14% het hoogste percentage.

Ook in het hbo stijgt het aantal vrouwen in de hogere functies. In 2003 vormden vrouwen bijna 20% van het personeel in de hogere salarisschalen. In Tabel 8 wordt het aandeel van vrouwen in de hogere salarisschalen uitgesplitst naar instelling. Het varieert van 0% (bij 8 hogescholen) tot 100% bij de Design Academy Eindhoven.

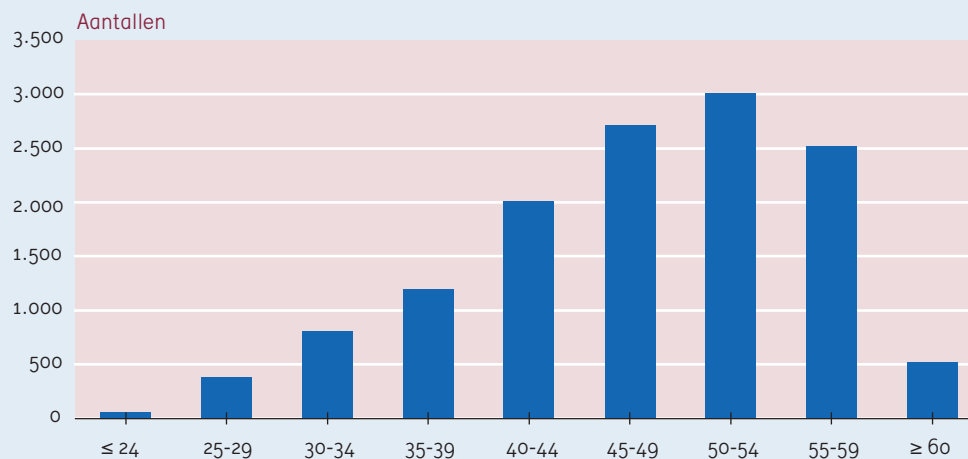
Figuur 4 Leeftijdsopbouw in het wo

De leeftijdsopbouw van het wo-personeel laat de vergrijzing zien bij de vaste staf (hoogleraren, universitair docenten en hoofddocenten) met een leeftijdspiek in de categorie 55 t/m 59 jaar.

Daarnaast is te zien, dat veel jong talent staat te wachten. Er zijn meer dan 10.000 jonge wetenschappers van 25-34 jaar, merendeels aangesteld als AIO, maar ook voor een belangrijk deel in andere aanstellingsvormen.

Figuur 5 Leeftijdsopbouw in het hbo

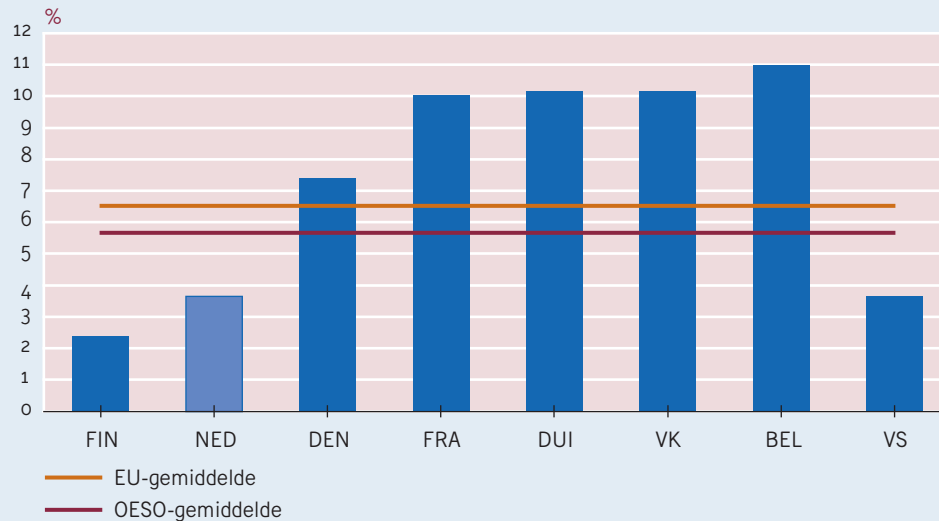
Het hbo-personeel vergrijst ook sterk. Anders dan bij het wo wordt dit nauwelijks gecompenseerd door jongere leeftijdsgroepen.

In Tabel 9 en Tabel 10 wordt de leeftijdsopbouw van het totale personeel per instelling gespecificeerd. Bij de hogescholen loopt het aandeel van personeel boven de 50 jaar uiteen van 20% tot bijna 50%. Bij de universiteiten varieert het aandeel van 50-plussers van 20 tot 35%.

2 Het toenemend belang van Europa en globalisering

2.1 Aantal buitenlandse studenten

Figuur 6 Percentage buitenlandse studenten internationaal vergeleken

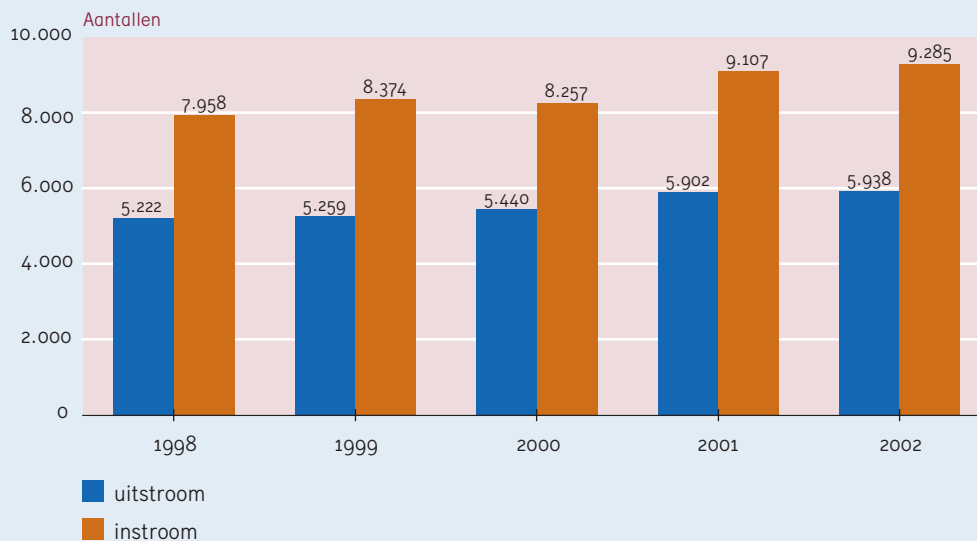

Nederland heeft internationaal gezien weinig buitenlandse studenten. Landen met een groot en belangrijk taalgebied zijn hier ontegenzeggelijk in het voordeel. België scoort ook hoog doordat het veel studenten trekt uit Nederland en Frankrijk, en Denemarken trekt veel studenten uit de andere Scandinavische landen. In Tabel 11 en Tabel 12 wordt het percentage buitenlandse studenten gespecificeerd naar instelling. Bij de hogescholen komen de meeste buitenlandse studenten voor bij de instellingen die dicht bij de grens liggen (Fontys Venlo, Hogeschool Zeeland, Hogeschool Zuyd) en bij de kunstinstellingen. Bij de universiteiten heeft de Universiteit Maastricht veruit het grootste aandeel buitenlandse studenten, op flinke afstand gevolgd door de Universiteit van Amsterdam.

De statistiek van de buitenlandse studenten wordt beïnvloed door een omvangrijke categorie studenten van wie de nationaliteit onbekend is. Van deze studenten levert de koppeling van het Centraal Register Inschrijvingen (CRIHO) met de Gemeentelijke Bevolkingsadministratie (GBA) niets op, zodat de nationaliteit niet in CRIHO kan worden geïmporteerd. Waarschijnlijk wordt daardoor het aantal studenten met buitenlandse nationaliteit onderschat.

2.2 Inkomende en uitgaande studentenmobiliteit

Figuur 7 Ontwikkeling van totale aantallen beurzen, instroom en uitstroom via uitwisselingsprogramma's

Er zijn diverse EU-programma's ter bevordering van mobiliteit van staf en studenten. Het aantal Nederlandse uitwisselingsstudenten dat met steun van de uitwisselingsprogramma's in het buitenland studeert is ruim 1 % van het aantal studenten in het hoger onderwijs.

2.3 Aantal joint degree masters met EU-kwaliteitslabel

In de toekomst kunnen Nederlandse instellingen samen met instellingen in andere EU-landen gezamenlijke mastergraden uitreiken. In EU-verband worden hiervoor kwaliteitscriteria ontwikkeld. In de toekomst kan het aantal joint degree masters worden bijgehouden als graadmeter voor de Nederlandse bijdrage aan dit aspect van de globalisering.

2.4 Aantal centres of excellence van onderwijs en onderzoek

Ranglijsten van de meest excellente universitaire onderzoekcentra bestaan al. Zeven Nederlandse universiteiten staan in de Europese top-20. Over centres of excellence van onderwijs bestaat nog geen internationale vergelijking. In het kader van de CHEPS-HO-monitor zal worden onderzocht hoe een internationale vergelijking van onderwijskwaliteit mogelijk is, en hoe excellentie in internationaal verband geïdentificeerd kan worden. In Tabel 17 wordt weergegeven hoe de hoogste kwaliteitsscores binnen Nederland over de hogescholen verdeeld zijn. Hierbij is aan de uiteenlopende soorten scores geen verschillend gewicht gegeven. Terwijl voor het gehele hoger beroepsonderwijs in bijna 4% van de gevallen het hoogste oordeel wordt gegeven, varieert dit per instelling van 0 tot 32%. Meer dan 10% excellente scores komt alleen voor bij instellingen met een beperkt aantal opleidingen. Brede hogescholen met meer dan 6% excellente scores zijn de Hogeschool 's Hertogenbosch, Fontys Hogeschool Tilburg, de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden en de Christelijke Hogeschool Windesheim.

In Tabel 18 is de verdeling van excellente scores bij de universiteiten weergegeven. Terwijl het landelijk gemiddelde bijna 5% is, scoren drie instellingen boven de 10%, de Universiteit Twente, de Technische Universiteit Delft, en de Universiteit Maastricht.

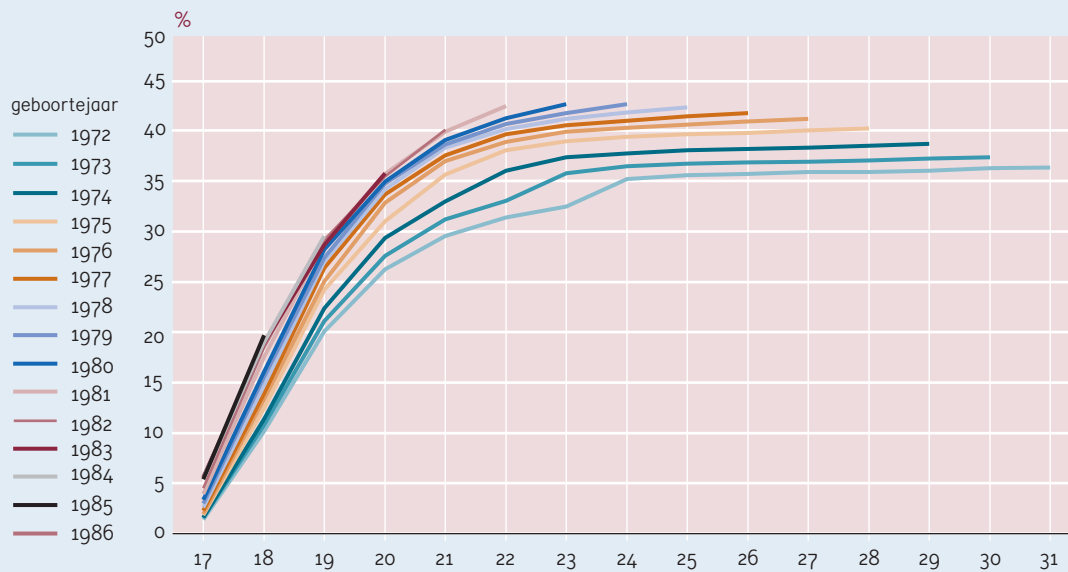
3 Complexiteit van de samenleving

3.1 Deelname aan het hoger onderwijs

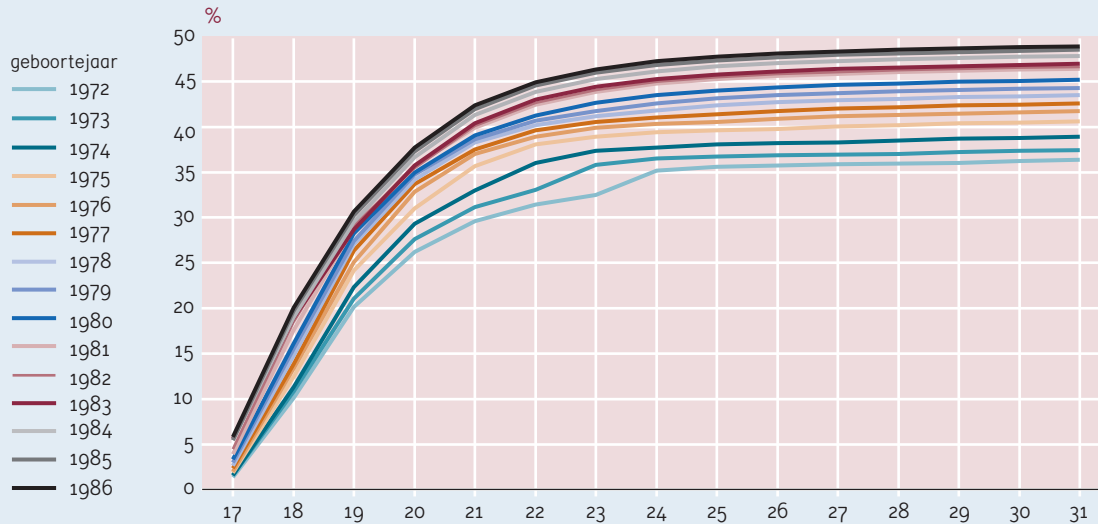
Nederland streeft naar een deelnameniveau aan het hoger onderwijs in de richting van 50% in 2010. Nederland sluit daarmee aan bij doelstellingen van het VK en Zweden. In deze paragraaf wordt weergegeven hoe dit deelnameniveau kan worden gemeten, hoe het zich tot dusver ontwikkeld, en hoe dit gegeven zich verhoudt tot internationale vergelijkingen.

Studenten zijn de laatste jaren steeds jonger naar het hoger onderwijs gegaan; inmiddels lijkt een verzadigingsniveau te worden bereikt. Van het cohort, dat geboren is in 1972 is op 25-jarige leeftijd ongeveer 36% naar het hoger onderwijs gegaan. Op hogere leeftijd neemt dat percentage weinig meer toe. Van degenen die zijn geboren in 1980 zijn op 23-jarige leeftijd reeds 42,6% naar het hoger onderwijs gegaan. Vrijwel alle latere cohorten vertonen een iets hogere participatie dan vorige cohorten op dezelfde leeftijd, maar de verschillen worden steeds kleiner. Figuur 8 brengt deze ontwikkelingen in beeld. In Figuur 9 zijn de verschillen tussen de geboortecohorten geëxtrapoleerd tot de leeftijd van 30 jaar. Dit leidt tot de prognose dat van de huidige 18-jarigen uiteindelijk ruim 48% voor hun 30-ste jaar naar het hoger onderwijs zal gaan. De in het HOOP omschreven doelstelling van een toename van de deelname in de richting van 50% houdt in, dat van degenen die in 2010 de leeftijd van 18 zullen bereiken de te verwachten deelname nog met een paar procent zou moeten stijgen ten opzichte van het huidige niveau.

Figuur 8 Participatie aan hoger onderwijs per leeftijdscohort, realisatie tot 2003

Figuur 9 Participatie aan hoger onderwijs per leeftijdscohort, prognose op basis van realisatie tot 2003

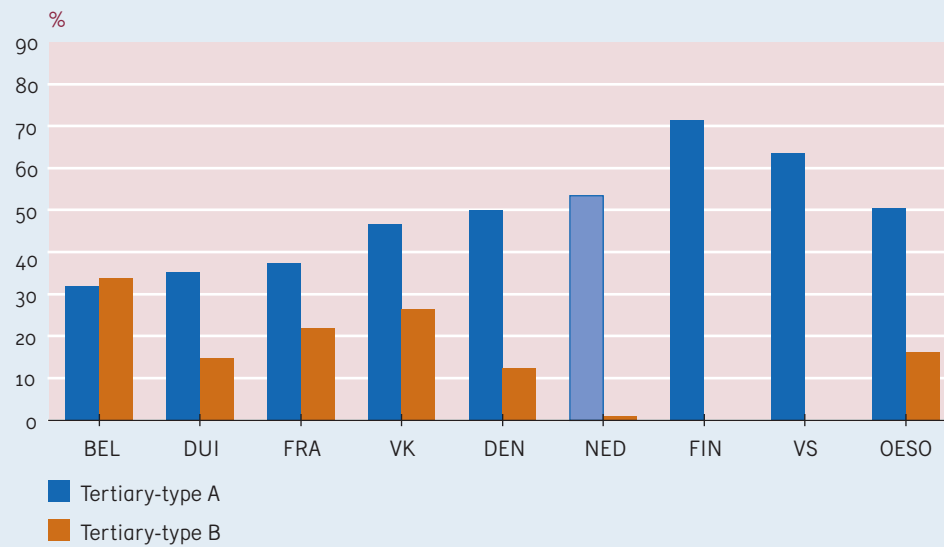
Bovenstaande analyse berust op inschrijvingen naar geboortjaar in het CRIHO over de periode 1989 - 2003, gerelateerd aan omvang van de bevolking naar geboortjaar volgens CBS-gegevens. Dit is de beste maat voor de participatie aan hoger onderwijs omdat wordt gemeten per geboortecohort, terwijl in het CRIHO dubbeltellingen zijn uit te sluiten. Er zit een kleine onderschatting in, doordat alleen inschrijvingen in het CRIHO meetellen. Een opleiding aan een buitenlandse universiteit wordt bijvoorbeeld niet geteld.

De internationale vergelijkbaarheid van deze analyse is beperkt, omdat een met het CRIHO vergelijkbaar bestand met alle inschrijvingen in het hoger onderwijs voor de meeste andere landen niet beschikbaar is. In internationale gegevens komen dan ook veel dubbeltellingen voor, waardoor deelnamepercentages worden gemeld, die ver boven de 50% liggen.

Omdat een cohortbenadering bij internationale vergelijking niet mogelijk is, wordt in de OECD-publicatie "Education at a Glance" gewerkt met zogenaamde synthetische cohorten, waarbij voor een bepaald jaar de percentages van alle jaargroepen van 18 t/m 50 jaar die voor het eerst instromen in het hoger onderwijs bij elkaar worden geteld. Dit heeft tot gevolg, dat een eventuele inhaalvraag van ouderen wordt opgeteld bij de sterk toegenomen participatie van jongeren. Daarom leidt deze methode tot een overschatting van de participatie.

Figuur 10 laat zien dat Nederland bij deze indicator met 53% boven Duitsland, België, Denemarken, en VK staat. Finland en de VS staan belangrijk hoger dan Nederland. De landen die lager staan hebben naast de deelname aan vierjarige programma's nog aanzienlijke deelnamepercentages in kortere programma's, die in Nederland een zeer kleine deelname hebben. Beide categorieën kunnen niet bij elkaar worden geteld, omdat dan dubbeltellingen optreden: veel studenten die eerst een korte opleiding doen studeren later alsnog af in een lange opleiding.

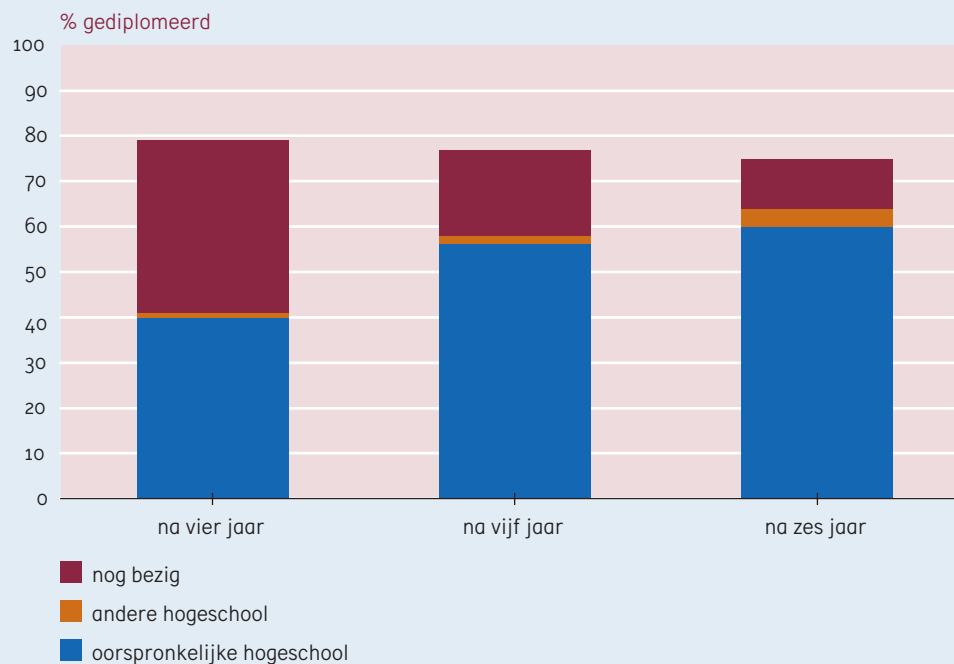
Figuur 10 Instroom in het hoger onderwijs internationaal vergeleken

3.2 Rendement

Onderstaande figuren hebben betrekking op het totaalrendement van het hoger onderwijs, dat wil zeggen het percentage van de instroom van een bepaald jaar, dat na een zekere periode het diploma haalt.

Figuur 11 Rendement hbo (cohort 95/96) na 4 t/m 6 jaar

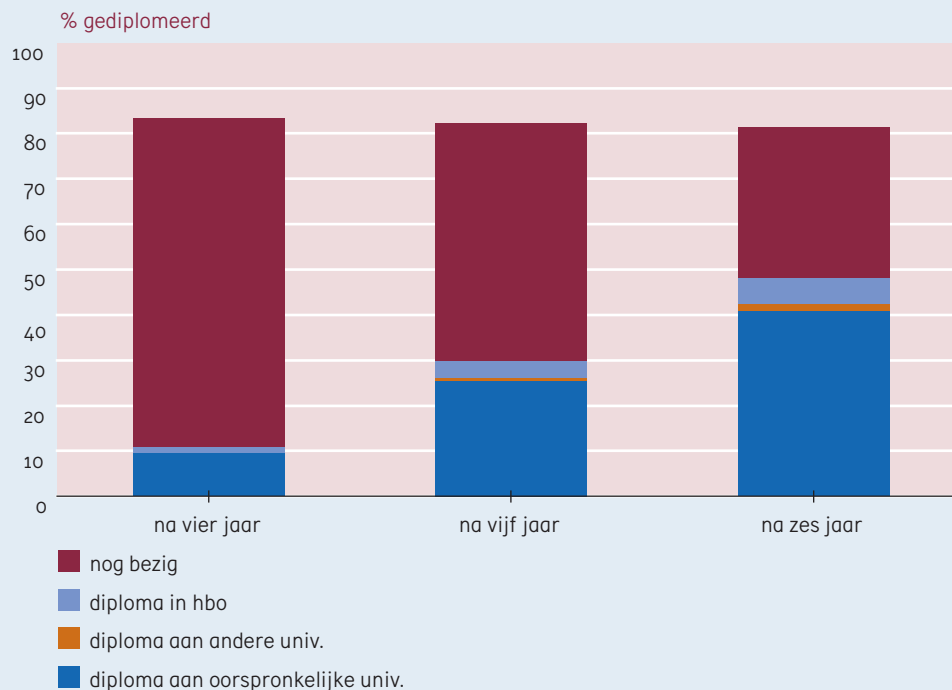

Ongeveer 60% van de hbo-instroom haalt na 6 jaar het einddiploma.

Na 6 jaar is nog 7 % bezig met de studie. Hierdoor stijgt het rendement na langere tijd dan 6 jaar nog enigszins.

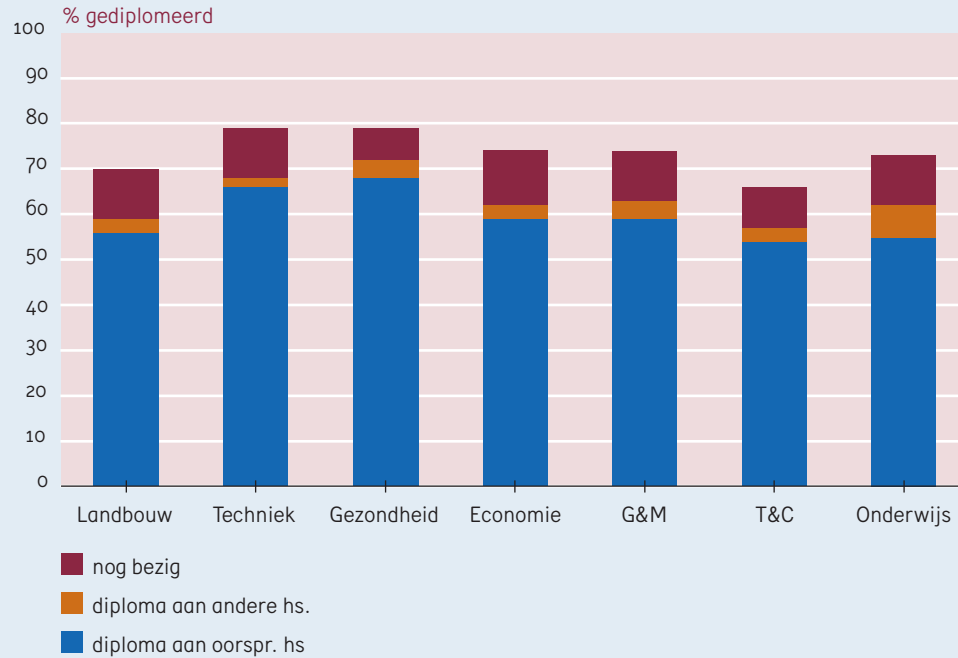
Na 4 jaar (de nominale studieduur) is ruim 40 % geslaagd.

Figuur 12 Rendement wo (cohort 95/96) na 4 t/m 6 jaar

Het rendement in het wo na 4 jaar (de nominale studieduur voor de meeste studies) is bijzonder laag, maar ook na 6 jaar heeft in het wo nog geen 50 % een diploma gehaald. Na 6 jaar is nog meer dan 30 % bezig met de studie, in het wo of in het hbo. Het ho-rendement, dat wordt berekend door de diploma's mee te tellen die worden behaald na omzwaai naar hbo ligt ongeveer 6 procentpunten boven het wo-rendement. In dit opzicht zijn de hier gepresenteerde rendementen voor wo niet helemaal vergelijkbaar met die voor hbo.

Figuur 13 Rendement hbo (cohort 95/96) naar sector na 6 jaar

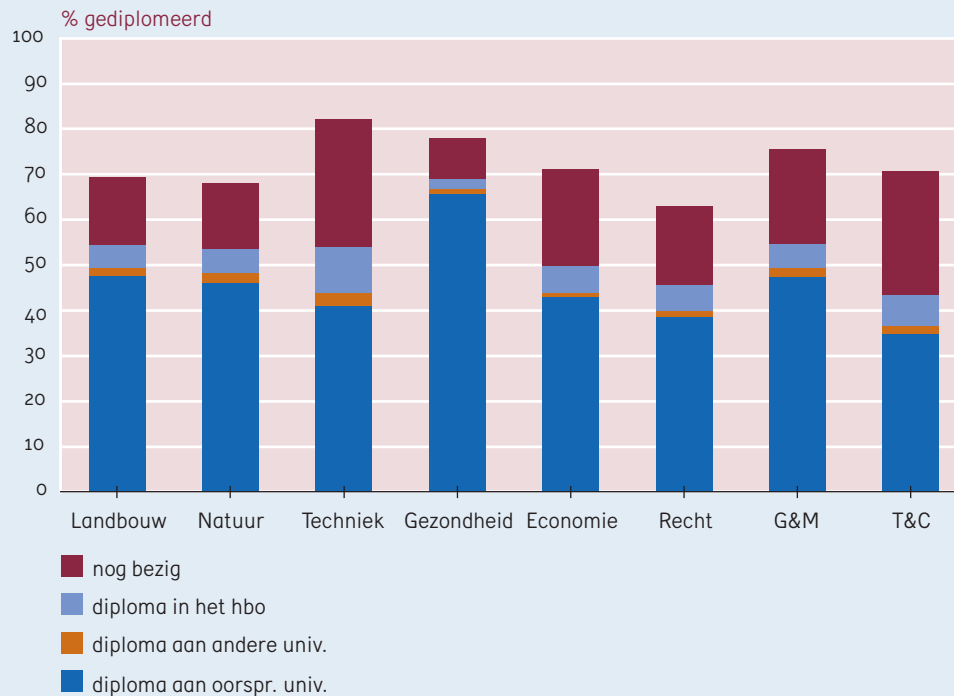

In de sector Gezondheid worden de hoogste studierendementen behaald, gevolgd door de sector Techniek. De laagste rendementen worden behaald in de sector Taal en Cultuur.

Bij deze rendementen kan nog een fractie (ongeveer 1%) worden opgeteld voor degenen die met hbo-propedeuse omzwaaien naar het wo.

In Tabel 13 is het rendement per sector per hogeschool gegeven na 5 jaar. Het hoogste rendement van het cohort 1998 werd behaald bij de Chr. Hs De Driestar, waar ruim 74% van de studenten na 5 jaar het diploma haalde.

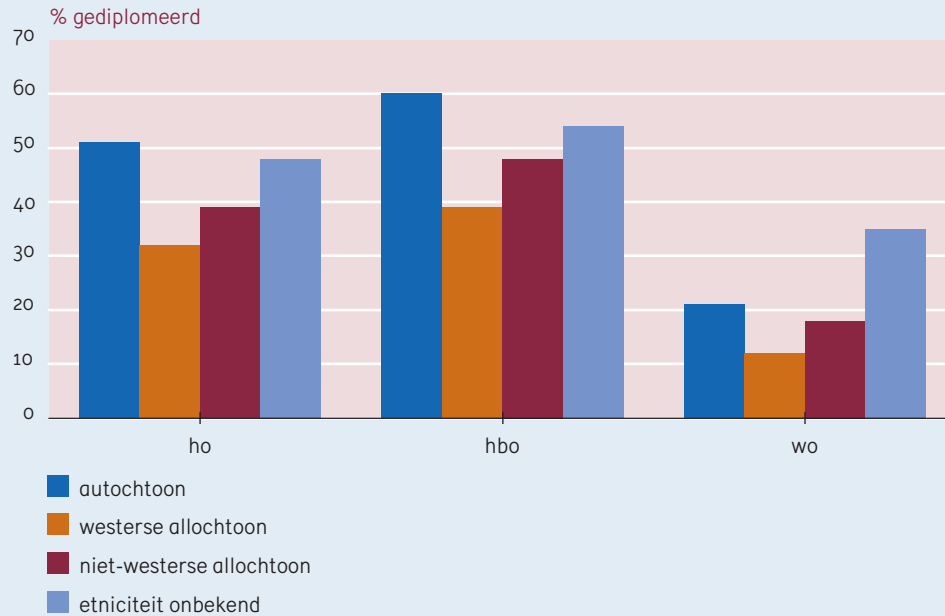
Figuur 14 Rendement wo (cohort 95/96) naar sector na 6 jaar (Techniek cohort 94/95 na 7 jaar)

Net als in het hbo heeft in het wo heeft de sector Gezondheid het hoogste rendement. Het rendement voor Techniek is in deze vergelijking gemeten na 7 jaar, omdat technische studies voor het instroomcohort 1994/95 nominaal een jaar langer duren dan de overige studies.

Het totale ho-rendement bij Techniek is vergelijkbaar met dat bij de sectoren Landbouw, Natuur en G&M, maar bij Techniek wordt, meer dan bij andere sectoren, een aanzienlijk deel van het ho-rendement geboekt na omzwaai naar het hbo. Bij Taal en Cultuur en Recht is het rendement na 6 jaar minder dan 50%. In Tabel 14 wordt het rendement uitgesplitst naar universiteit en naar sector. De Universiteit Maastricht en de Radboud Universiteit Nijmegen hebben na 6 jaar het hoogste rendement, 58% respectievelijk 54%.

Figuur 15 Rendement cohort 1997 na 5 jaar naar etniciteit

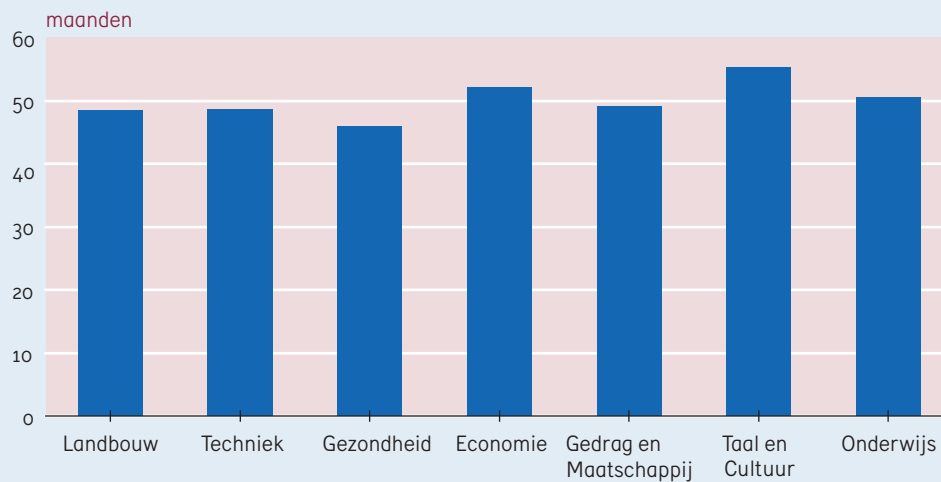

Allochtone studenten hebben een belangrijk lager rendement dan autochtone studenten. Vooral het rendement van 'westerse allochtonen' is laag, 20 procentpunten lager dan dat van de autochtone studenten. Deze groep bestaat voornamelijk uit Belgen en Duitsers; een mogelijke verklaring van het lagere rendement is, dat ze een beperkt aantal jaren in Nederland studeren en het diploma in hun eigen land halen.

De etniciteit is in deze analyses bepaald door koppeling van de inschrijvingsgegevens van CRIHO aan de GBA-gegevens over de bevolking. De categorie 'onbekend' betreft personen waarvan bij deze koppeling de etniciteit niet kon worden bepaald, omdat ze niet in GBA voorkomen (bijvoorbeeld omdat ze over de grens wonen).

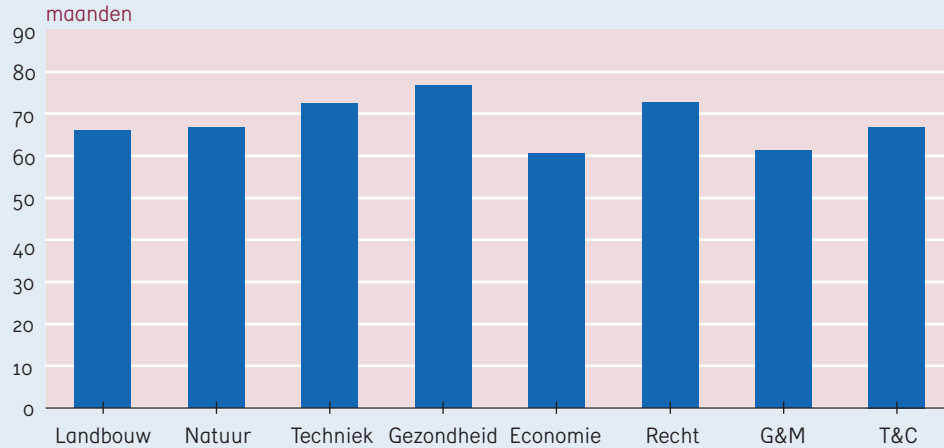
3.3 Studieduur

Figuur 16 Studieduur in het hoger beroepsonderwijs voor afstudeercohort 2002/2003 naar sector

Van degenen die in 2002/2003 een hbo-diploma haalden varieerde de gemiddelde studieduur van 46 maanden in de sector gezondheid tot 55 maanden in de sector Taal en Cultuur.

Figuur 17 Studieduur in het wetenschappelijk onderwijs voor afstudeercohort 2002/2003 naar sector

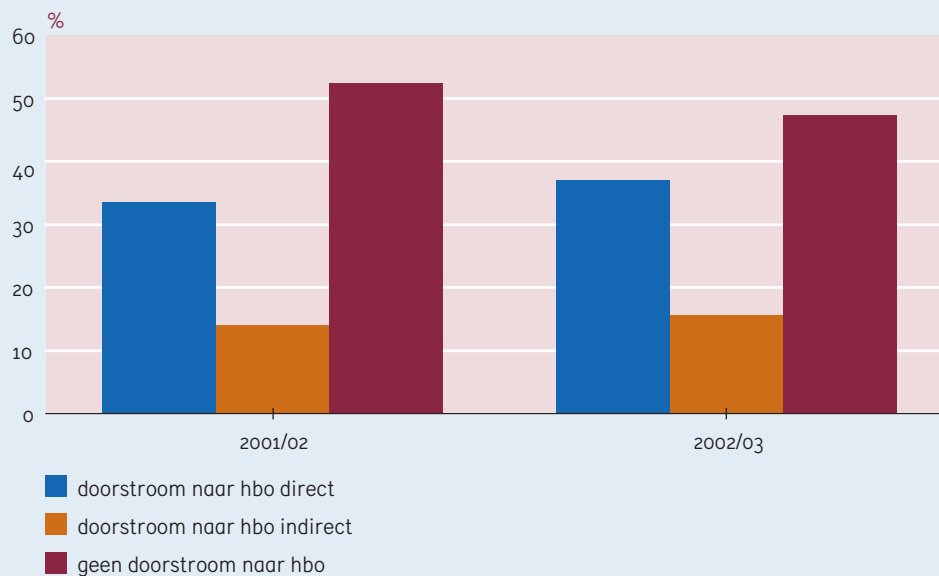

De gemiddelde studieduur van degenen die in 2002/2003 in het wo afstudeerden bedroeg ruim 60 maanden bij economie tot 77 maanden bij gezondheid.

Zowel in het hbo als in het wo is de gemiddelde studieduur van allochtone studenten een paar maanden langer dan van autochtone studenten. In Tabel 15 en Tabel 16 is de studieduur per instelling uitgesplitst naar etnische herkomst.

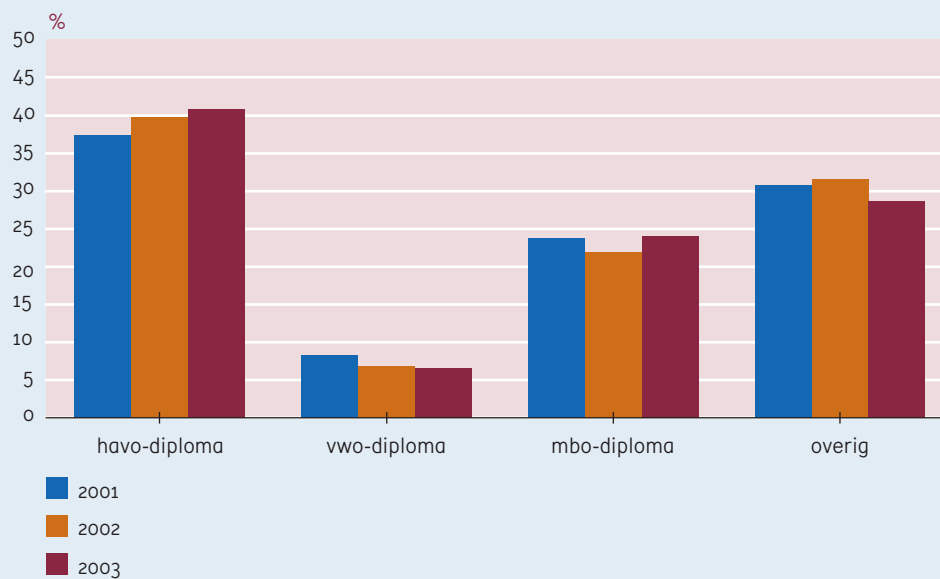
3.4 Doorstroom van mbo naar hbo

Figuur 18 Instroom van gediplomeerden vierjarig mbo in het hbo

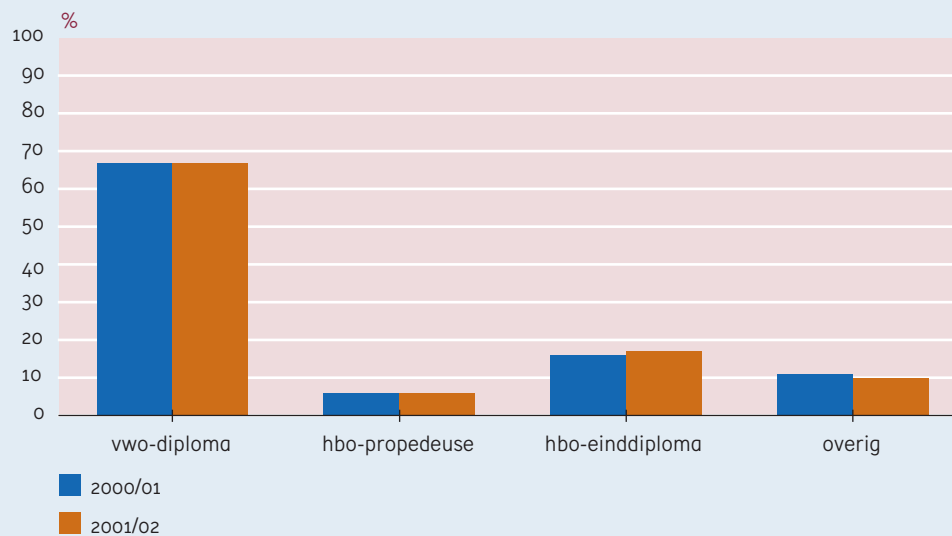
De directe doorstroom naar hbo lag in 2002 op 38% van het aantal mbo-gediplomeerden. Daarnaast is er een aanzienlijke indirecte doorstroom die eerst één of meer jaren iets anders hebben gedaan voor ze naar het hbo gaan.

Figuur 19 Instroom in het hbo naar vooropleiding

De meeste eerstejaars in het hbo hebben een havo-diploma (35 à 40 %) of een mbo-diploma. 8 à 10 % heeft een vwo-diploma.

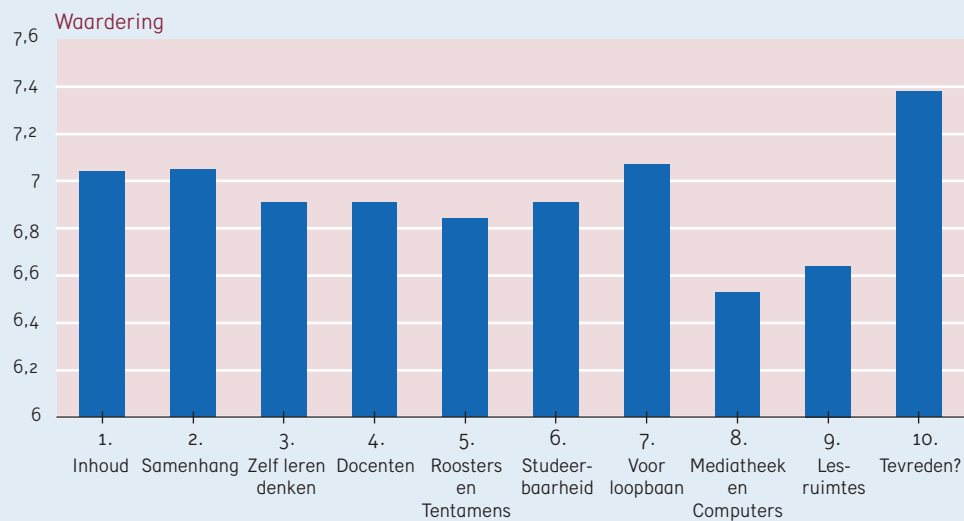
Figuur 20 Instroom in het wo naar vooropleiding

Tweederde van de wo-instroom heeft vwo als vooropleiding. hbo-gediplomeerden vormen ongeveer 15 % van de instroom, studenten met hbo-propedeuse ongeveer 7 %. De categorie 'overig' betreft buitenlandse vooropleidingen en colloquium doctum kandidaten.

3.5 Waardering onderwijs door studenten

Figuur 21 Waardering onderwijs door studenten, gemiddelde voor wo en hbo, naar 10 criteria

Studenten waarderen het hoger onderwijs gemiddeld met ongeveer het rapportcijfer 7. Alleen voor enkele facilitaire voorzieningen (mediatheek, computers, lesruimtes) is hun waardering lager. De tevredenheidsscore is bijna 7,4

3.6 Hoger onderwijs als voorbereiding op ondernemerschap

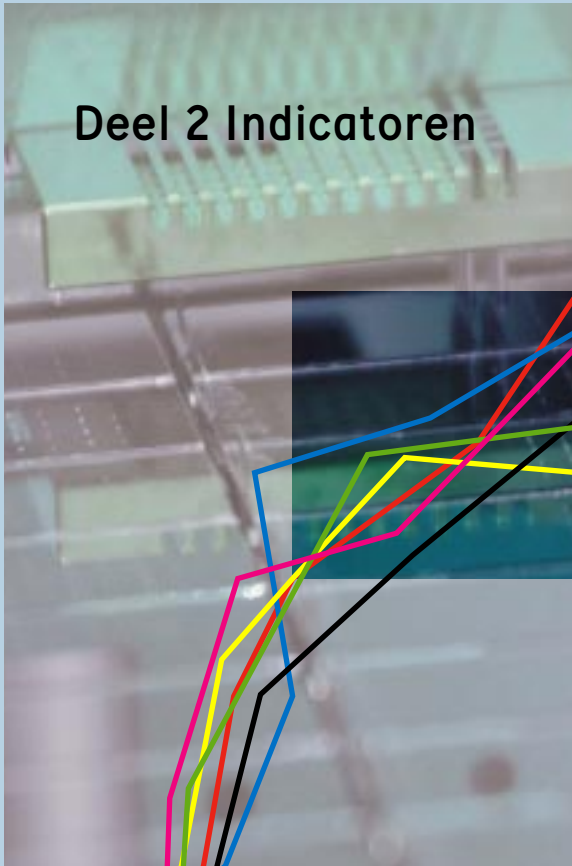
Indicatoren voor de mate waarin studenten in het hoger onderwijs een ondernemersattitude verwerven kunnen zijn:

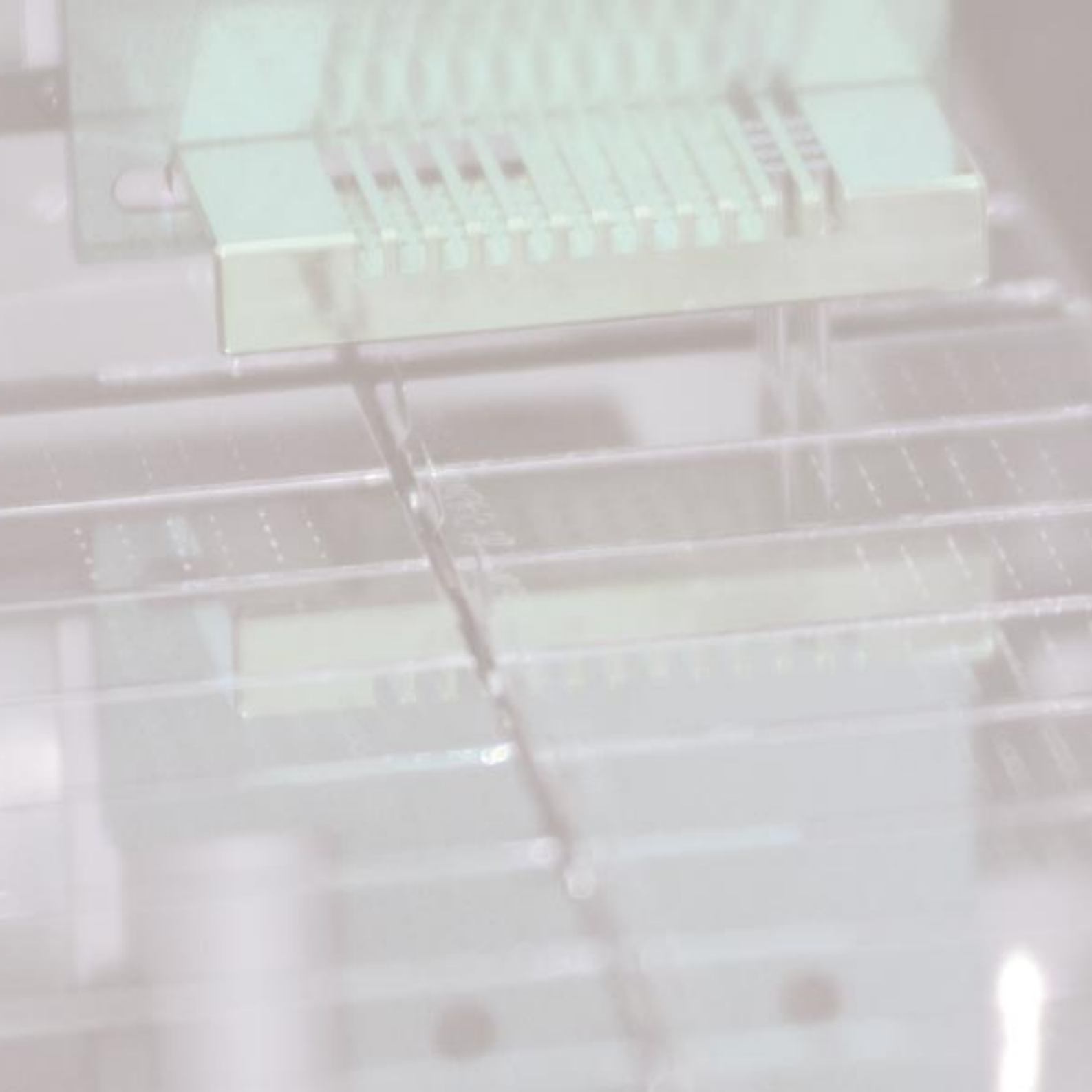
- ⌘ de aanwezigheid van curriculumonderdelen die cruciaal zijn voor ondernemers. De inhoud van de curricula is bij de opleidingen uiteraard bekend; de vraag welke onderdelen hiervan voorbereiden op het ondernemerschap vergt nog enige conceptuele doordenking en definitieontwikkeling. Het ligt in de bedoeling, om hiervoor samen met het ministerie van EZ de komende maanden een voorstudie te laten uitvoeren.
- ⌘ het percentage studenten, dat aan het eind van de studie serieus overweegt ondernemer te worden. Dit kan worden meegenomen in de studentenmonitor, die jaarlijks in opdracht van OCW wordt uitgevoerd.
- ⌘ het percentage studenten dat 1 of 5 jaar na afstuderen daadwerkelijk ondernemer is geworden. Dit kan worden afgeleid uit de arbeidsmarktmonitor van afgestudeerden. Hierover zal met VSNU en HBO-Raad worden overlegd.

3.7 Aantal startende bedrijven vanuit het hoger onderwijs

In het concept-HOOP-2004 was een indicator opgenomen over het aantal startende bedrijven per 1000 fte personeel van de universiteiten. Dit berustte op een eenmalig onderzoek over de jaren 1999/2000. Het ligt in de bedoeling, om te onderzoeken hoe een valide indicator ontwikkeld kan worden voor het aantal startende bedrijven vanuit het hoger onderwijs, die zowel voor universiteiten als hogescholen toepasbaar is.

Deel 2 Indicatoren

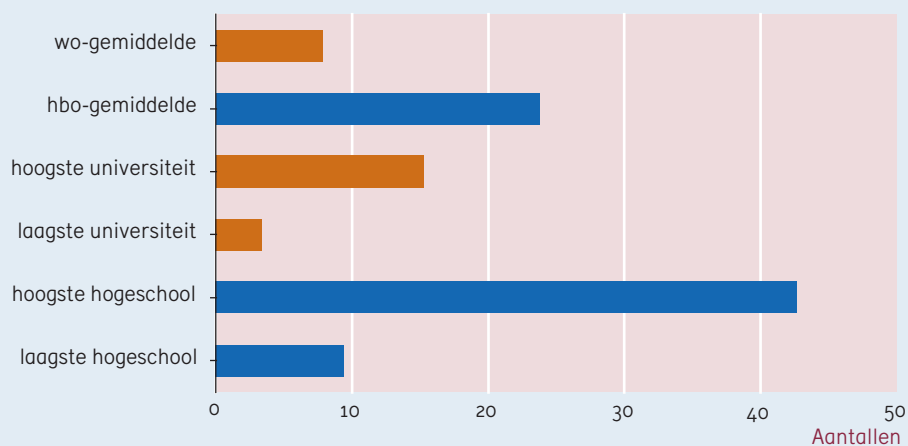

1 Kwaliteit

1.1 Intensiteit van het onderwijs

Figuur 22 Aantal studenten per docent in het hoger onderwijs

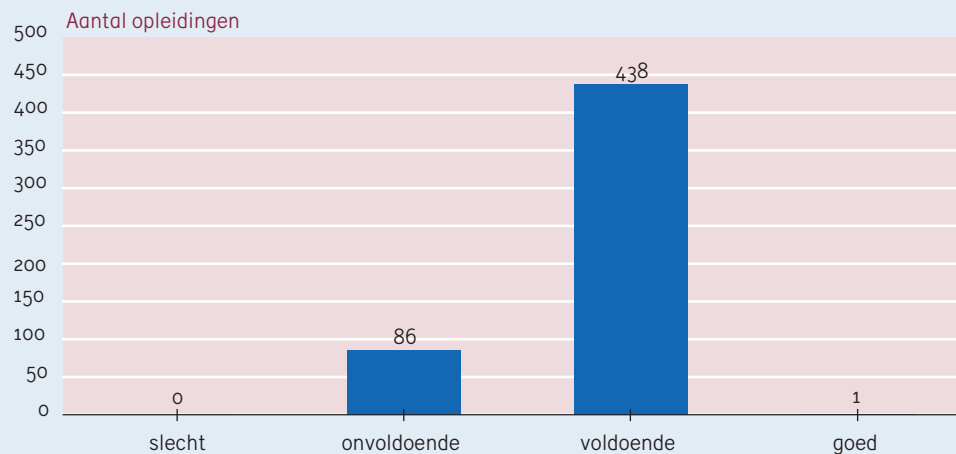

In het hbo zijn er veel meer studenten per docent dan in het wo, maar het begrip 'docent' is in wo en hbo niet hetzelfde. In het wo is de onderzoekstijd meegeteld, inclusief de AIO's.

Daarentegen is in het hbo het begrip 'docent' beperkt tot degenen die formeel zijn aangewezen als docerend personeel, terwijl in de praktijk het ondersteunende personeel ook een belangrijke bijdrage levert aan het onderwijs.

1.2 Scores onderwijskwaliteit

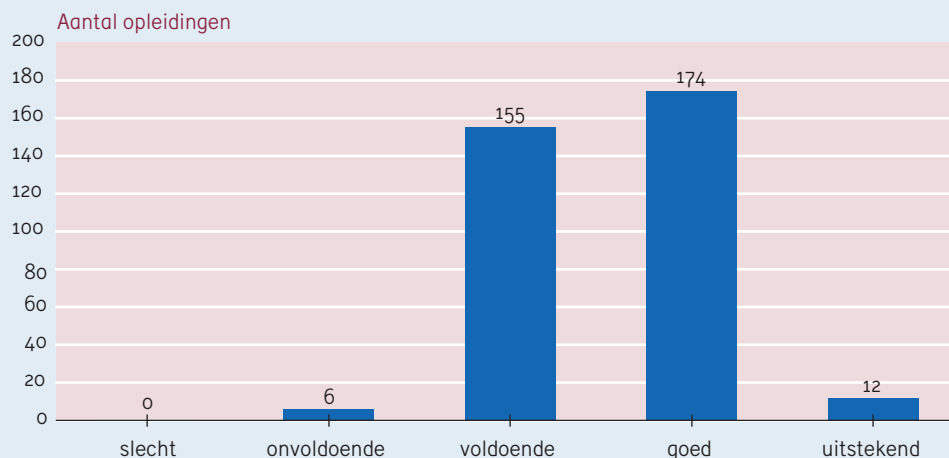
Figuur 23 Verdeling van de scores bij hbo-visitaties

Deze figuur geeft de verdeling van de gemiddelde oordelen bij alle gevisitteerde hbo-opleidingen tussen 1998 en medio 2003.

Gemiddeld worden de meeste opleidingen als 'voldoende' beoordeeld, maar toch zijn er 86 opleidingen gemiddeld onvoldoende. In Tabel 17 is weergegeven hoe het aantal excellente en onvoldoende scores op deelaspecten is verdeeld over de hogescholen.

Figuur 24 Verdeling van de scores bij wo-visitaties

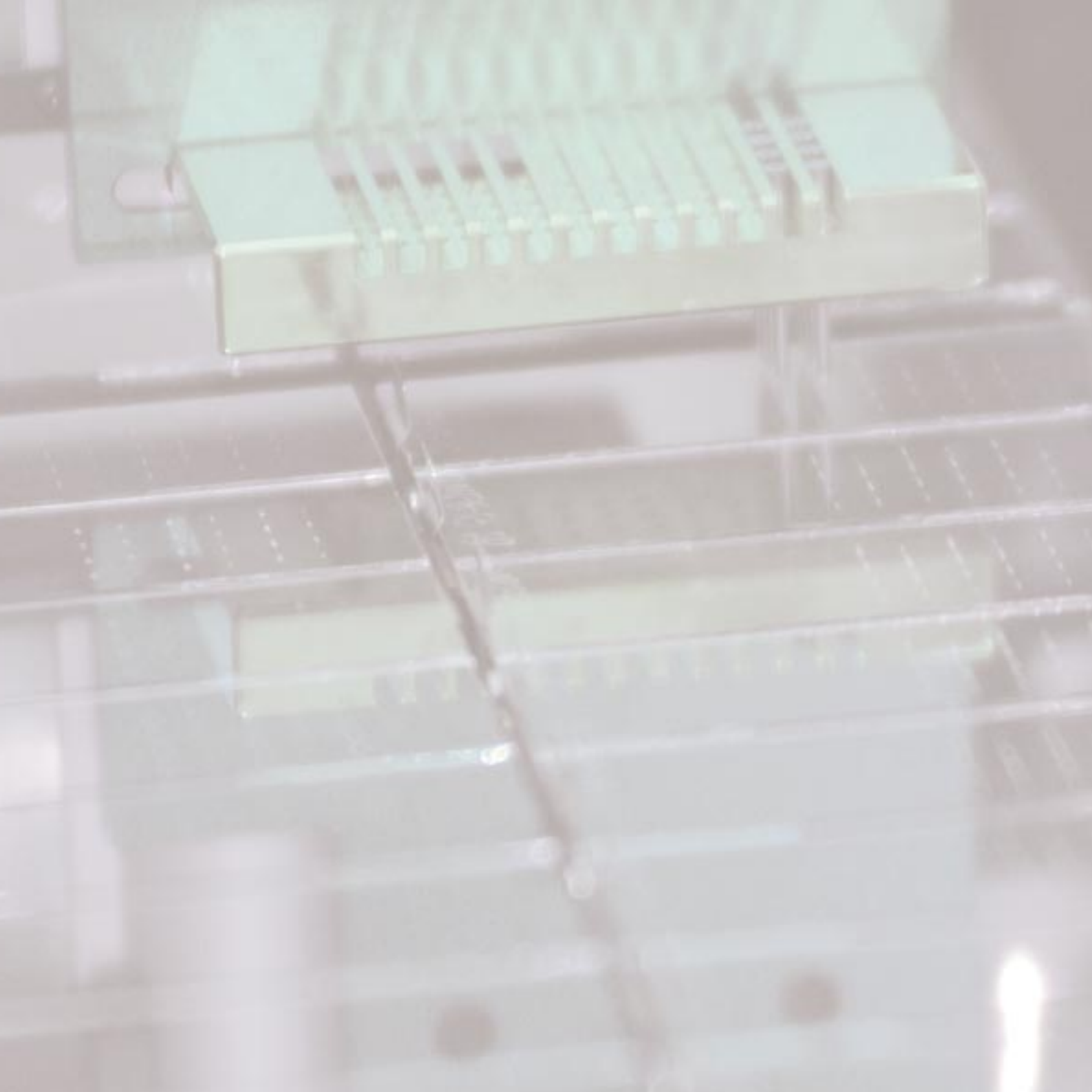

In het wo scoren visitatiecommissies volgens een andere systematiek dan in het hbo, maar de eindoordelen per opleiding zijn wel om te rekenen naar soortgelijke categorieën als bij de hogescholen.

Deze figuur laat zien, dat de meeste opleidingen door de visitatiecommissies als 'goed' worden beoordeeld, terwijl de categorie 'voldoende' bijna even groot is. In Tabel 18 is weergegeven hoe het aantal excellente en onvoldoende scores op deelaspecten is verdeeld over de instellingen.

Het is niet mogelijk de onderwijskwaliteit in wo en hbo te vergelijken op grond van bovenstaande twee figuren, omdat de systematiek van de beoordelingen in beide systemen te veel van elkaar verschilt. Visitatiecommissies in het hbo geven blijkbaar vaker het predikaat 'onvoldoende' en minder vaak het predikaat 'goed' dan in het wo.

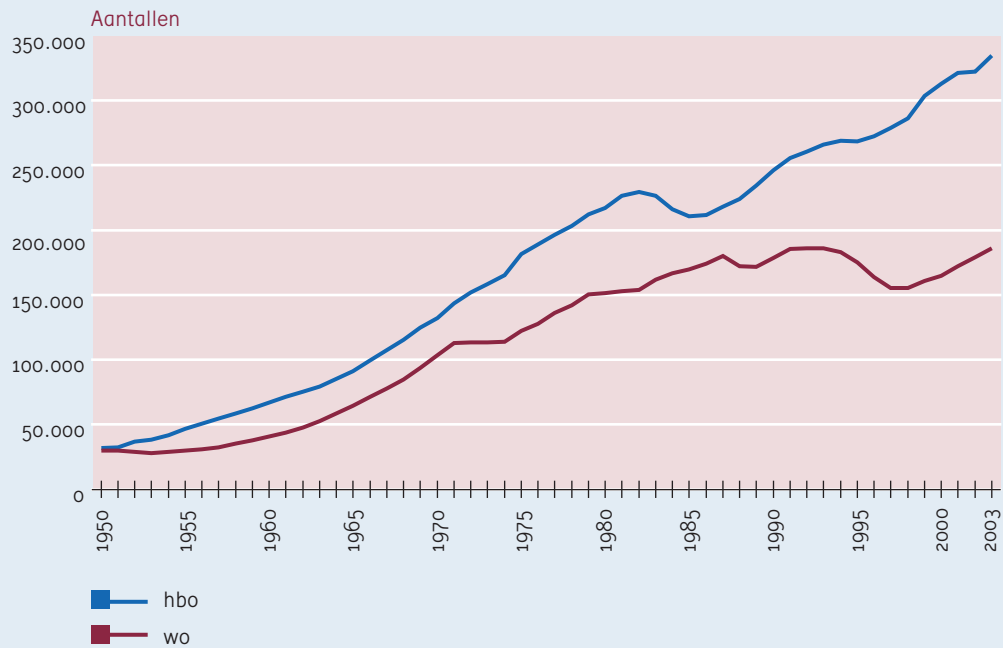
Het is moeilijk te zeggen hoe deze scores van de onderwijskwaliteit zich verhouden tot wat in andere landen wordt gemeten. Voor een internationale vergelijking van de onderwijskwaliteit ontbreken tot dusver geschikte kengetallen. De mogelijkheid om hiertoe te komen zal nader worden onderzocht.

2 Toegankelijkheid

2.1 Aantal studenten

Figuur 25 Ontwikkeling van het aantal studenten in het hoger onderwijs sinds 1950

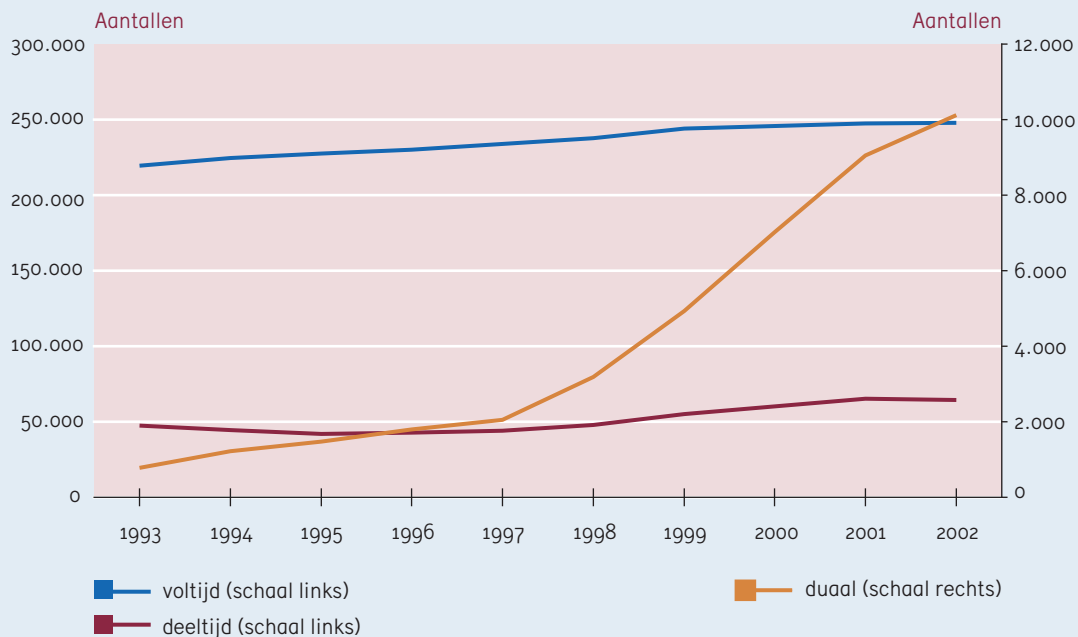

Het hoger onderwijs heeft in de afgelopen halve eeuw een stormachtige ontwikkeling doorgemaakt. Terwijl de bevolking bijna verdubbelde is het aantal studenten vertienvoudigd.

Tot begin jaren tachtig groeiden wo en hbo vrij continu door, daarna heeft de stijging bij het hbo doorgezet, maar bij het wo niet.

2.2 Voltijd- en deeltijdstudenten in het hoger onderwijs

Figuur 26 Het aantal studenten voltijd en deeltijd in het hbo

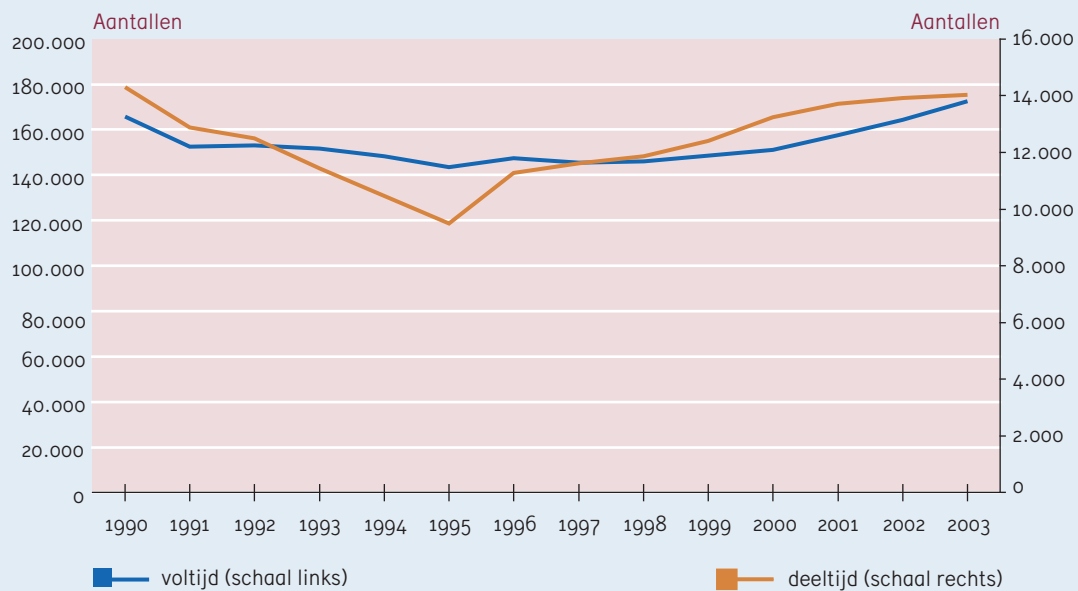

Het aantal hbo-studenten is de laatste 10 jaar vrij gestaag gestegen.

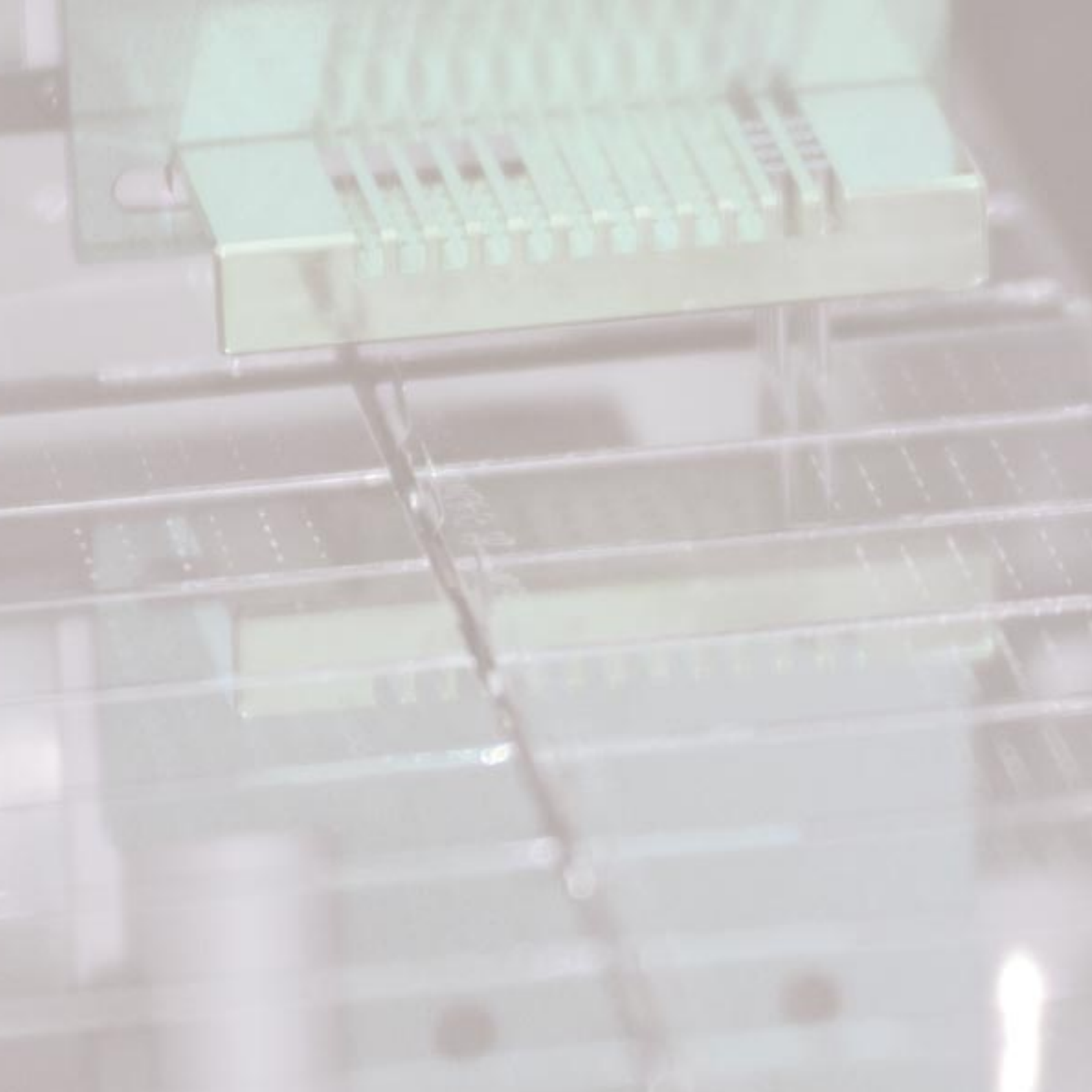
Ongeveer een op de zes studenten studeert in deeltijd.

Duale studenten, wisselen werken en studeren af, door een goede samenwerking tussen hun werkgever en de betrokken ho-instelling. Het aantal duale studenten is in het hbo sinds 1997 fors gestegen. In 2002 was ruim 3% van de hbo-studenten dual. De groei lijkt de laatste paar jaar wel iets af te nemen. In het wo is deze inschrijvingsvorm tot dusver niet aangeslagen: het aantal duale studenten is hier slechts ongeveer 100.

Figuur 27 Het aantal studenten voltijd en deeltijd in het wo

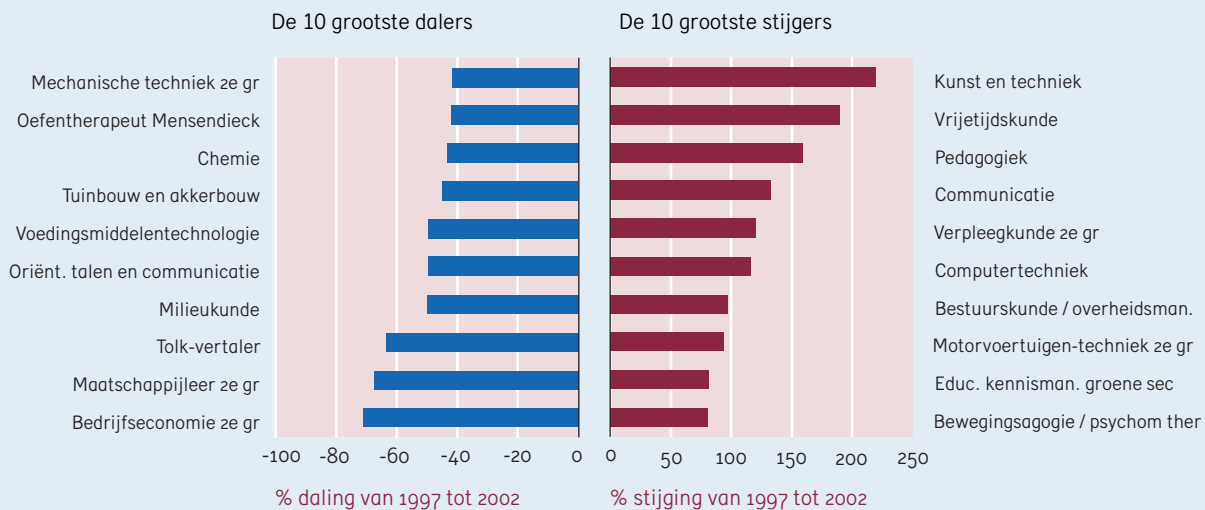
Het aantal studenten wo heeft de laatste 10 jaar enige schommelingen vertoond, zowel voor voltijdse studenten als voor deeltijdse. In het wo studeren veel minder studenten in deeltijd dan in het hbo: slechts ongeveer 7% tegen 16% in het hbo.

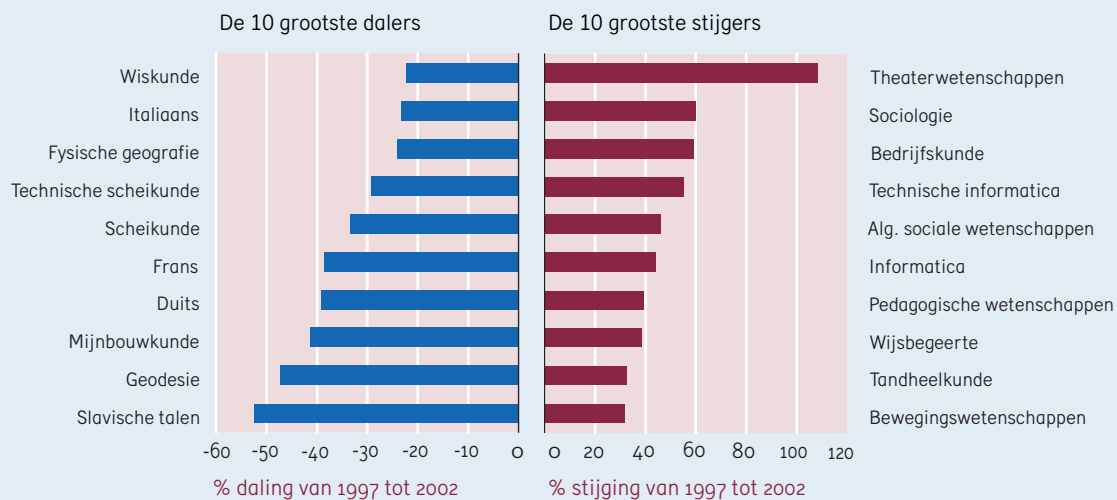
3 Doelmatigheid

3.1 Grootste procentuele daling en stijging van het aantal studenten per opleiding

Figuur 28 Hbo-opleidingen met de grootste stijging en daling in aantal ingeschreven studenten

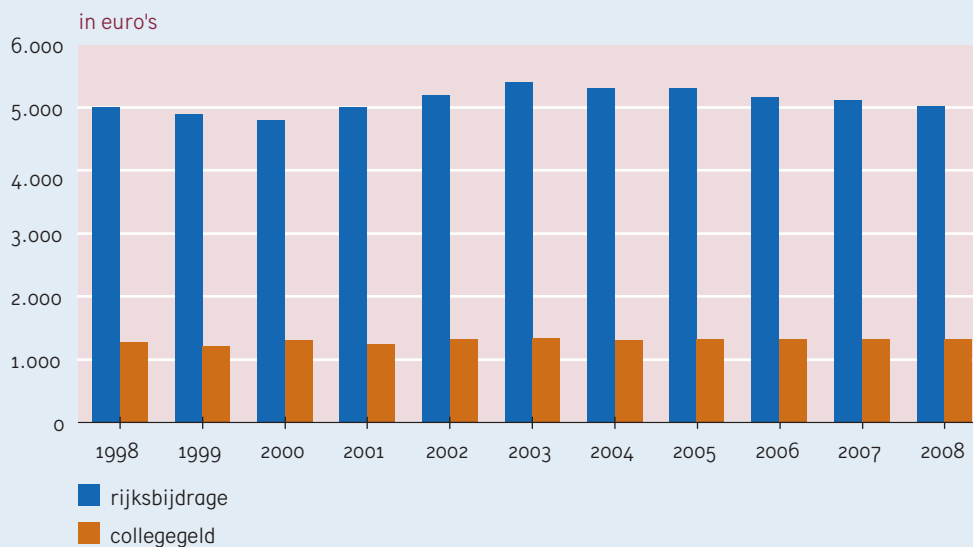

Figuur 29 Wo-opleidingen met de grootste stijging en daling in aantal ingeschreven studenten

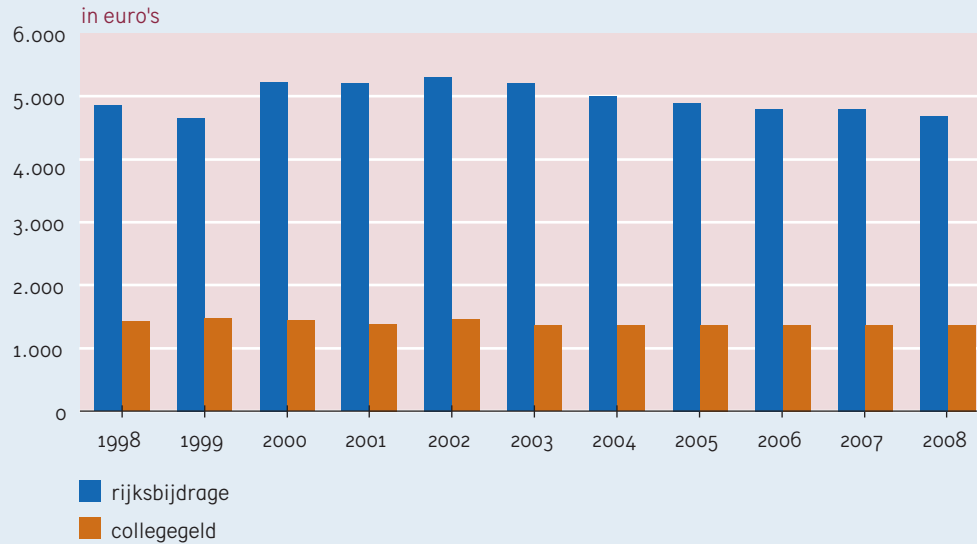

3.2 Omvang rijksbijdrage en collegegeld

Figuur 30 Historische en geraamde ontwikkeling van de overheidsuitgaven per hbo-student en collegegelden van 1998 tot 2008 in constante prijzen van 2004

Figuur 31 Historische en geraamde ontwikkeling van de overheidsuitgaven per wo-
student en collegegelden van 1998 tot 2008 in constante prijzen van 2004

In Figuur 30 en Figuur 31 zijn de ontwikkeling van de rijksbijdrage per student, exclusief onderzoek, en van het gemiddeld ontvangen collegegeld weergegeven, zoals gerealiseerd tot 2003 en zoals geraamd in de begroting voor de periode 2004 t/m 2008. Alles is uitgedrukt in constante prijzen van 2004.

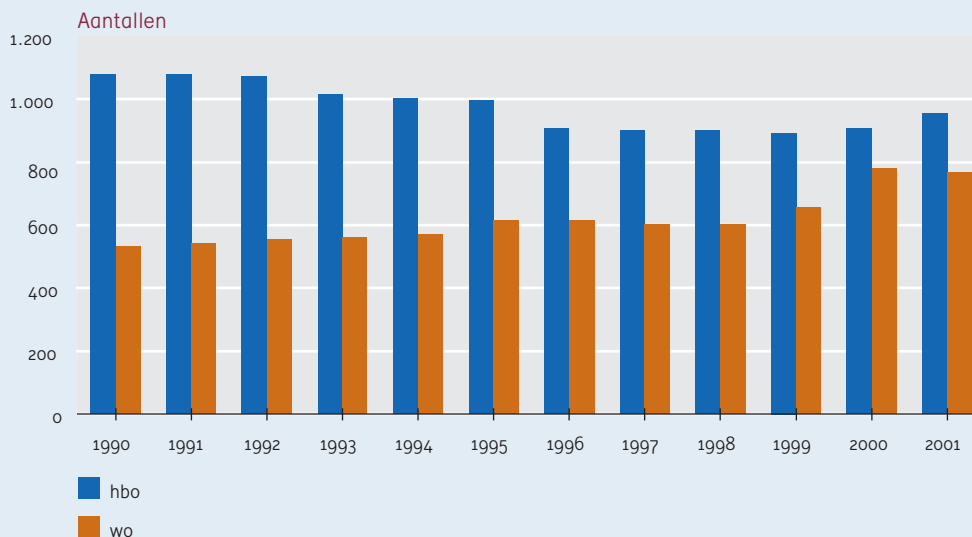
3.3 Macrodoelmatigheid

Figuur 32 geeft het aantal opleidingen die zijn geregistreerd in het CROHO én waarvan in het CRIHO studenten zijn geregistreerd. Deze figuur loopt tot aan de invoering van de bachelor-master-structuur, die tot gevolg heeft gehad, dat opleidingen gesplitst zijn in een bachelor- en een masterfase, waardoor een trendbreuk optreedt.

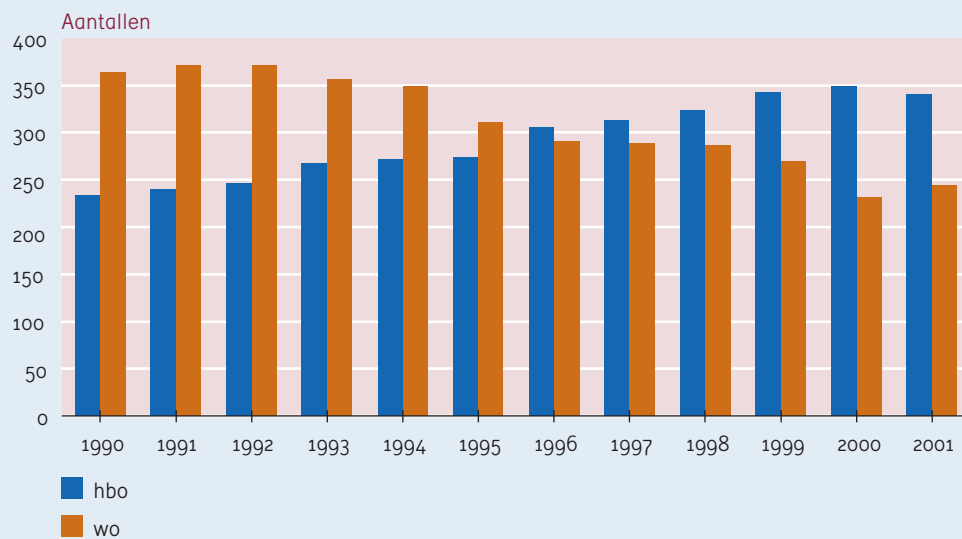
In de pre-BaMa-periode die hier wordt getoond, is het aantal wo-opleidingen de laatste 4 jaar flink toegenomen. Dit heeft te maken met de herordening van het opleidingsaanbod, waarbij per instelling uiteenlopende keuzen zijn gemaakt.

Het aantal hbo-opleidingen is geleidelijk afgenomen. Figuur 33 laat het gevolg zien van deze ontwikkelingen: in het hbo is het aantal studenten per opleiding toegenomen, in het wo is het gedaald. In het HOOP is aangekondigd, dat de overheid zich bij de beoordeling van de macrodoelmatigheid zal laten adviseren door expertgroepen van wisselende samenstelling. Hun oordelen kunnen ook behulpzaam zijn bij het interpreteren van de grafieken in deze paragraaf.

Figuur 32 Aantal opleidingen waar studenten zijn ingeschreven

Figuur 33 Ontwikkeling van het aantal studenten per actieve opleiding in wo en hbo

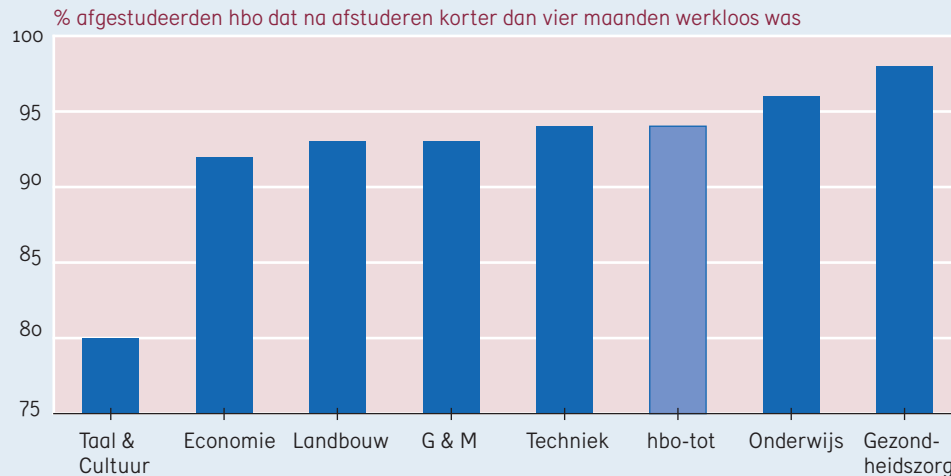

4 Maatschappelijke rol ho

4.1 Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

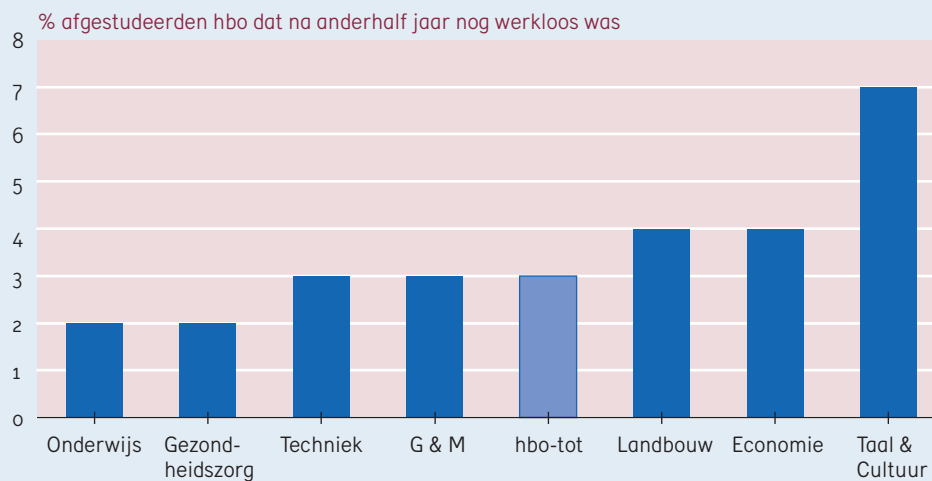
De gegevens in deze paragraaf zijn afkomstig uit de HBO-Monitor en de WO-Monitor, waarmee de instellingen de arbeidsmarktpositie van hun afgestudeerden volgen. Bij deze grafieken moeten we ons realiseren, dat deze cijfers gelden voor degenen die zijn afgestudeerd in 2001 of de jaren daarvoor. Door de sindsdien opgetreden economische neergang kan de situatie voor degenen die nu afstuderen tijdelijk minder gunstig zijn.

Figuur 34 Baanzoekduur van de hbo-afgestudeerden, afgestudeerd in 2000/2001

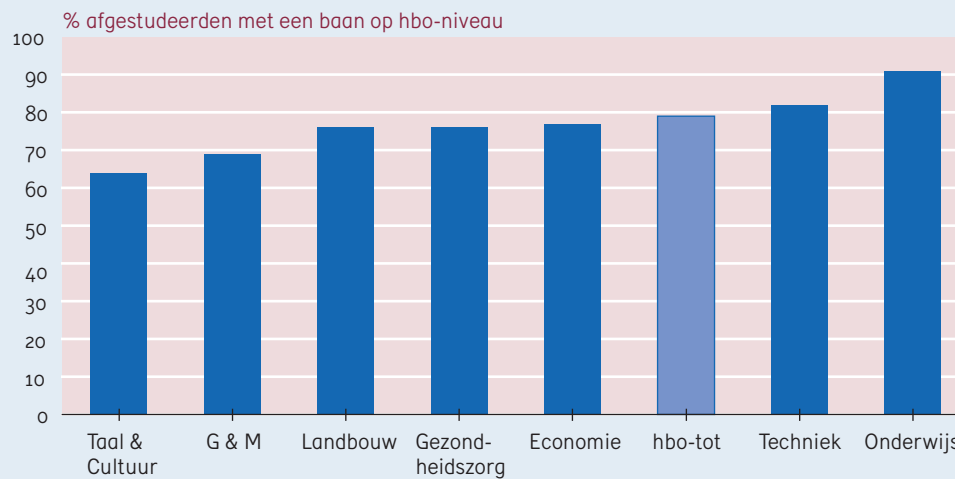

Hbo-afgestudeerden vinden snel een baan; na anderhalf jaar is nog maar een zeer klein deel werkloos. Alleen in de sector Taal en Cultuur gaat het moeizamer; tussen de overige sectoren zijn de onderlinge verschillen klein.

Figuur 35 Werkloosheidspercentage van de hbo-afgestudeerden van 2000/2001

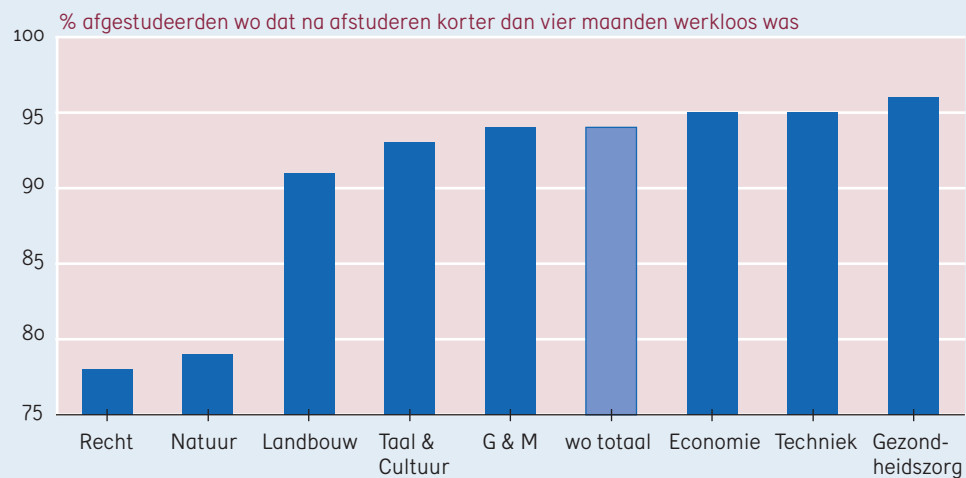

Figuur 36 Niveau van de eerste baan van hbo-afgestudeerden van 2000/2001

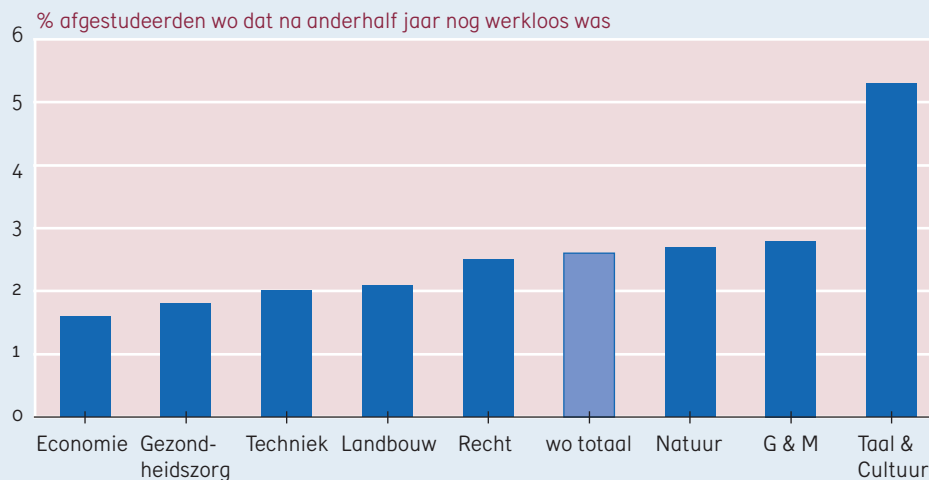
Het niveau van de eerste baan is niet altijd hbo-niveau. Eén op de vijf afgestudeerden werkt na anderhalf jaar beneden zijn niveau. In de sector Taal en Cultuur is dit een op de drie.

Figuur 37 Baanzoekduur van de wo-afgestudeerden van 1999/2001

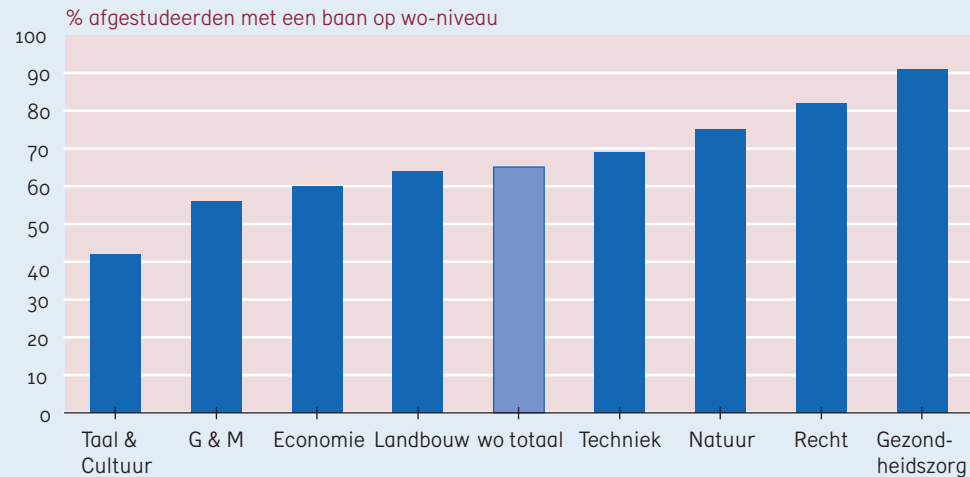
Wo-afgestudeerden vinden snel een baan, afgestudeerden in de sector gezondheid, techniek en economie het snelste.

Figuur 38 Werkloosheidspercentage van wo-afgestudeerden van 1998/2001

De werkloosheid van wo-afgestudeerden is in de sector Taal en Cultuur het hoogst, voor de overige sectoren zijn de verschillen niet groot.

Figuur 39 Niveau van de eerste baan van wo-afgestudeerden van 1998/2001

Afgestudeerden in de sector Gezondheid zijn verreweg het meest op wo-niveau werkzaam: slechts een op de tien werkt beneden zijn niveau. Bij de juristen is dit een op de vijf. In de sector Taal en Cultuur is de meerderheid van de afgestudeerden anderhalf jaar na afstuderen niet werkzaam op wo-niveau.

In Tabel 1 en Tabel 2 worden de arbeidsmarktperspectieven van afgestudeerde hoger opgeleiden weergegeven. Voor de meeste opleidingen zijn de perspectieven op termijn gunstig. Deze prognoses lopen tot 2008.

Tabel 1 Arbeidsmarktperspectieven van hbo-opleidingen

hbo-richting	Uitwijkmogelijkheden		Conjunctuurgevoeligheid	Uitbreidingsvraag	Vervangingsvraag	Aantal baanopeningen	Instroom schoolverlaters	Prognose arbeidsmarktperspectief
	beroepsgroep	bedrijfssector						
Onderwijs								
Leraar bo	*	*	*	****	***	****	**	goed
Leraar talen	**	*	***	*	*****	***	*	goed
Leraar natuur / techniek	***	**	**	***	*****	****	**	goed
Leraar economie / maatschappij	*****	**	**	****	*****	*****	**	zeer goed
Leraar lichamelijke opvoeding	**	*	*	***	****	**	***	goed
Leraar medisch / verzorging	***	**	***	***	*****	*****	*	zeer goed
Leraar expressie	***	**	***	**	*****	****	**	goed
Tolk en vertaler	****	****	***	***	***	****	*	goed
Landbouw								
Landbouw / veeteelt	***	***	***	*****	**	****	****	matig
Milieukunde/levensmiddelen-technologie	****	***	****	**	**	*	****	slecht
Techniek								
Laboratorium	***	***	**	**	****	***	**	goed
Bouwkunde	**	***	****	****	***	***	***	goed
Civiele techniek	***	**	*****	***	****	***	***	goed
Werktuigbouwkunde	****	****	***	***	***	**	***	redelijk
Elektrotechniek	****	****	***	***	***	***	***	goed
Informatica	*	***	***	****	**	***	***	goed
Chemische technologie	***	****	***	***	***	***	*	goed
Vervoer en logistiek	***	****	**	**	****	***	**	goed
Gezondheid								
Verpleegkunde	**	*	**	****	***	****	***	goed
(Fysio)Therapie	*	*	*	*****	***	*****	***	goed
Voeding	***	***	*	***	**	**	****	slecht
Radiologie	*	*	*	****	***	****	**	goed

hbo-richting								
	Uitwijkmogelijkheden		Conjunctuurgevoeligheid	Uitbreidingsvraag	Vervangingsvraag	Aantal baanopeningen	Instroom schoolverlaters	Prognose arbeidsmarktperspectief
	beroepsgroep	bedrijfssector						
Economie								
Accountancy / bedrijfseconomie	***	***	***	**	**	*	***	goed
Commerciële economie	***	****	***	***	*	*	****	matig
Toerisme en recreatie	***	****	***	***	*	*	***	slecht
Recht en bestuur	****	**	****	****	***	****	**	zeer goed
Secretariaat	***	****	**	***	***	***	**	goed
Bedrijfskunde	*****	*****	***	***	*	*	****	matig
Gedrag en Maatschappij								
Communicatie / journalistiek	***	****	****	****	*	***	*****	matig
Maatsch. werk en hulpverlening	***	**	***	***	***	***	****	matig
Personeel en arbeid	**	***	***	**	***	**	***	matig
Bibliotheek en documentatie	***	***	****	*****	*****	*****	***	zeer goed
Taal en cultuur								
Uitvoerende / beeldende kunsten	***	***	***	***	***	***	****	matig
Overig								
Openbare orde en veiligheid	***	**	***	***	*****	****	***	goed
Verklaring:								
***** zeer hoog								
**** hoog								
*** gemiddeld								
** laag								
* zeer laag								

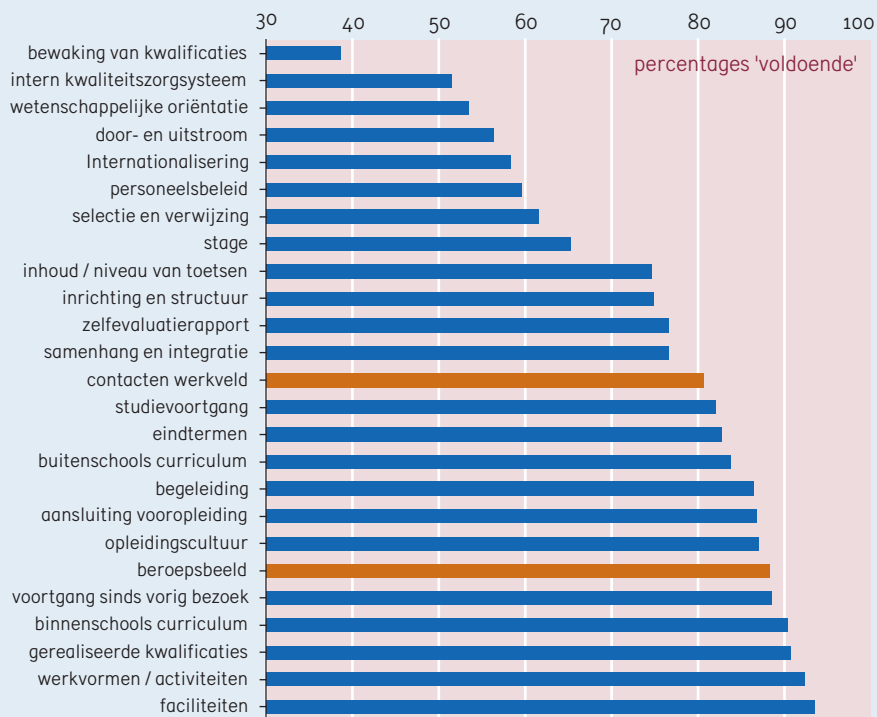
Tabel 2 Arbeidsmarktperspectieven van wo-opleidingen

wo-richting	Uitwijkmogelijkheden		Conjunctuurgevoeligheid	Uitbreidingsvraag	Vervangingsvraag	Aantal baanopeningen	Instroom schoolverlaters	Prognose arbeidsmarktperspectief
	beroepsgroep	bedrijfssector						
Taal en Cultuur								
Letteren	****	***	*****	***	***	***	**	goed
Theologie	**	**	*	**	****	**	*	goed
Kunstwetenschappen	****	***	***	***	**	**	***	matig
Landbouw								
Landbouw / milieukunde	*****	***	****	***	**	**	***	goed
Natuur en Techniek								
Wiskunde en natuurwetenschappen	****	***	****	***	***	**	**	goed
Bouwkunde	*	**	****	***	***	***	***	goed
Civiele techniek	***	***	****	***	***	**	**	zeer goed
Werktuigbouwkunde	***	****	****	***	***	*	***	goed
Elektrotechniek	***	***	****	***	***	***	**	goed
Informatica en bestuurlijke informatiekunde	**	***	*****	*****	*	****	**	zeer goed
Gezondheid								
(Dier-)Geneeskunde	*	*	*	***	***	**	***	goed
Tandheelkunde	*	*	*	***	****	****	***	goed
Farmacie / medische biologie	**	***	***	***	*	*	***	matig
Economie								
Econom(etr)ie	****	****	*****	****	**	****	***	goed
Bedrijfskunde	****	****	*****	****	*	**	***	redelijk
Accountancy en belastingen	**	**	*****	****	**	***	***	goed
Rechten en bestuurskunde	**	***	*****	***	***	***	***	goed
Gedrag en Maatschappij								
Sociale wetenschappen	****	***	*****	****	***	****	***	goed

Verklaring: zie tabel 1

4.2 Externe gerichtheid van het hoger onderwijs

Figuur 40 Scores bij hbo-visitaties op beroepsbeeld en contacten met werkveld

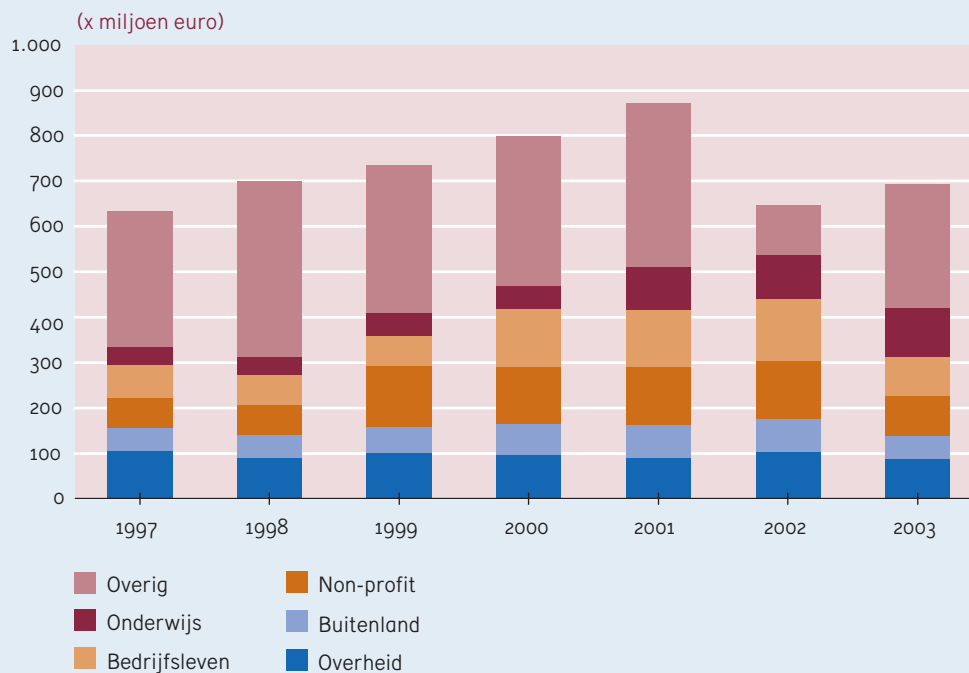

Bij de onderwijsvisitaties in het hbo wordt iedere opleiding beoordeeld op een vaste set van criteria, die in Figuur 40 zijn weergegeven. Het beroepsbeeld en de contacten met het werkveld zijn indicatoren voor de externe gerichtheid. Een groot deel van de opleidingen scoort daarop voldoende, maar niet alle: 12% van de opleidingen hebben volgens de visitatiecommissies een onvoldoende beeld van het beroep waarvoor zij opleiden. Wo-visitatiecommissies spreken zich niet uit over contacten met het werkveld of een beroepsbeeld.

Met VSNU en HBO-Raad zal verder overlegd worden over de validiteit van deze indicator en over een passende indicator voor het wo-veld.

4.3 Relatie tussen hoger onderwijs en bedrijfsleven

Figuur 41 Contractinkomsten wo naar herkomst

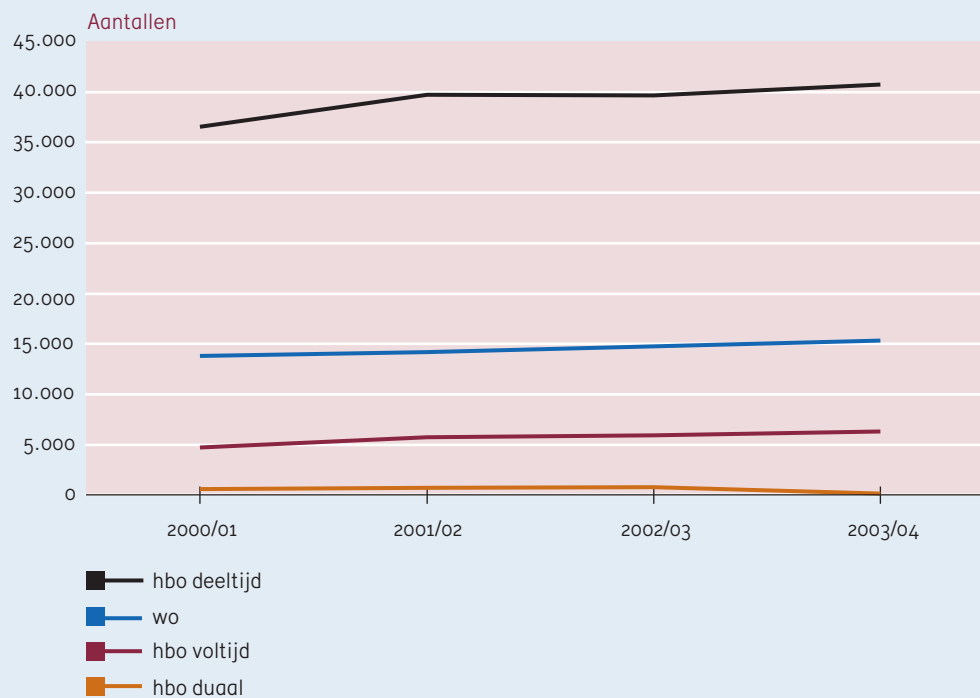
Voor zover zichtbaar uit de jaarrekeningen is slechts een klein deel van de contractinkomsten van universiteiten afkomstig van het bedrijfsleven. Deze inkomsten zijn tot 2002 duidelijk gestegen, maar in 2003 gedaald. Omdat ook de inkomsten van andere partijen (overheid, buitenland, non-profit-organisaties) dalen zijn de totale inkomsten in 2002 en 2003 lager dan in de voorgaande jaren.

De categorie 'overig' fluctueert wat. Deze categorie bestaat uit derde geldstroominkomsten afkomstig van andere partijen, mutaties onderhanden werk en overige derde geldstroom inkomsten. Niet meegerekend zijn rente, inkomsten van studenten en personeel, gelieerde rechtspersonen, energie en verhuur, verkoop van activa, en buitengewone baten.

Vergelijkbare gegevens over het hbo ontbreken, omdat de contractinkomsten van hbo-instellingen nog niet zijn uit te splitsen naar herkomst.

4.4 Leven lang leren

Figuur 42 Ingeschrevenen van 30 jaar en ouder

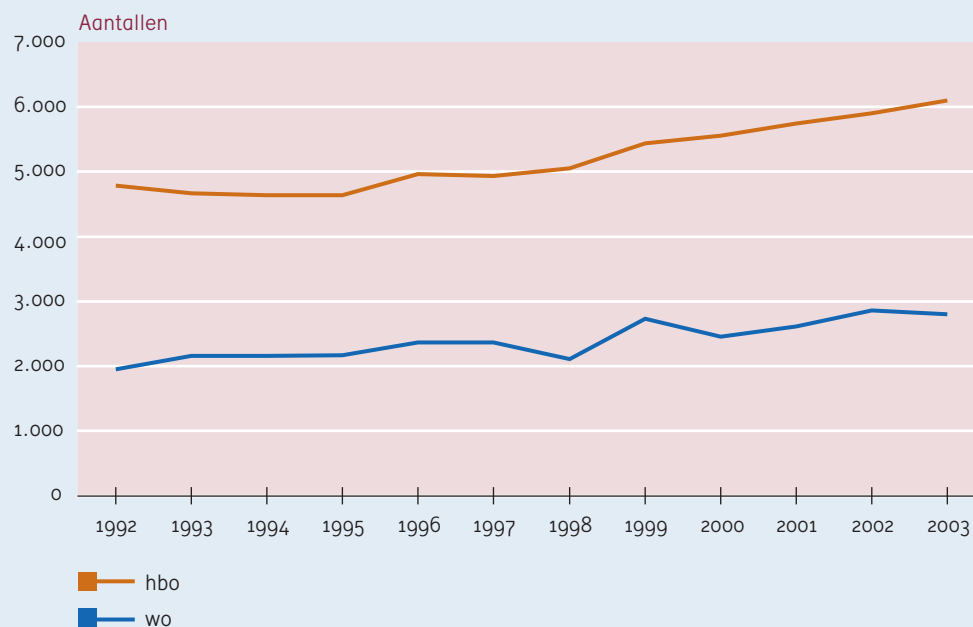
Er studeren ca 75.000 studenten ouder dan 30 in het hoger onderwijs, waarvan driekwart in het hbo, en voornamelijk in deeltijd.

4.5 Nieuwe zorgopleidingen

Er zijn door de NVAO in totaal 11 nieuwe zorgopleidingen positief beoordeeld. Door de staatssecretaris van OCW zijn tot op heden 9 nieuwe zorgopleidingen bij hogescholen voor bekostiging aangemerkt, waarvan 7 opleidingen voor Advanced Nursing Practice en 2 voor Physician Assistent. Hiervoor is voor 2004 een instroomcapaciteit vastgesteld van in totaal 250 studenten. Tabel 19 en Tabel 20 vermelden de opleidingen per instelling.

4.6 Aantal afgestudeerden in medische richtingen

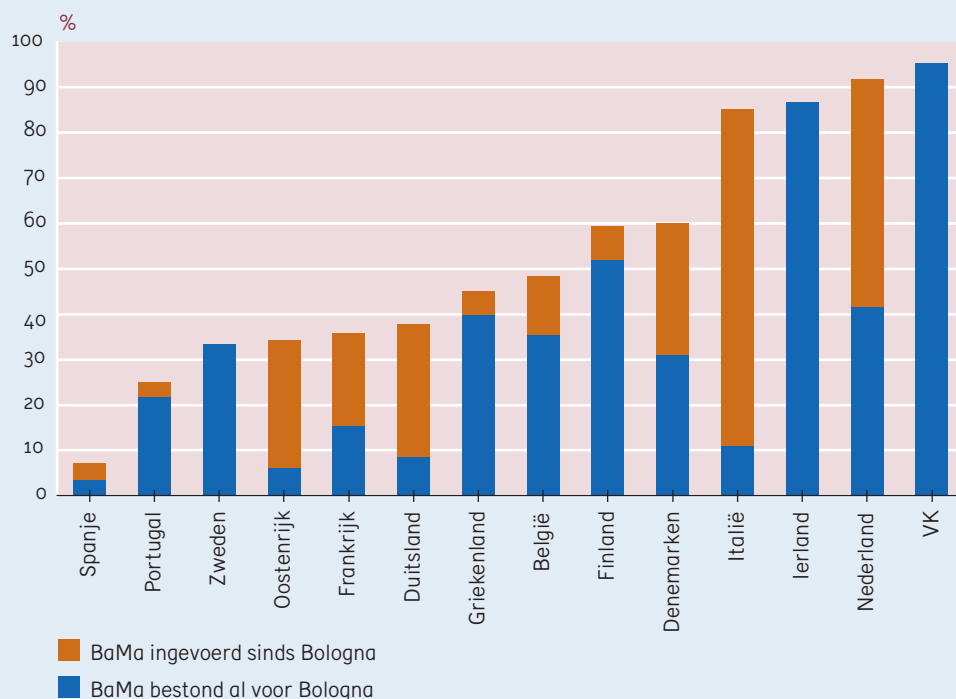
Figuur 43 Aantal afgestudeerden in medische richtingen

Het aantal afgestudeerden in de zorgopleidingen in het hbo is sinds 1995 met ca 30% gestegen. In het wo is er sinds 1998 een stijging van het aantal afgestudeerden in de zorgopleidingen van 35%. Het effect van de recente verruiming van de numerus fixi werkt hier nog niet in door.

4.7 Invoering BaMa

Figuur 44 Het aantal opleidingen dat in 2002/2003 volgens de bachelor-master-structuur wordt aangeboden, internationaal vergeleken

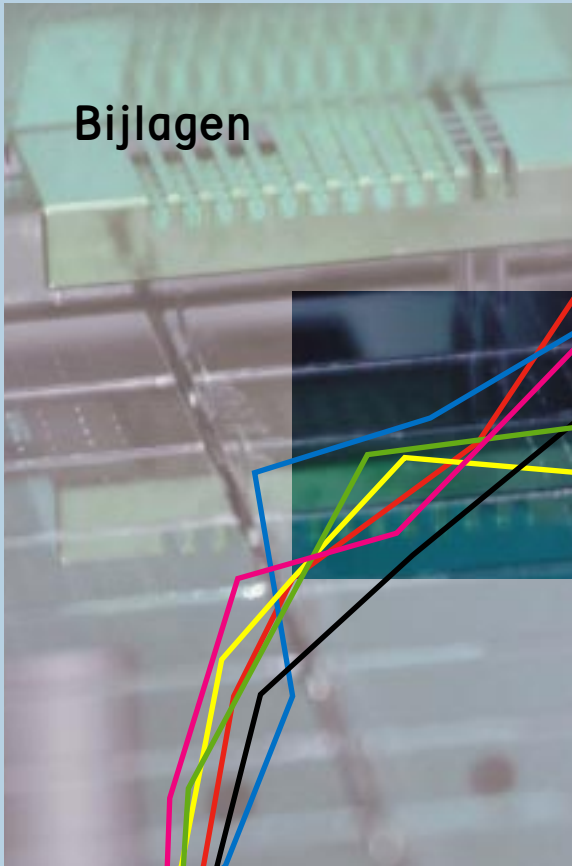

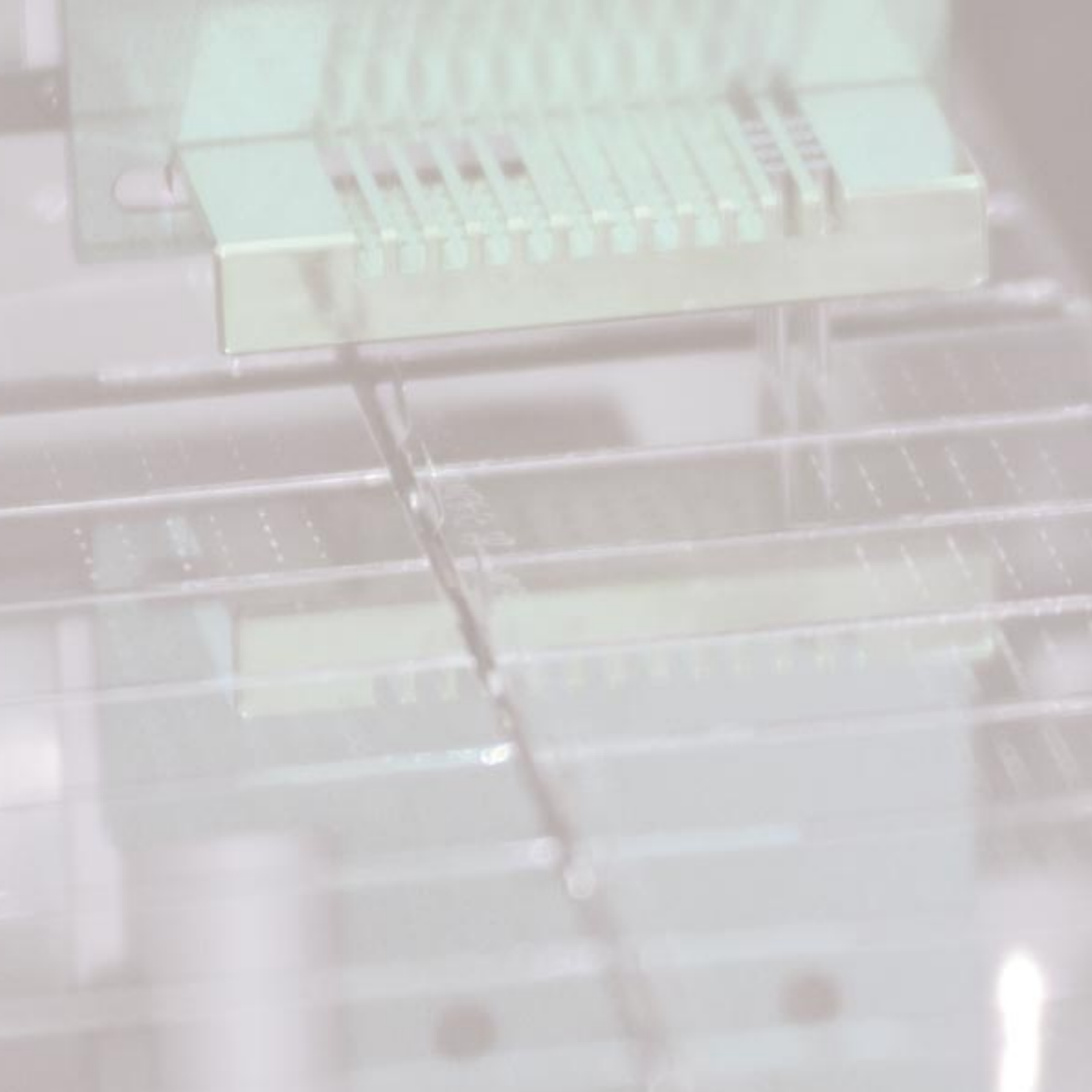
Nederland ligt binnen de EU-landen aan kop met de invoering van het bachelor-master-stelsel: 92 % van de opleidingen had in 2003 de bachelor-master-structuur.

Deze gegevens zijn ontleend aan een onderzoek in mei 2003 in het kader van de vervolgacties op de Bolognaverklaring.

De helft van de opleidingen in Nederland had volgens dit onderzoek al voor de Bolognaverklaring de BaMa-structuur. Hiermee worden de hbo-opleidingen bedoeld, die immers grotendeels een op een zijn overgegaan in bacheloropleidingen.

Bijlagen

A Tabellen per instelling

In de tabellen per instelling in deze bijlage komen niet alle hogescholen of universiteiten in elke tabel voor. Alleen die instellingen waarvoor een bepaalde indicator relevant is zijn opgenomen. Instellingen die bijvoorbeeld geen lectoren hebben zijn niet opgenomen in Tabel 3 en instellingen die geen natuur of techniek aanbieden zijn niet opgenomen in Tabel 4 en Tabel 5.

Bij de hogescholen is in de presentatie zoveel mogelijk rekening met de meest recente bestuurlijke fusies. Gegevens uit eerdere jaren, voorafgaande aan een fusie, zijn indien mogelijk meegerekend in de indicator van de nieuw gevormde instelling.

Ambities (1): Transitie naar een kennissamenleving

Tabel 3 Aantal lectoren in het hbo in 2004, naar hogeschool. De hogescholen zijn gesorteerd naar afnemend totaal aantal lectoren.

Instelling	bekostigd door hogeschool		
	ja	nee	totaal
Fontys Hsn	24		24
Hs Inholland	20	2	22
Saxion Hsn	18	4	22
Hsl van Utrecht	18	1	19
Hs Rotterdam	16	1	17
Hs v Arnhem en Nijmegen	17		17
Hs v d Kunsten Utrecht	2	12	14
Hs van Amsterdam	13		13
Haagse Hs	11		11
Hanzehs Groningen	11		11
Hs Zuyd	9		9
Avans Hsn	7		7
Chr Hs Windesheim	6		6
NHTV internationale Hs Breda	3	3	6
Noordelijke Hs Leeuwarden	6		6
Amst Hs v d Kunsten	4		4
Artez Hs	4		4
Chr Hs Nederland	3		3
Hs v Muziek en Dans Rotterdam	3		3
Hs Zeeland	3		3
Interactum	3		3
Van Hall Instituut / Int Agr Hs Larenstein	3		3
Agr Hs 's-Hertogenbosch	1	1	2
Hs v Econ Studies Amst	2		2
Hs Drenthe	2		2
Hs Leiden	2		2

Instelling	bekostigd door hogeschool		
	ja	nee	totaal
Hs v BK, Muz en Dans	2		2
Chr Hs Ede	2		2
Chr Agr Hs Dronten	1		1
Chr Hs De Driestar	1		1
Gereformeerde Hs	1		1
Gerrit Rietveld Academie	1		1
Hs De Horst	1		1
Hs Edith Stein	1		1
Hs Iselinge	1		1
STOAS Hs	1		1
Design Academy Eindhoven	1		1
Totaal hbo	224	24	248

Tabel 4 Afgestudeerden Bèta-Techniek in 2002 en 2003, naar hogeschool, gesorteerd naar absolute toename per instelling

Instelling	2002	2003	toename	
			absoluut	procentueel
Hs van Amsterdam	863	953	90	10,4
Saxion Hs Enschede	732	810	78	10,7
Avans Hs 's-Hertogenbosch	353	423	70	19,8
Hanzehs Groningen	480	542	62	12,9
Hs Rotterdam	747	800	53	7,1
Chr Hs Windesheim	327	365	38	11,6
NHTV internationale Hs Breda	108	129	21	19,4
Hs Zeeland	369	386	17	4,6
Hs Zuyd	361	373	12	3,3
Noordelijke Hs Leeuwarden	366	378	12	3,3
Saxion Hs IJssel	238	249	11	4,6
Hs Haaglanden en Rijnstreek	1.058	1.068	10	0,9
Hs v Arnhem en Nijmegen	581	588	7	1,2
Fontys Hs Tilburg	11	15	4	36,4
Hs Leiden	72	74	2	2,8
Fontys Hs Sittard	0	1	1	0,0
Hs Drenthe	61	56	-5	-8,2
Hs v d Kunsten Utrecht	85	74	-11	-12,9
Avans Hs Brabant	746	715	-31	-4,2
Fontys Hs Venlo	163	111	-52	-31,9
Fontys Hs Eindhoven	947	879	-68	-7,2
Hs Inholland	540	444	-96	-17,8
Hs van Utrecht	1.478	1.259	-219	-14,8
Totaal hbo (incl. dubbeltellingen)	10.685	10.691	6	0,1

Tabel 5 Afgestudeerden Bèta-Techniek in 2002 en 2003, naar universiteit, gesorteerd naar absolute toename per instelling

Instelling	2002	2003	toename	
			absoluut	procentueel
Technische Universiteit Delft	1.385	1.491	106	7,7
Rijksuniversiteit Groningen	294	322	28	9,5
Universiteit Twente	524	545	21	4,0
Universiteit Leiden	174	193	19	10,9
Universiteit van Tilburg	44	60	16	36,4
Vrije Universiteit Amsterdam	215	228	13	6,0
Universiteit Maastricht	5	13	8	160,0
Erasmus Universiteit	0	0	0	0,0
Wageningen Universiteit	0	0	0	0,0
Universiteit van Amsterdam	193	192	-1	-0,5
Technische Universiteit Eindhoven	657	631	-26	-4,0
Radboud Universiteit Nijmegen	173	121	-52	-30,1
Universiteit Utrecht	609	552	-57	-9,4
Totaal wo	4.273	4.348	75	1,8

Tabel 6 Aantal promoties per universiteit van 1999 t/m 2001

Instelling	1999	2000	2001	Toename 1999-2001
Universiteit Utrecht	379	366	393	14
Universiteit van Amsterdam	292	288	319	27
Rijksuniversiteit Groningen	234	228	240	6
Universiteit Leiden	245	232	231	-14
Radboud Universiteit Nijmegen	206	191	214	8
Wageningen Universiteit	183	185	207	24
Vrije Universiteit Amsterdam	192	177	195	3
Technische Universiteit Delft	183	172	180	-3
Erasmus Universiteit	166	165	143	-23
Technische Universiteit Eindhoven	118	99	128	10
Universiteit Maastricht	95	91	115	20
Universiteit Twente	97	103	111	14
Universiteit van Tilburg	53	59	58	5
Totaal	2.443	2.356	2.534	91

Tabel 7 Percentage vrouwelijke hoogleraren per universiteit per 31 december 2003

Instelling	1999			2003		
	Hoogleraren, totaal	Hoogleraren, vrouwen	% vrouwen	Hoogleraren, totaal	Hoogleraren, vrouwen	% vrouwen
Universiteit Leiden	267	18	6,7	191	27	13,9
Universiteit van Amsterdam	266	27	10,2	283	38	13,4
Radboud Universiteit Nijmegen	198	13	6,6	179	23	12,8
Open Universiteit	29	3	10,3	27	3	11,2
Wageningen Universiteit	100	7	7,0	105	10	9,5
Rijksuniversiteit Groningen	242	16	6,6	258	24	9,3
Universiteit Utrecht	289	19	6,6	283	25	8,7
Universiteit van Tilburg	103	7	6,8	120	10	8,0
Vrije Universiteit Amsterdam	247	16	6,5	198	14	7,2
Erasmus Universiteit	162	4	2,5	102	6	6,0
Universiteit Twente	107	3	2,8	121	5	3,9
Universiteit Maastricht	96	3	3,1	115	4	3,5
Technische Universiteit Delft	210	6	2,9	199	6	3,1
Technische Universiteit Eindhoven	110	2	1,8	122	2	1,5
Totaal	2.426	144	5,9	2.301	196	8,5

Tabel 8 Personeelsomvang per hogeschool naar geslacht en salarisniveau, gesorteerd naar afnemend percentage vrouwen vanaf schaal 13

hogeschool	Aantal fte			Aantal fte >= S13			% vrouwen
	m	v	totaal	m	v	totaal	>= S13
Design Academy Eindhoven	32	19	51	0	3	3	100,0
Hs Diedenoort	25	39	64	1	4	5	80,0
Hs De Horst	42	61	103	3	5	8	62,5
Hs van Amsterdam	702	611	1.313	56	33	89	37,1
Hs Inholland	1.253	1.093	2.346	110	56	166	33,7
Hs Iselinge	27	27	54	2	1	3	33,3
Hs v Muziek en Dans Rotterdam	114	60	174	5	2	7	28,6
Amst Hs v d Kunsten	241	150	391	19	7	26	26,9
Hotelschool Den Haag	71	59	130	6	2	8	25,0
PC Hs Marnix Academie	43	53	96	3	1	4	25,0
Hanzehs Groningen	745	616	1.361	67	22	89	24,7
Saxion Hs IJselland	188	192	380	14	4	18	22,2
Hs Leiden	132	180	312	14	4	18	22,2
Chr Hs Noord-Nedederland	248	222	470	25	7	32	21,9
Hs Edith Stein	38	44	82	4	1	5	20,0
Hs Drenthe	109	69	178	12	3	15	20,0
Hs v Arnhem en Nijmegen	799	644	1.443	68	17	85	20,0
Van Hall Instituut	131	61	192	4	1	5	20,0
Gerrit Rietveld Academie	52	33	85	4	1	5	20,0
Hs Haaglanden en Rijnstreek	705	441	1.146	66	16	82	19,5
Chr Hs Windesheim	556	430	986	62	14	76	18,4
Hs van Utrecht	1.089	957	2.046	114	25	139	18,0
Avans Hs 's-Hertogenbosch	239	149	388	20	4	24	16,7
Hs Domstad	37	49	86	5	1	6	16,7
Hs v d Kunsten Utrecht	168	137	305	26	5	31	16,1
Hs Zuyd	669	410	1.079	77	14	91	15,4
Hs Zeeland	192	110	302	17	3	20	15,0
Gereformeerde Hs	53	30	83	6	1	7	14,3
Fontys Hsn	1.709	1.087	2.796	161	25	186	13,4

hogeschool	Aantal fte			Aantal fte >= S13			% vrouwen
	m	v	totaal	m	v	totaal	>= S13
Hs IPABO	60	39	99	7	1	8	12,5
Int Agr Hs Larenstein	173	79	252	14	2	16	12,5
NHTV internationale Hs Breda	183	187	370	14	2	16	12,5
Hs Rotterdam	790	597	1.387	58	8	66	12,1
Saxion Hs Enschede	517	315	832	67	9	76	11,8
ArtEZ Hs	219	124	343	16	2	18	11,1
Noordelijk Hs Leeuwarden	443	287	730	41	4	45	8,9
Avans Hs Breda	572	357	929	63	6	69	8,7
Chr Hs Ede	141	85	226	19	1	20	5,0
Agr Hs 's-Hertogenbosch	95	52	147	8	0	8	0,0
Chr Agr Hs Dronten	76	35	111	5	0	5	0,0
Chr Hs De Driestar	63	32	95	5	0	5	0,0
Hs Helicon	18	16	34	2	0	2	0,0
Hs v BK Muz en Dans	199	91	290	19	0	19	0,0
Hs v Econ Studies Amst	179	106	285	10	0	10	0,0
Kath PABO Zwolle	26	24	50	1	0	1	0,0
Ped Hs De Kempel	30	21	51	2	0	2	0,0
Totaal	14.193	10.480	24.673	1.322	317	1.639	19,3

Tabel 9 Leeftijdsopbouw in procenten per leeftijdscategorie voor hogescholen, gesorteerd naar afnemend aandeel 50-plussers

Instelling	Leeftijd									
	<25	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	>60	50+
Hs Helicon	0,0	0,0	5,9	8,1	20,6	16,0	22,8	19,3	7,2	49,3
Hs De Horst	3,1	5,0	3,4	7,9	10,7	21,1	27,4	18,1	3,4	48,9
Int Agr Hs Larenstein	0,0	1,9	7,4	8,9	16,0	17,9	27,6	17,6	2,6	47,9
Hs v Econ Studies Amst	1,1	5,5	9,3	9,3	11,8	17,8	23,7	18,3	3,1	45,1
Hs Iselinge	2,0	12,2	10,4	7,0	10,5	13,2	11,9	25,4	7,5	44,7
Hs van Amsterdam	1,8	5,4	9,1	8,8	14,6	16,1	21,9	18,7	3,6	44,2
PC Hs Marnix Academie	1,7	7,7	9,4	8,1	17,0	13,8	20,0	16,0	6,4	42,4
Hs Rotterdam	1,7	5,0	9,6	10,4	12,6	19,0	23,2	15,6	3,0	41,8
Hs v Arnhem en Nijmegen	1,1	4,0	7,8	9,3	14,8	21,1	21,7	16,4	3,7	41,8
Hs IPABO	1,2	4,1	10,2	11,7	13,7	17,4	16,8	20,8	4,1	41,7
ArtEZ Hs	0,0	3,1	6,8	10,9	14,2	23,7	20,0	19,6	1,7	41,2
Hs Leiden	0,7	7,8	10,2	7,9	11,7	21,1	21,0	14,8	4,6	40,4
Fontys Hsn	1,8	5,4	9,4	11,0	13,7	18,4	20,2	16,2	4,0	40,4
Noordelijke Hs Leeuwarden	2,3	6,1	9,6	11,0	15,2	15,4	19,7	17,0	3,6	40,3
Hs Drenthe	2,0	2,9	5,2	8,8	13,2	27,8	18,3	17,1	4,7	40,1
Hs Zuyd	1,7	3,6	6,7	8,5	18,0	21,5	20,3	16,5	3,3	40,1
RK Tech Hs Rijswijk	3,4	4,6	13,2	11,1	11,7	16,0	18,1	20,2	1,6	39,9
Hs v BK, Muz en Dans	0,0	4,2	5,5	10,6	16,0	23,9	17,9	16,3	5,6	39,9
Hs van Utrecht	3,2	5,8	7,6	11,1	14,8	17,8	20,0	16,2	3,6	39,8
Hs Dierenoord	2,8	6,8	5,8	6,9	18,8	19,6	18,2	19,1	2,1	39,4
Amst Hs vd Kunsten	0,8	6,9	12,1	18,5	18,9	21,8	14,2	3,3	39,3	
Hs v d Kunsten Utrecht	1,1	8,3	9,2	15,2	14,0	13,3	19,2	17,2	2,5	38,9
Gerrit Rietveld Academie	0,5	4,6	9,1	11,0	18,5	17,9	15,6	18,5	4,4	38,5
Haagse Hs	2,8	5,6	10,2	10,5	13,2	20,4	18,5	15,7	3,2	37,4
Design Academy Eindhoven	2,1	2,0	6,2	18,3	21,1	13,4	20,9	10,1	5,9	36,9
Saxion Hsn	2,8	4,8	10,3	11,7	17,1	16,4	19,9	15,0	2,0	36,9
Hs v Muziek en Dans Rotterdam	1,6	5,9	11,7	13,2	16,1	15,0	17,8	16,1	2,6	36,5
Hs Inholland	3,4	7,1	10,5	11,1	15,4	16,9	18,2	14,4	3,1	35,7
Chr Agr Hs Dronten	1,0	10,4	5,1	9,7	21,8	16,6	16,9	14,4	4,1	35,5

Instelling	Leeftijd									
	<25	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	>60	50+
Hs De Kempel	3,9	4,3	15,0	9,5	21,1	11,4	15,7	14,1	5,0	34,8
Kath PABO Zwolle	0,0	0,0	9,4	11,4	28,3	16,4	19,8	14,3	0,5	34,6
Avans Hsn	2,0	5,5	11,0	12,1	15,2	19,7	17,8	13,3	3,5	34,6
Hanzehs Groningen	2,1	5,2	9,7	12,8	16,6	19,4	19,5	12,7	2,1	34,3
Agr Hs 's-Hertogenbosch	2,3	6,6	8,4	11,8	16,1	21,1	20,0	11,8	2,0	33,8
Hs Zeeland	4,3	7,7	11,5	10,9	13,7	18,2	17,7	13,8	2,1	33,6
Hs Edith Stein	2,1	7,3	11,6	11,3	9,7	24,7	18,5	9,0	5,9	33,4
Hs Domstad	0,1	3,8	17,1	9,9	16,4	19,5	12,1	17,1	3,8	33,1
STOAS Agr Ped Hs	0,0	6,0	8,6	12,2	21,4	19,8	17,7	10,9	3,5	32,1
Chr Hs De Driestar	3,1	8,6	13,0	11,7	12,8	19,5	12,0	17,5	1,7	31,2
Chr Hs Windesheim	1,8	8,6	11,1	12,5	17,8	17,4	15,5	12,6	2,7	30,8
Hotelschool Den Haag	0,7	12,8	17,2	14,1	13,7	10,9	14,6	11,3	4,7	30,6
Gereformeerde Hs	4,0	5,6	10,3	8,6	18,2	23,6	17,2	10,8	1,7	29,7
Chr Hs Ede	3,5	5,3	9,7	14,6	18,6	19,8	17,7	6,9	3,9	28,5
Van Hall Instituut	5,2	3,4	6,5	11,0	21,6	24,2	19,0	8,6	0,5	28,2
Chr Hs Noord-Nederland	1,8	8,7	16,6	15,1	17,6	14,3	12,3	10,2	3,2	25,7
NHTV Internationale Hs Breda	3,5	13,0	15,5	15,5	18,6	13,1	9,6	8,6	2,5	20,7
Totaal hbo	2,2	5,7	9,5	11,0	15,3	18,4	19,4	15,2	3,3	37,9

Tabel 10 Leeftijdsopbouw in procenten per leeftijdscategorie voor universiteiten, gesorteerd naar afnemend aandeel 50-plussers

Instelling	Leeftijd									
	<25	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	>60	50+
Universiteit van Amsterdam	4,1	14,4	11,4	10,8	11,9	12,2	14,9	14,2	6,1	35,1
Open Universiteit	1,4	4,9	9,4	13,6	18,5	18,0	17,5	14,7	2,0	34,2
Wageningen Universiteit	3,9	13,8	11,3	10,9	13,8	13,9	14,3	13,5	4,6	32,4
Technische Universiteit Delft	9,8	17,5	12,9	11,0	10,1	8,8	11,1	13,4	5,4	29,9
Radboud Universiteit Nijmegen	4,1	14,3	13,5	11,8	13,2	13,9	12,6	11,8	4,6	29,0
Universiteit Leiden	11,0	16,2	11,2	9,6	11,7	11,3	11,9	12,1	5,0	29,0
Rijksuniversiteit Groningen	12,2	15,4	11,8	10,1	11,0	10,8	11,7	12,0	4,9	28,6
Vrije Universiteit Amsterdam	8,3	15,6	13,9	12,4	10,9	11,0	11,7	11,3	4,8	27,8
Universiteit Utrecht	8,9	15,9	12,7	12,4	11,9	11,2	11,1	11,0	4,8	27,0
Technische Universiteit Eindhoven	12,3	23,0	12,7	9,5	9,2	8,9	9,9	10,2	4,2	24,3
Universiteit van Tilburg	13,4	13,5	12,8	10,9	13,1	12,7	11,8	9,1	2,6	23,6
Erasmus Universiteit Rotterdam	12,9	18,3	13,8	10,9	11,0	10,4	10,2	9,4	3,1	22,8
Universiteit Twente	11,8	19,4	13,7	11,8	10,7	10,4	10,0	8,7	3,4	22,1
Universiteit Maastricht	8,2	16,4	14,6	13,4	14,1	13,5	10,9	6,8	2,0	19,7
Totaal wo	9,1	16,2	12,7	11,2	11,7	11,4	11,8	11,4	4,5	27,7

Ambities (2): Het toenemend belang van Europa en globalisering

Tabel 11 Percentage studenten met buitenlandse nationaliteit per hogeschool

Instelling	% buitenlandse nationaliteit		% onbekende nationaliteit		Totaal aantal studenten	
	1999	2003	1999	2003	1999	2003
Fontys Hs Venlo	2,7	25,5	22,8	27,3	1.678	1.907
Gerrit Rietveld Academie	7,7	16,2	36,0	29,9	872	850
Hs v Muziek en Dans Rotterdam	4,7	9,6	44,5	41,3	901	966
Hs Helicon	8,3	9,2	23,9	12,9	351	379
ArtEZ Hs	3,7	8,7	20,2	16,9	2.539	2.696
Hs Zeeland	6,3	8,2	17,2	24,6	4.063	4.374
Hs v Econ studies Amst	4,8	7,5	7,8	9,3	6.731	5.070
Amst Hs v d Kunsten	6,6	7,0	24,5	23,4	2.214	2.583
Hs BK, Muziek en Dans	5,6	6,1	28,9	33,2	1.759	1.912
Hs Zuyd	2,1	5,0	9,4	9,2	14.061	12.847
Hs v Arnhem en Nijmegen	1,2	3,8	8,4	5,2	18.140	20.085
Hs Haaglanden en Rijnstreek	2,2	3,8	5,6	4,6	20.087	17.569
Hs Inholland	2,1	3,8	7,3	6,1	35.358	39.570
Hs Rotterdam	3,8	3,7	6,5	4,5	23.026	20.912
Saxion Hs Enschede	1,2	3,7	9,9	8,9	10.960	11.415
Hotelschool Den Haag	3,3	3,6	4,0	6,3	2.064	2.071
Hs van Amsterdam	2,7	3,2	11,0	4,9	21.424	21.835
Hs v d Kunsten Utrecht	3,1	3,1	10,5	7,9	3.098	3.242
Design Academy Eindhoven	1,3	2,8	9,9	11,6	698	723
Hs van Utrecht	1,9	2,3	12,1	6,8	30.249	29.516
Fontys Hs Eindhoven	1,1	2,3	3,6	3,1	15.905	14.881
Hs De Horst	1,5	2,1	10,7	7,3	2.013	1.414
Fontys Hs Tilburg	1,2	1,9	15,0	14,1	11.105	12.949
Van Hall Instituut	0,6	1,8	6,5	6,5	2.129	1.908
Avans Hs Breda	0,9	1,7	10,0	6,8	15.218	12.247
Fontys Hs Sittard	2,1	1,7	4,7	5,7	1.172	1.203
NHTV Internationale Hs Breda	1,0	1,6	3,0	2,5	4.503	5.667
Hs Leiden	1,0	1,6	3,6	2,1	3.749	4.622

Instelling	% buitenlandse nationaliteit		% onbekende nationaliteit		Totaal aantal studenten	
	1999	2003	1999	2003	1999	2003
Saxion Hs IJsseland	0,8	1,4	8,7	6,6	7.125	5.896
Hanzehs Groningen	0,8	1,2	8,3	7,3	20.637	18.766
Avans Hs 's-Hertogenbosch	0,7	1,1	2,3	2,4	5.996	6.089
Hs IPABO	0,4	0,9	7,7	3,1	1.171	1.488
Hs Dierenoord	0,2	0,9	0,7	1,8	1.105	958
Int Agr Hs Larenstein	0,5	0,9	7,7	19,0	3.310	2.729
Chr Hs Nederland	0,7	0,9	8,3	8,8	6.251	5.745
Fontys Hs Pabo Limburg	0,8	0,7	1,6	0,7	900	1.145
Noordelijke Hs Leeuwarden	0,7	0,7	4,5	5,2	9.030	9.465
Chr Hs Windesheim	0,4	0,6	4,8	5,2	13.277	14.512
Fontys Pedag Technische Hs	1,2	0,6	15,0	11,2	1.979	2.105
Fontys Hs Pabo Eindhoven	0,4	0,6	0,5	0,6	1.049	1.266
PC Hs Marnix academie	0,1	0,5	3,5	1,7	1.072	1.677
Hs Edith Stein	0,9	0,5	1,7	1,1	1.058	1.129
Hs Drenthe	0,5	0,5	2,5	4,8	2.157	2.336
Hs Domstad	0,4	0,5	1,0	0,6	1.218	1.264
Fontys Hs 's-Hertogenbosch	0,0	0,5	1,6	0,8	513	645
STOAS Agr Ped Hs	0,6	0,3	3,9	5,8	691	1.168
Agr Hs 's-Hertogenbosch	0,3	0,2	4,2	5,0	1.744	1.608
Chr Hs Ede	0,2	0,2	3,4	2,5	2.740	3.022
Chr Agr Hs Dronten	0,5	0,2	9,2	24,1	1.095	1.399
Gereformeerde Hs	0,1	0,2	1,6	1,2	890	1.134
Chr Hs De Driestar	0,0	0,2	1,9	1,9	1.061	1.328
Hs Iselinge	0,0	0,2	0,9	2,7	432	665
Kath PABO Zwolle	0,4	0,1	2,0	0,9	686	792
Ped Hs De Kempel	0,2	0,1	0,7	0,0	609	875
Totaal hbo	1,8	2,9	8,5	7,1	343.863	344.619

Tabel 12 Percentage studenten met buitenlandse nationaliteit per universiteit

Instelling	% buitenlandse nationaliteit		% onbekende nationaliteit		Totaal aantal studenten	
	1999	2003	1999	2003	1999	2003
Universiteit Maastricht	5,7	11,8	11,4	11,0	12.679	12.108
Universiteit van Amsterdam	3,4	4,0	4,5	3,3	28.132	25.694
Erasmus Universiteit Rotterdam	2,6	3,4	5,4	2,6	19.348	19.582
Technische universiteit Delft	3,4	3,4	7,4	10,3	15.525	15.060
Universiteit Leiden	2,9	3,1	6,2	4,7	17.055	18.802
Vrije Universiteit Amsterdam	2,7	2,9	4,6	3,1	16.054	17.999
Radbout Universiteit Nijmegen	1,9	2,5	6,5	3,5	15.467	17.511
Universiteit Utrecht	1,9	1,8	4,2	2,9	26.976	27.695
Technische Universiteit Eindhoven	1,4	1,5	2,7	3,0	6.284	7.572
Universiteit van Tilburg	1,2	1,5	5,2	3,5	9.048	11.620
Wageningen Universiteit	1,1	1,4	1,6	16,4	4.089	4.544
Rijksuniversiteit Groningen	1,0	1,3	2,5	2,6	21.673	23.278
Universiteit Twente	0,7	1,1	1,7	3,1	6.317	7.449
Totaal wo	2,5	3,1	5,1	4,5	198.647	208.914

Ambities (3): Complexiteit van de samenleving

Tabel 13 Rendement in procenten per hogeschool, per sector na 5 jaar (hogescholen gerangschikt naar afnemend totaal rendement); cohort 1998

Instelling	ONDW	LAND	TECH	GEZO	ECON	G&M	T&C	totaal
Chr Hs De Driestar	74,2							74,2
Agr Hs 's-Hertogenbosch		70,9						70,9
Kath PABO Zwolle	68,2							68,2
Chr Agr Hs Dronten		68,0						68,0
Hs IPABO	67,7							67,7
Hotelschool Den Haag					67,5			67,5
Hs Domstad	66,8							66,8
Hs Iselinge	65,5							65,5
Hs Diedenoort					65,1			65,1
Hs De Kempel	64,8							64,8
Fontys Hs Pabo Eindhoven	64,7							64,7
PC Hs Marnix Academie	64,5							64,5
Fontys Hs 's-Hertogenbosch	63,2							63,2
STOAS Hs	62,6							62,6
Fontys Hs Pabo Limburg	61,9							61,9
Chr Hs Ede	67,9			60,0	44,7	59,6		60,3
Fontys Hs Tilburg	65,8		56,3		43,8	62,6	36,0	60,0
Chr Hs Nederland	69,6				55,0	60,8		59,4
Hs Zeeland	60,9		65,9	50,0	51,7			58,9
Hs Edith Stein	58,1							58,1
Gereformeerde Hs	65,4			50,0		48,4		56,3
Hs Leiden	64,2		48,0	54,5		49,4		56,3
Hs De Horst						56,0		56,0
Avans Hs Hs 's-Hertogenbosch		56,6	59,3		59,2	52,1	25,6	55,5
Noordelijke Hs Leeuwarden	43,6	56,7	60,9	62,7	55,3	55,1	41,5	54,7
Hs Drenthe	63,5		45,3		46,6			54,4
Hs Zuyd	65,8		55,9	66,4	50,1	54,7	43,8	54,2
Hs Inholland	57,3	49,0	51,2	61,0	50,3	59,7	46,7	53,4

Instelling	ONDW	LAND	TECH	GEZO	ECON	G&M	T&C	totaal
NHTV internationale Hs Breda			48,6		54,2			53,2
Saxion Hs Enschede			59,0	55,5	48,8	48,4	36,1	53,1
Chr Hs Windesheim	61,3		62,8	55,4	40,2	59,0	25,0	52,9
Fontys Hs Eindhoven			49,5	67,8	47,5	58,9	41,0	52,1
Hs v Arnhem en Nijmegen	54,8		50,1	64,8	43,9	55,3	38,0	52,1
Avans Hs Hs Brabant	61,9		55,2	62,1	44,0	59,5	39,0	51,7
Fontys Hs Sittard	38,7		100,0			64,3	65,4	51,3
Hanzehs Groningen	62,6		56,3	71,0	42,9	51,7	31,6	50,9
Saxion Hs IJsseland	52,1	48,3	58,7	60,9	48,8	33,9		47,9
Fontys Pedagogische Technische Hs	47,7							47,7
Int Agr Hs Larenstein		47,5						47,5
Fontys Hs Venlo			56,3		40,4			47,0
Hs van Utrecht	53,1		52,3	60,8	33,6	46,2		46,9
Hs Helicon	47,3						42,9	46,6
Van Hall Instituut		46,6						46,6
Gerrit Rietveld Academie							45,6	45,6
Hs van Amsterdam	44,7		42,9	65,1	31,8	51,1	19,5	45,1
Hs Rotterdam	47,8		45,3	62,6	38,7	48,8	31,6	44,9
Hs v BK, Muz en Dans							44,9	44,9
Hs v d Kunsten Utrecht			53,8				42,5	44,2
Hs Haaglanden en Rijnstreek	54,8		40,4	59,4	40,5	55,3		44,1
Hs v Muziek en Dans Rotterdam							44,1	44,1
ArtEZ Hs							41,3	41,3
Amst Hs v d Kunsten							39,9	39,9
Hs v Econ Studies Amst					36,4			36,4
Design Academy Eindhoven							5,1	5,1
Totaal hbo	58,2	53,6	62,7	51,0	45,0	54,0	39,1	50,9

Tabel 14 Rendement in procenten per universiteit, per sector na 6 jaar (universiteiten gerangschikt naar afnemend totaal rendement); cohort 1995/96

	NATU	TECH	GEZO	RECHT	ECON	G&M	T&C	LAND	Totaal
Universiteit Maastricht	100		74	47	53	51	34		58
Radboud Universiteit Nijmegen	53		82	42	74	54	45		54
Universiteit van Tilburg				46	55	46	47		49
Wageningen Universiteit								49	49
Rijksuniversiteit Groningen	53	41	40	46	50	53	40		48
Universiteit Utrecht	49		69	42	53	47	33		46
Vrije Universiteit Amsterdam	50		62	39	43	47	32		46
Universiteit Leiden	48		61	35		45	34		40
Universiteit Twente		32				57			37
Universiteit van Amsterdam	37		63	24	45	38	30		36
Erasmus Universiteit Rotterdam			59	30	28	40	40		33
Technische Universiteit Eindhoven		28							28
Technische Universiteit Delft		17							17
Totaal wo	48	23	66	38	43	47	36	49	41

Tabel 15 Studieduur in maanden van de afgestudeerden in 2002/2003 per hogeschool naar etnische herkomst. De instellingen zijn gesorteerd naar studieduur voor autochtone studenten.

	Onbekend	Etnische herkomst		
		Autochtoon	Overig Westers	Niet-westers
Design Academy Eindhoven	72	64	67	75
Gerrit Rietveld Academie	52	60	52	62
Hs v BK, Muz en Dans	53	57	49	51
ArteZ Hs	58	57	54	56
Amst Hs v d Kunsten	46	56	58	61
Hs v d Kunsten Utrecht	62	56	55	58
Hs v Econ studies Amst	57	54	55	57
Hs v Muziek en Dans Rotterdam	51	54	55	53
Fontys Hs Tilburg	58	53	52	59
Kath PABO Zwolle	54	51	49	83
STOAS Agr Ped Hs	57	51	59	
Van Hall Instituut	70	51	47	49
Int Agr Hs Larenstein	51	51	56	64
Fontys Hs Venlo	53	51	51	59
Chr Hs Windesheim	71	51	53	54
Noordelijke Hs Leeuwarden	50	51	55	52
Saxion Hs Enschede	47	51	51	56
Hs Rotterdam	63	50	53	53
Chr Hs Nederland	51	50	53	51
Hs Haaglanden en Rijnstreek	63	50	52	53
Hanzehs Groningen	48	50	50	53
Hs Edith Stein	55	50	45	50
Chr Agr Hs Dronten	19	50		
Hs Domstad	66	50	47	45
Fontys Hs Sittard	63	50	60	46
Hs van Amsterdam	55	49	53	51
Hs Drenthe	63	49	43	62
Hs van Utrecht	54	49	53	53

	Onbekend	Autochtoon	Etnische herkomst	
			Overig Westers	Niet-westers
Hs Diedenoort	58	49	51	67
Chr Hs Ede	60	49	47	51
Hs De Horst	59	49	50	45
Hotelschool Den Haag	56	49	55	49
Fontys Hs Pabo Eindhoven	56	49	51	59
Hs Zuyd	45	48	48	48
Hs Inholland	51	48	51	51
Fontys Hs Eindhoven	52	48	49	51
Hs Zeeland	38	48	47	53
Avans Hs Brabant	42	48	52	52
Hs v Arnhem en Nijmegen	57	48	51	53
Avans Hs 's-Hertogenbosch	44	48	51	49
NHTV internationale Hs Breda	47	47	50	46
Hs Helicon	43	47	42	1
Saxion Hs IJselland	46	47	48	48
Fontys Pedag Technische Hs	68	47	39	64
PC Hs Marnix academie	59	47	51	50
Chr Hs De Driestar	68	47	48	1
Hs IPABO	39	47	44	40
Gereformeerde Hs	69	47		58
Fontys Hs Pabo Limburg	73	46	58	42
Ped Hs De Kempel	68	46	55	1
Agr Hs 's-Hertogenbosch	46	46	45	48
Hs Iselinge	38	46	45	45
Fontys Hs 's-Hertogenbosch	80	45	48	46
Hs Leiden	58	45	51	46
Totaal hbo	53	49	51	52

Tabel 16 Studieduur in maanden van de afgestudeerden in 2002/2003 per universiteit naar etnische herkomst. De instellingen zijn gesorteerd naar studieduur voor autochtone studenten.

	Onbekend	Etnische herkomst		
		Autochtoon	Overig Westers	Niet-westers
Technische Universiteit Delft	72	75	83	73
Technische Universiteit Eindhoven	77	68	67	84
Univeriteit Twente	72	67	69	64
Universiteit Leiden	75	66	70	68
Universiteit Utrecht	82	66	69	70
Universiteit van Amsterdam	77	65	66	64
Erasmus Universiteit	79	65	65	67
Rijksuniversiteit Groningen	71	64	68	69
Wageningen Universiteit	74	63	61	61
Universiteit Maastricht	63	62	62	64
Vrije Universiteit Amsterdam	68	62	66	66
Universiteit van Tilburg	61	58	62	55
Radboud Universiteit Nijmegen	62	57	59	67
Totaal wo	72	64	66	67

Indicatoren (1): Kwaliteit

Tabel 17 Percentage excellente en onvoldoende scores op deelaspecten bij onderwijs-
visitaties per hogeschool volgens visitaties van 1998 t/m 2003

	%excellent	%onvoldoende	Aantal scores
Hotelschool Den Haag	32,0	4,0	25
Gerrit Rietveld Academie	21,7	20,5	83
Chr Hs Noord-Nederland	14,9	4,1	74
NHTV internationale Hs Breda	14,7	4,0	75
Hs Drenthe	10,4	31,9	144
Design Academy Eindhoven	9,8	46,3	41
Agr Hs 's-Hertogenbosch	8,2	12,2	49
Hs 's-Hertogenbosch	7,9	18,4	266
Fontys Hs Tilburg	6,8	22,0	440
Noordelijke Hs Leeuwarden	6,7	19,3	522
Chr Hs Windesheim	6,3	27,1	505
Hs Rotterdam	5,6	25,5	711
Hs Brabant	4,9	24,4	566
Hanze Hs Groningen	4,7	21,4	709
Hs van Utrecht	4,3	21,0	623
Hs Inholland Diemen	4,2	28,1	331
Chr Agr Hs Dronten	4,2	16,7	24
Gereformeerde Hs	4,2	6,3	48
ArtEZ Hs	4,1	40,1	394
Fontys Hs Eindhoven	3,7	18,3	437
Saxion Hs	3,3	27,2	696
Fontys Pedagogische Technische Hs	3,2	25,4	63
Hs van Amsterdam	3,1	29,7	922
Amst Hs v d Kunsten	2,9	28,0	207
Van Hall Instituut	2,7	20,3	74
Hs v Arnhem en Nijmegen	2,4	24,0	680
Hs Haaglanden en Rijnstreek	2,3	36,4	651
Hs Zuyd	2,0	24,3	692

	%excellent	%onvoldoende	Aantal scores
Chr Hs Ede	1,4	20,8	72
Hs Inholland Delft	1,4	43,1	72
Int Agr Hs Larenstein	1,4	34,2	73
Hs Zeeland	1,2	21,1	242
Fontys Hs Venlo	0,8	19,0	121
Hs v Econ Studies Amst	0,7	47,3	146
Hs Leiden	0,5	27,2	217
Hs Inholland Alkmaar	0,3	29,7	313
Hs Edith Stein	0,0	8,3	48
Kath PABO Zwolle	0,0	8,3	48
Ped Hs De Kempel	0,0	8,3	24
PC Hs Marnix Academie	0,0	12,5	48
Fontys Hs 's-Hertogenbosch	0,0	16,7	24
Hs Domstad	0,0	16,7	24
Hs Iselinge	0,0	16,7	24
Hs Inholland Rotterdam	0,0	16,9	243
Fontys Hs Sittard	0,0	17,9	67
Hs Inholland Haarlem	0,0	22,2	144
Hs De Horst	0,0	24,0	25
Chr Hs De Driestar	0,0	25,0	48
Hs Diedenoort	0,0	29,2	24
Hs v Muziek en Dans Rotterdam	0,0	36,4	66
Hs v d Kunsten Utrecht	0,0	40,0	135
Hs v BK Muz en Dans	0,0	47,1	87
Hs Helicon	0,0	55,3	47
Totaal hbo	3,9	25,7	12.459

Tabel 18 Percentage excellente en onvoldoende scores op deelaspecten per universiteit volgens per opleiding de meest recente visitatie (1996 - 2003)

	%excellent	%onvoldoende	Aantal scores
Universiteit Twente	11,6	3,6	138
Technische Universiteit Delft	11,3	5,0	159
Universiteit Maastricht	11,0	0,0	127
Radboud Universiteit Nijmegen	5,3	0,7	431
Technische Universiteit Eindhoven	5,2	3,1	96
Vrije Universiteit Amsterdam	4,8	2,5	354
Universiteit van Tilburg	4,7	3,9	127
Rijksuniversiteit Groningen	4,5	1,9	421
Erasmus Universiteit	4,1	4,1	145
Universiteit Leiden	3,4	5,3	377
Universiteit van Amsterdam	3,1	3,3	482
Universiteit Utrecht	2,1	1,3	387
Wageningen Universiteit	0,7	0,0	134
Totaal wo	4,8	2,6	3.378

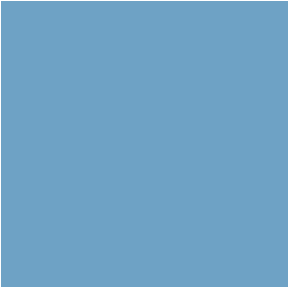
Indicatoren (4): Maatschappelijke rol HO

Tabel 19 Nieuwe zorgopleidingen die zijn aangemerkt voor bekostiging.

Hogeschool	Opleiding	Niveau	Datum	Instroom 2004
Hanzehs Groningen	Advanced Nursing Practice	hbo-master	27. 2. 2004	36
Hs van Arnhem en Nijmegen	Physician Assistant	hbo-master	27. 2. 2004	30
Hs van Utrecht	Physician Assistant	hbo-master	27. 2. 2004	30
Hs van Utrecht	Advanced Nursing Practice	hbo-master	9. 7. 2004	20
Hs van Arnhem en Nijmegen	Advanced Nursing Practice	hbo-master	25. 3. 2004	21
Hs Inholland	Advanced Nursing Practice	hbo-master	25. 3. 2004	35
Hs Leiden	Advanced Nursing Practice	hbo-master	25. 3. 2004	13
Fontys Hsn	Advanced Nursing Practice	hbo-master	25. 3. 2004	43
Hs Rotterdam	Advanced Nursing Practice	hbo-master	25. 3. 2004	22
Totaal 7 hogescholen				250

Tabel 20 Door de NVAO positief beoordeelde nieuwe zorgopleidingen

Hogeschool	Opleiding	Niveau	Datum
Hanzehs Groningen	Advanced Nursing Practice	hbo-master	14. 10. 2003
Hs van Arnhem en Nijmegen	Physician Assistant	hbo-master	14. 10. 2003
Hs van Utrecht	Physician Assitant	hbo-master	14. 10. 2003
Hs van Utrecht	Advanced Nursing Practice	hbo-master	17. 11. 2003
Hs van Arnhem en Nijmegen	Advanced Nursing Practice	hbo-master	17. 11. 2003
Hs Inholland	Advanced Nursing Practice	hbo-master	12. 1. 2004
Hs Leiden	Advanced Nursing Practice	hbo-master	12. 1. 2004
Fontys Hsn	Advanced Nursing Practice	hbo-master	12. 1. 2004
Hs Rotterdam	Advanced Nursing Practice	hbo-master	12. 1. 2004
Saxion Hsn	Advanced Nursing Practice	hbo-master	12. 1. 2004
Hs Inholland	Medisch Ingenieur	hbo-bachelor	25. 5. 2004

B Noten bij de figuren en tabellen: nadere specificatie, bronnen en uitgevoerde bewerkingen

- Figuur 1 **Aantal afgestudeerden in bèta en techniek.** Het basisbestand is het CRIHO. De cijfers zijn ontleend aan Kerncijfers OCW, 1999-2003, en voor eerdere jaren aan HO in Cijfers (via <http://www.cfi.nl>)
- Figuur 2 **Aantal promoties,** volgens opgave van de VSNU in Kengetallen Universitair Onderzoek (KUOZ).
- Figuur 3 **Vrouwen in leidinggevende functies.** De wo-cijfers zijn berekend op grond van opgaven van de VSNU in wo-personeelsinformatie (WOPI). De hbo-cijfers zijn afkomstig uit het RAHO-bestand.
- Figuur 4 **Vergrijzing en vergroening wo.** Ontleend aan opgaven van de VSNU in wo-personeelsinformatie (WOPI).
- Figuur 5 **Vergrijzing in het hbo.** Ontleend aan het RAHO-bestand.
- Figuur 6 **Percentage buitenlandse studenten internationaal vergeleken.** De cijfers zijn afkomstig uit 'Education at a Glance', editie 2003 (OECD). De gepresenteerde grafiek is ontleend aan de samenvatting van OCW.
- Figuur 7 **Uitgaande mobiliteit van Nederlandse studenten.** De cijfers zijn ontleend aan de Bison-monitor 2002 van Nuffic.
- Figuur 8 **Participatie aan hoger onderwijs per leeftijdscohort.** Alle eerste inschrijvingen in het hoger onderwijs in de periode van 1989 t/m 2003 zijn in het CRIHO gerelateerd aan de leeftijd van de betrokken student. Elke student kan maar éénmaal in het CRIHO voorkomen met een eerste inschrijving in het hoger onderwijs. Uit deze gegevens zijn cumulatieve deelnamecurven per geboortecohort geconstrueerd. De deelname aan het hoger onderwijs is uitgedrukt in procenten van de omvang van de bevolkingsgroep van dezelfde leeftijd met behulp van demografische cijfers van het CBS. Door te relateren aan de omvang van de bevolkingsgroep op een bepaalde leeftijd, bijvoorbeeld 25 jaar, wordt de participatie aan het hoger onderwijs berekend van de huidige bevolking van 25 jaar, maar niet van degenen die 25 jaar geleden in Nederland geboren zijn. Er zijn in Nederland 12% meer personen van 25 jaar dan er 25 jaar geleden geboren werden. Dit verschil is verklaarbaar uit migratie. Migratie van laag opgeleiden heeft een negatief effect op de participatiegraad aan het hoger onderwijs.

- Figuur 9 **Prognose van de participatiegraad voor alle leeftijdscohorten tot 30 jaar.** De deelnamecurven uit figuur 8 zijn geëxtrapoléerd tot en met de leeftijd van 29 jaar, door de afstand tussen de curven voor twee aangrenzende geboortecohorten na de laatste realisatie constant te houden. Zo'n extrapolatie is uiteraard minder betrouwbaar naarmate vanuit lagere leeftijden wordt geëxtrapoléerd.
- Figuur 10 **Instroom in het hoger onderwijs, internationaal vergeleken.** De gegevens zijn afkomstig uit Education at a Glance 2004. Deze indicator geeft de deelname voor zogenoemde synthetische cohorten, waarbij voor iedere leeftijd van 18 t/m 50 jaar het percentage van de bevolking wordt berekend dat in 2002 voor het eerst instroomde in het hoger onderwijs. Alle percentages van die jaargroepen worden bij elkaar geteld. Dit is een rekenindicator, die een ruwe maat is voor de deelname, maar die zowel tot overschatting als tot onderschatting kan leiden.
- Figuur 11 **Rendement hbo.** De gegevens zijn afkomstig uit de cohort-gegevens van het CBS (StatLine)
- Figuur 12 **Rendement wo.** De cijfers zijn ontleend aan de Kengetallen Universitair Onderwijs (VSNU), editie 2002.
- Figuur 13 **Rendement hbo naar sector.** De gegevens zijn afkomstig uit de cohort-gegevens van het CBS (StatLine)
- Figuur 14 **Rendement wo naar sector.** De cijfers zijn ontleend aan de Kengetallen Universitair Onderwijs (VSNU), editie 2002.
- Figuur 15 **Rendement naar etniciteit.** De cijfers zijn door OCW berekend op grond van het CRIHO, gebaseerd op inschrijvingsgegevens van de instellingen, waaraan door de IBG gegevens omtrent de etniciteit zijn toegevoegd door koppeling van CRIHO met GBA.
- Figuur 16 **Studieduur hbo naar sector.** De gegevens zijn door OCW berekend op grond van het CRIHO. Van alle afgestudeerden in 2002/2003 is het verschil bepaald tussen de maand van uitschrijving en 1 september van het jaar van eerste inschrijving.
- Figuur 17 **Studieduur wo naar sector.** De gegevens zijn door OCW berekend op grond van het CRIHO. Van alle afgestudeerden in 2002/2003 is het verschil bepaald tussen de maand van uitschrijving en 1 september van het jaar van eerste inschrijving.
- Figuur 18 **Instroom van mbo'ers in het hbo.** De gegevens zijn gebaseerd op het CRIHO.
- Figuur 19 **Instroom in het hbo naar vooropleiding.** De gegevens zijn gebaseerd op het CRIHO.
- Figuur 20 **Instroom in het wo naar vooropleiding.** De gegevens zijn afkomstig uit de VSNU kengetallen universiteiten, DOC-wetenschappelijk onderwijs 2002-2003.
- Figuur 21 **Waardering onderwijs door studenten.** De gegevens zijn afkomstig van de studiekeuze-informatie die het consortium CHOICE in opdracht van OCW verzamelt en

openbaar beschikbaar stelt. De waardering van het onderwijs door studenten berust op enquêtes onder studenten van 950 opleidingen, met per opleiding een steekproef van 50 studenten (behalve bij kleinere opleidingen). Nadere informatie: Keuzegids Hoger Onderwijs 2003/2004.

- Figuur 22 **Aantal studenten per docent.** Het aantal ingeschreven studenten (voltijd plus deeltijd) volgens CRIHO is gedeeld door het aantal docenten in fte volgens WOPI (voor het wo) of RAHO (voor het hbo). Het begrip docent is voor wo ruim ingevuld: alle wetenschappelijk personeel van AIO t/m hoogleraar, inclusief student-assistenten. Voor hbo is het gebruik gemaakt van het onderscheid tussen docerend en ondersteunend personeel dat in het RAHO-bestand gemaakt wordt.
- Figuur 23 **Scores onderwijskwaliteit hbo.** De data zijn door OCW afgeleid uit de hbo-visitaties tussen 1998 en eind 2003. Voor iedere opleiding worden in de visitaties op 25 criteria oordelen gegeven op een schaal van slecht, onvoldoende, voldoende en goed. Deze scores zijn gekwantificeerd als 1, 2, 3 en 4. Per opleiding is het gemiddelde van deze 25 scores berekend. Als dit minder is dan 2,5 wordt de opleidingscore 'onvoldoende' genoemd, als het gelijk is aan of meer dan 3,5 is de opleidingscore 'goed'.
- Figuur 24 **Scores onderwijskwaliteit wo.** Visitatiecommissies in het wo gebruiken een enigszins uiteenlopende systematiek, meestal met een vijfpuntschaal met niveaus van --, -, 0, + en ++, dan wel met cijfers op een schaal van 1 - 10. Deze verschillende scores zijn op één noemer gebracht, waarna gemiddelde scores per opleiding zijn berekend.
- Figuur 25 **Ontwikkeling studentenaantallen in het hoger onderwijs vanaf 1950.** De tijdreeksen zijn geconstrueerd uit CBS-cijfers (van 1950 tot 1990) en CRIHO-gegevens voor de laatste 13 jaar.
- Figuur 26, Figuur 27 **Voltijd en deeltijd studenten hbo en wo.** De gegevens zijn ontleend aan het CRIHO.
- Figuur 28, Figuur 29 **Grootste stijgers en dalers onder de opleidingen.** De aantallen ingeschreven studenten voor 1997 en 2002 zijn per opleiding ontleend aan het CRIHO. De opleidingen zijn gesorteerd naar de verhouding tussen de aantallen studenten in beide jaren. De 10 hoogste en 10 laagste zijn hier weergegeven voor wo en hbo.
- Figuur 30, Figuur 31 **Geraamde ontwikkeling van de overheidsuitgaven per student.** Voor het hbo is het totale OCW-budget voor de bekostigde instellingen genomen, inclusief specifiek budget zoals lectoren en zorgmasters. Hiervan is de historische reeks van 1998 t/m 2002 genomen met aansluitend de geraamde meerjarenreeks van 2003 t/m 2008 volgens de OCW-begroting 2005. Deze bedragen zijn gedeeld door het aantal studenten, voltijd plus deeltijd, volgens de referentieraming-2003. Voor het wo is het totale budget voor de bekostigde universiteiten, exclusief de levens-

beschouwelijke instellingen en de Open Universiteit en de instellingen voor internationaal onderwijs, en inclusief specifiek budget, toegerekend aan universiteiten. Budgetten voor onderzoek en academische ziekenhuizen zijn niet meegerekend. Hiervan is de historische reeks van 1998 t/m 2002 genomen, met aansluitend de meerjarenreeks van 2003 t/m 2008 volgens de OCW-begroting 2005. Deze bedragen zijn gedeeld door het aantal studenten, voltijd plus deeltijd, volgens de referentieraming-2003.

Er is gekozen voor de term 'overheidsuitgave per student' en niet voor de term 'kostprijs per student', omdat voor deze laatste term geen eenduidige definitie bestaat.

Figuur 32, Figuur 33 **Aantal actieve opleidingen en aantal studenten per opleiding.** Als 'actieve opleiding' is gedefinieerd een in het CROHO geregistreerde opleiding, waarvan in het CRIHO studenten zijn geregistreerd. In Figuur 33 is dat aantal voor wo en hbo gedeeld door het totale aantal studenten in wo en hbo volgens CRIHO.

Figuur 34, Figuur 35, Figuur 36 **Arbeidsmarktsituatie hbo-afgestudeerden.** Deze gegevens zijn ontleend aan de HBO-monitor.

Figuur 37, Figuur 38, Figuur 39 **Arbeidsmarktsituatie wo-afgestudeerden.** Deze gegevens zijn ontleend aan de wo-monitor 2001.

Figuur 40 **Scores bij hbo-visitaties.** De data zijn door OCW afgeleid uit de hbo-visitaties tussen 1998 en medio 2003. Voor iedere opleiding worden in de visitaties op 25 criteria oordelen gegeven op een schaal van slecht, onvoldoende, voldoende, goed en uitstekend. Deze figuur geeft voor elk van de 25 criteria het percentage opleidingen dat daarop 'voldoende' of hoger scoort.

Figuur 41 **Contractinkomsten wo naar herkomst.** Deze figuur geeft de contractinkomsten van de universiteiten, zoals blijkend uit de jaarrekeningen, waarvan OCW jaarlijks een geaggregeerd overzicht maakt. Pas vanaf de jaarrekening over 1997 is het mogelijk een onderverdeling te maken naar herkomst van de contractinkomsten. Maar er is nog wel een grote categorie 'overig', waarvan 'overige baten', 'overige derde geldstroom' 70% uitmaken.

Figuur 42 **Ingeschreven studenten van 30 jaar en ouder.** De gegevens zijn ontleend aan het CRIHO.

Figuur 43 **Aantal afgestudeerden in medische richtingen.** De gegevens zijn ontleend aan het CRIHO.

Figuur 44 **Invoering BaMa, internationaal vergeleken.** De gegevens zijn ontleend aan 'Trends 2003, Progress toward the European Higher Education', verschenen in mei 2003 in het kader van de Bologna-vervolgconferentie.

- Tabel 1, Tabel 2 **Arbeidsmarktperspectieven hoger opgeleiden.** De gegevens komen uit de ROA-publicatie "De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2008. Statistische bijlage" van oktober 2003
- Tabel 3 **Lectoren in het hbo.** De gegevens zijn een opgave van de HBO-Raad.
- Tabel 4, Tabel 5 **Aantal afgestudeerden Bèta-Techniek.** De cijfers zijn ontleend aan het CRIHO. Naar de peildatum 1 oktober 2003. Voor wo zijn de afgestudeerden in de CROHO-onderdelen Natuur en Techniek genomen, voor hbo de afgestudeerden in het CROHO-onderdeel Techniek.
- Tabel 6 **Aantal promoties.** De gegevens zijn een opgave van de VSNU in Kengetallen Universitair Onderzoek (KUOZ).
- Tabel 7 **Vrouwelijke hoogleraren.** De cijfers zijn een opgave van de VSNU in wo-personeelsinformatie (WOPI)
- Tabel 9, Tabel 10 **Leeftijdsofbouw personeel hbo en wo.** De hbo-cijfers zijn afkomstig uit het RAHO-bestand (Registratie Arbeidsrelaties Hoger Onderwijs). De wo-cijfers zijn afkomstig uit WOPI.
- Tabel 11, Tabel 12 **Studenten met buitenlandse nationaliteit.** De gegevens zijn ontleend aan het CRIHO. De nationaliteit wordt in CRIHO geregistreerd door koppeling met GBA (Gemeentelijke Bevolkingsadministratie). Personen die in GBA niet terug worden gevonden, worden geregistreerd met 'nationaliteit onbekend'. Dit wordt meestal veroorzaakt, doordat de persoon in het buitenland woont, of wel in Nederland woont, maar daar niet is geregistreerd. Deze categorie 'onbekend' is relatief groot.
- Tabel 13, Tabel 14 **Rendement hbo en wo.** Rendementsgegevens voor hogescholen zijn een opgave van de HBO-Raad. Rendementsgegevens voor universiteiten zijn een opgave van de VSNU in Kengetallen Universitair Onderwijs (KUO).
- Tabel 15, Tabel 16 **Gemiddelde studieduur.** De gegevens zijn ontleend aan het CRIHO. Van alle afgestudeerden in 2002/2003 is het verschil bepaald tussen de maand van uitschrijving en 1 september van het jaar van eerste inschrijving. De etniciteit is in het CRIHO bepaald door koppeling met GBA. Evenals bij de nationaliteit levert dit een relatief grote categorie 'onbekende etniciteit' op, doordat een aantal personen niet in GBA bekend is.
- Tabel 17, Tabel 18 **Excellente en onvoldoende scores bij onderwijsvisitaties.** De gegevens zijn door OCW ontleend aan onderwijsvisitaties. Het betreft hier alle scores op deelaspecten (25 aspecten per opleiding in het hbo en 10-35 aspecten per opleiding in het wo). Als 'excellent' zijn in het hbo alle scores geteld met het predicaat 'goed' of 'uitstekend'. Dit zijn er 483, waarvan 6 'uitstekend'. Als onvoldoende zijn alle scores met predicaat 'onvoldoende' of 'slecht' geteld. Dit zijn er 3.204, waarvan 3 'slecht'. De tabel geeft per

instelling de percentages excellente en onvoldoende scores, gesorteerd naar afnemend percentage excellente scores, en bij de instellingen met 0 excellente scores naar toenemend percentage onvoldoende scores.

Als 'excellent' zijn in het wo alle scores geteld met twee plussen (bij gebruik van de vijf-puntschaal) of met cijfer hoger dan 8. Als onvoldoende zijn geteld alle scores met twee minnen of met cijfer lager dan 6. De tabel geeft per instelling de percentages excellente en onvoldoende scores, gesorteerd naar afnemend percentage excellente scores.

Tabel 19, Tabel 20 **Nieuwe zorgopleidingen.** De gegevens zijn door OCW bijgehouden. In de kolom 'datum' staat de datum vermeld waarop de betreffende opleiding door de staatssecretaris voor bekostiging is aangemerkt, dan wel waarop de NVAO de opleiding positief heeft beoordeeld. De kolom 'instroom 2004' vermeldt de door de staatssecretaris op 19 juli 2004 toegekende capaciteit.

C Lijst van figuren

- Figuur 1 Aantal afgestudeerden in Bèta en Techniek wo en hbo 14
- Figuur 2 Aantal promoties per sector van 1992 t/m 2001. 15
- Figuur 3 Vrouwen in leidinggevende functies 16
- Figuur 4 Leeftijdsopbouw in het wo 17
- Figuur 5 Leeftijdsopbouw in het hbo 18
- Figuur 6 Percentage buitenlandse studenten internationaal vergeleken 19
- Figuur 7 Ontwikkeling van totale aantallen beurzen, instroom en uitstroom via uitwisselingsprogramma's 21
- Figuur 8 Participatie aan hoger onderwijs per leeftijdscohort, realisatie tot 2003 24
- Figuur 9 Participatie aan hoger onderwijs per leeftijdscohort, prognose op basis van realisatie tot 2003 25
- Figuur 10 Instroom in het hoger onderwijs internationaal vergeleken 27
- Figuur 11 Rendement hbo na 4 t/m 6 jaar 28
- Figuur 12 Rendement wo na 4 t/m 6 jaar 29
- Figuur 13 Rendement hbo naar sector 30
- Figuur 14 Rendement wo naar sector 31
- Figuur 15 Rendement naar etniciteit 32
- Figuur 16 Studieduur in het hoger beroepsonderwijs naar sector 33
- Figuur 17 Studieduur in het wetenschappelijk onderwijs naar sector 34
- Figuur 18 Instroom van gediplomeerden vierjarig mbo in het hbo 35
- Figuur 19 Instroom in het hbo naar vooropleiding 36
- Figuur 20 Instroom in het wo naar vooropleiding 37
- Figuur 21 Waardering onderwijs door studenten, gemiddelde voor wo en hbo, naar 10 criteria 38
- Figuur 22 Aantal studenten per docent in het hoger onderwijs 43
- Figuur 23 Verdeling van de scores bij hbo-visitaties 44
- Figuur 24 Verdeling van de scores bij wo-visitaties 45
- Figuur 25 Ontwikkeling van het aantal studenten in het hoger onderwijs sinds 1950 47
- Figuur 26 Het aantal studenten voltijd en deeltijd in het hbo 48

- Figuur 27 Het aantal studenten voltijd en deeltijd in het wo 49
- Figuur 28 Hbo-opleidingen met de grootste stijging en daling in aantal ingeschreven studenten 51
- Figuur 29 Wo-opleidingen met de grootste stijging en daling in aantal ingeschreven studenten 52
- Figuur 30 Historische en geraamde ontwikkeling van de overheidsuitgaven per hbo-student en collegegelden van 1998 tot 2008 in constante prijzen van 2004 53
- Figuur 31 Historische en geraamde ontwikkeling van de overheidsuitgaven per wo-student en collegegelden van 1998 tot 2008 in constante prijzen van 2004 54
- Figuur 32 Aantal opleidingen waar studenten zijn ingeschreven 55
- Figuur 33 Ontwikkeling van het aantal studenten per actieve opleiding in wo en hbo 56
- Figuur 34 Baanzoekeuur van de hbo-afgestudeerden, afgestudeerd in 2000/2001 57
- Figuur 35 Werkloosheidspercentage van de hbo-afgestudeerden van 2000/2001 58
- Figuur 36 Niveau van de eerste baan van hbo-afgestudeerden van 2000/2001 59
- Figuur 37 Baanzoekeuur van de wo-afgestudeerden van 1999/2001 60
- Figuur 38 Werkloosheidspercentage van wo-afgestudeerden van 1998/2001 61
- Figuur 39 Niveau van de eerste baan van wo-afgestudeerden van 1998/2001 62
- Figuur 40 Scores bij hbo-visitaties op beroepsbeeld en contacten met werkveld 66
- Figuur 41 Contractinkomsten wo naar herkomst 67
- Figuur 42 Ingeschrevenen van 30 jaar en ouder 68
- Figuur 43 Aantal afgestudeerden in medische richtingen 69
- Figuur 44 Het aantal opleidingen dat in 2002/2003 volgens de bachelor-master-structuur wordt aangeboden, internationaal vergeleken 70

D Lijst van tabellen

- Tabel 1 Arbeidsmarktperspectieven van hbo-opleidingen 63
- Tabel 2 Arbeidsmarktperspectieven van wo-opleidingen 65
- Tabel 3 Aantal lectoren in het hbo in 2004, naar hogeschool. De hogescholen zijn gesorteerd naar afnemend totaal aantal lectoren. 74
- Tabel 4 Afgestudeerden Bèta-Techniek in 2002 en 2003, naar hogeschool, gesorteerd naar absolute toename per instelling 76
- Tabel 5 Afgestudeerden Bèta-Techniek in 2002 en 2003, naar universiteit, gesorteerd naar absolute toename per instelling 77
- Tabel 6 Aantal promoties per universiteit van 1999 t/m 2001 78
- Tabel 7 Percentage vrouwelijke hoogleraren per universiteit per 31 december 2003 79
- Tabel 8 Personeelsomvang per hogeschool naar geslacht en salarisniveau, gesorteerd naar afnemend percentage vrouwen vanaf schaal 13 80
- Tabel 9 Leeftijdsopbouw in procenten per leeftijdscategorie voor hogescholen, gesorteerd naar afnemend aandeel 50-plussers 82
- Tabel 10 Leeftijdsopbouw in procenten per leeftijdscategorie voor universiteiten, gesorteerd naar afnemend aandeel 50-plussers 84
- Tabel 11 Percentage studenten met buitenlandse nationaliteit per hogeschool 85
- Tabel 12 Percentage studenten met buitenlandse nationaliteit per universiteit 87
- Tabel 13 Rendement in procenten per hogeschool, per sector na 5 jaar (hogescholen gerangschikt naar afnemend totaal rendement); cohort 1998 88
- Tabel 14 Rendement in procenten per universiteit, per sector na 6 jaar (universiteiten gerangschikt naar afnemend totaal rendement); cohort 1995/96 90
- Tabel 15 Studieduur in maanden van de afgestudeerden in 2002/2003 per hogeschool naar etnische herkomst. De instellingen zijn gesorteerd naar studieduur voor autochtone studenten. 91
- Tabel 16 Studieduur in maanden van de afgestudeerden in 2002/2003 per universiteit naar etnische herkomst. De instellingen zijn gesorteerd naar studieduur voor autochtone studenten. 93

- Tabel 17 Percentage excellente en onvoldoende scores op deelaspecten bij onderwijsvisitaties per hogeschool volgens visitaties van 1998 t/m 2003 94
- Tabel 18 Percentage excellente en onvoldoende scores op deelaspecten per universiteit volgens per opleiding de meest recente visitatie (1996 - 2003) 96
- Tabel 19 Nieuwe zorgopleidingen die zijn aangemerkt voor bekostiging. 97
- Tabel 20 Door de NVAO positief beoordeelde nieuwe zorgopleidingen 98